

Incurajată de situația care promitea grupurilor feudale recăpătarea pozițiilor sociale, economice și politice privilegiate, pătura conducătoare din provincia de nord a trecut la represii feroce. Amenințați în permanență, cei ce căutau să se salveze au emigrat în masă în Provincia Orientală. Un dezacord a intervenit în ce privește organizarea statului nigerian între Gowon — urmașul lui Ironsi — și colonelul Ojukwu, guvernatorul Provinciei Orientale. Evenimentele au evoluat. Până în cele din urmă a fost proclamată independența Provinciei Orientale sub numele de Republica Biafra.

A izbucnit un război civil plin de pericole pentru independența țării. De fapt, conflictul nu a rezultat pur și simplu din dezacorduri interne asupra organizării statului, ci și din prezența unor importante interese străine. Hegemonia nordului este o garanție sigură pentru interesele economice și politice britanice, amenințate tot mai mult de pătrunderea capitalului privat american, mai ales în Biafra. Epilogul incert al conflictului și predominanța capitalului american în exploatarea zăcămintelor petroliere din Biafra explică în mare parte atitudinea rezervată a Statelor Unite față de evenimentele din Nigeria.

Actualele evenimente contracarează soluționarea organizată și sistematică a marilor probleme social-economice. De războiul civil nu pot profita, direct sau indirect, decât forțele conservatoare, interne și externe, ostile independenței și dezvoltării țării.

Novica BLAGOJEVIC

El Comercio

LIMA

PARTENER SAU PROFITOR?

HOTĂRIRILE elaborate de Comisia parlamentară însărcinată cu studierea randamentului economic al minelor de cupru de la Toquepala a adus în actualitate o problemă care atrage atenția întregii țări. Nu este vorba doar de constatarea că „Southern Peru Cooper

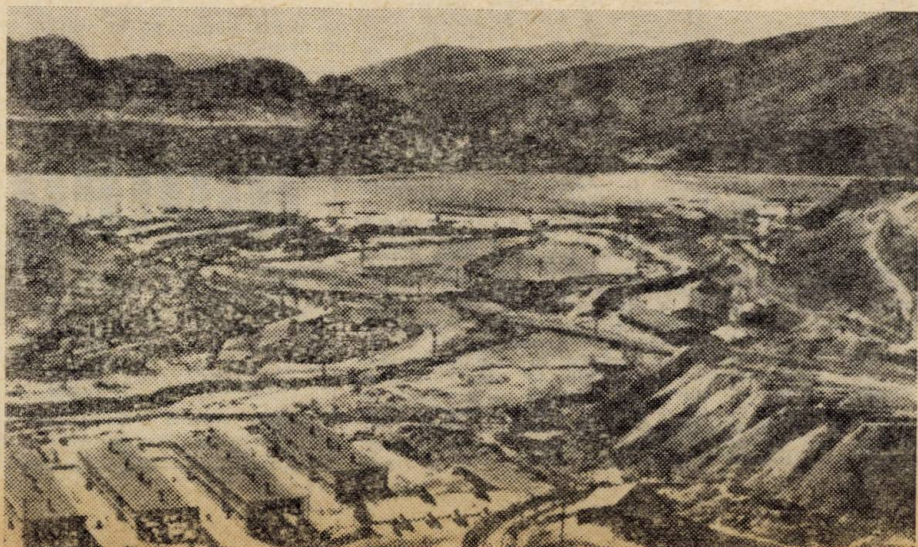
Corporation” nu și-a îndeplinit contractul încheiat cu țara noastră, ci de necesitatea ca industria cuprului — care a ajuns să ocupe unul din primele locuri în statistica exporturilor — să continue a se dezvolta într-o formă cât mai corespunzătoare intereselor statului. „Southern Peru Cooper Corporation” și statul peruvian sînt asociați în această întreprindere; Peru participă cu una dintre bogățiile sale asupra căreia are proprietate deplină și exclusivă, iar compania particulară nord-americană a adus capital. Normal ar fi ca ambele părți să fie parteneri egali la beneficiile ce se obțin și nu ca una dintre ele să-și însușească partea leului, ceea ce s-a întîmplat pînă acum și nu trebuie să se mai repete.

Contractul dintre statul peruvian și „Southern Peru Cooper Corporation” este un instrument care lezează interesele naționale. Dat fiind însă faptul că, practic, acest contract este pe cale de a se încheia din nou, statului îi revine sarcina de a stabili un nou regim căruia să i se supună în viitor compania nord-americană. Avînd în vedere cele relevate de Comisia parlamentară, nu trebuie să se mai repete condițiile din contractul anterior. Compania și-a recuperat în întregime capitalul investit și are obligația să acorde celeilalte părți — statul peruvian — nu un simplu impozit, ci partea care-i revine din beneficiile realizate prin exploatarea minelor, proprietate a sa.

Este necesar să menționăm și alte clauze care ar trebui introduse în contract. În primul rînd, reinvestirea beneficiilor obținute de compania nord-americană, Peru — care face eforturi pentru dezvoltarea sa economică, pentru echilibrarea balanței de plăți — nu poate admite remiterea unor importante beneficii în exterior. Reinvestirea acestora este posibilă și necesară deoarece, pînă la ora actuală, în țară nu există o industrie a cuprului. Peru exportă cuprul nerafinat, al cărui preț nu este și nici nu poate fi atît de stimulat ca acela ce se plătește pentru produsele finite.

La aceste cîteva considerente trebuie adăugat și faptul că, în viitor, se impune să se reglementeze mai bine sistemul de control al statului, foarte deficitar pînă în prezent, printr-o vigoare mai mare față de eficiența întreprinderilor la care participă capitalul străin. Realizarea acestor obiective ar fi în interesul țării și al poporului peruvian.

Exploatare minieră peruviană în apropiere de localitatea Ticlio din Anzi, unde se extrage plumb, zinc, cupru și argint

Hans TABOR

ministrul afacerilor externe
al Danemarcei

La 1 octombrie, Hans Tabor, pînă acum reprezentant permanent al Danemarcei la Organizația Națiunilor Unite, își va prelua atribuțiile de ministru al afacerilor externe. Primul ministru Krag — care preluase portofoliul externelor în noiembrie anul trecut, în cadrul remanierei care a urmat alegerilor generale — a încredințat conducerea diplomației daneze unui diplomat de carieră. În același timp, fără să fi jucat un rol activ în viața politică a țării sale, Hans Tabor este cunoscut ca simpatizant al partidului guvernamental (social-democrat).

Născut în 1922, Hans Tabor a studiat la Copenhaga. În 1948 face parte din misiunea daneză la Organizația pentru cooperare economică și dezvoltare (O.E.D.C.). După doi ani revine la Copenhaga, activînd în Ministerul de Externe danez. În perioada 1952—56 este adjunct al șefului misiunii daneze la O.E.C.D. Din 1956 pînă în 1959 deține funcția de director în Ministerul de Externe danez, cu excepția unei scurte perioade în 1957, cînd participă la lucrările unei comisii de soluționare a problemelor apărute după naționalizarea de către Egipt a Canalului de Suez. În 1959, Hans Tabor este numit consilier economic și adjunct al conducătorului misiunii daneze pe lingă C.E.E. și Euratom. Pe baza activității din această perioadă scrie volumul „Cei șase și cooperarea economică”, apărut în 1961. În același an devine șeful reprezentanței daneze pe lingă C.E.E., funcție pe care o va deține timp de trei ani. În 1964, Hans Tabor este numit reprezentant permanent al Danemarcei la O.N.U. În această calitate a prezidat în iunie (perioada cea mai acută a tensiunii din Orientul Mijlociu) lucrările Consiliului de Securitate.

Ca ministru de externe, Hans Tabor va avea printre atribuțiile sale și relațiile cu țările în curs de dezvoltare și cu organizațiile internaționale (pînă în prezent, acestea au constituit un portofoliu separat). Relațiile economice externe vor reveni însă ministrului afacerilor economice, Dahlgard. Recenta cerere daneză de aderare la Piața comună ar putea fi asociată cu numirea lui Hans Tabor — cunosător al problemelor C.E.E. — în funcția de ministru de externe. În ansamblu însă, această numire nu pare să indice reorientări în diplomația daneză.

M. M.

CITE CEVA DESPRE AUSTRALIA

Dumitru Mihail, Tecuci. Cel mai mic continent de pe glob — Australia — este în același timp și cel mai puțin populat. Pe cei 7 631 000 de km² ai săi locuiesc 11 360 000 de oameni (statistică din 1965). Aceasta înseamnă ceva mai puțin decât populația Olandei care are o suprafață de 239 de ori mai mică. Primele colonii europene stabilite în Australia au fost ale englezilor, în secolul al XVIII-lea. O colonizare puternică n-a început însă decât în prima jumătate a secolului trecut, când populația autohtonă număra circa 300 000 de locuitori. Aceștia au fost în cea mai mare parte exterminați, cei rămași — mai puțin de 50 000 fiind siliți să trăiască în regiunile cele mai aride și supuși discriminărilor rasiale. Bogăția principală a continentului este lina (cele 170 000 000 de oi dau anual 811 000 de tone de lână, adică jumătate din întreaga producție mondială). Creșterea oilor a început în anul 1794, când au fost aduse în Australia primele turme de merinos spaniol. Astăzi crescătoriile locale furnizează pieței mondiale 1945 varietăți de lână.

GHIDUL TURISTIC ȘI ADEVĂRUL ISTORIC

Existența în raionul Zalău a două localități cu aceeași denumire — Gorăslău — redeschide mereu discuția despre locul istoric unde a avut loc memorabila bătălie a lui Mihai Viteazul la 3 august 1601. Nu voi repeta precizările cuprinse în nota publicată în „Lumea” nr. 30/1966, dar împrejurarea că în recent apărut ghid turistic „România” (Editura Meridiane — 1967) și anume pe harta anexă, cartograful indică cu semnul bătăliei celălalt Gorăslău, ce se află dincolo de Someș, m-a determinat să revin cu amănunte suplimentare.

Tradiția populară indică ferm satul Gorăslău (local se pronunță Guraslău) pe valea Zalăului, la 12 km nord de orașul Zalău și nu comuna Someșguruslău, notată de cartograful ghidului. De notat că „Gorunul lui Mihai” (Signetului Silvaniei), „Dealul lui Mihai” (Guraslău), „Podul lui Mihai” (Zalău) se află toate trei pe valea sau aria văii Zalăului.

Prof. Victor Russu, coautor al „Schitei monografice a Solăgului” (Simleul Silvaniei, 1908), precizează (p. 22) : „...cîmpul de luptă a fost între Guraslău, Borla, Badon și Herecelean”. Este vizat deci tot satul Guraslău ținînd de comuna Herecelean, toate localitățile citate fiind așezări pe valea Zalăului (nu a Someșului).

Nicolae Bălcescu nu a apucat să scrie capitoul ultim al cunoscutei sale monografii despre Mihai Viteazul. El a cunoscut însă bine meșteșugurile sălăjene. Iată cum descrie traseul drumului — singurul pe atunci — urmat de Basta care, în 1600, pleca de la Satu Mare spre a veni în ajutorul feodalilor ardeleni de la Mirislău împotriva lui Mihai : „Basta în adevăr, pornind de la Maitin (Moffin), veni la Tăsnad, îndreptîndu-se către Ardeal pe drumul numit Mesesia, din pricina varului de care se află acolo multime sau a nisipului alb ; se opri apoi puțin la orașul Zilah (Zalău — n.n.) din poalele muntelui Meses, la hotarul Ardealului, de unde în două marsuri sosi la Cluj”. (N. Bălcescu : Românii supt Mihai Voievod Viteazul, Edit. Tineretului nr. 167, vol. II, p. 207).

În anul următor — 1601 — Mihai, de astă dată aliat cu Basta, parcurge cu armatele unite același drum, stîndu-le împotriva în

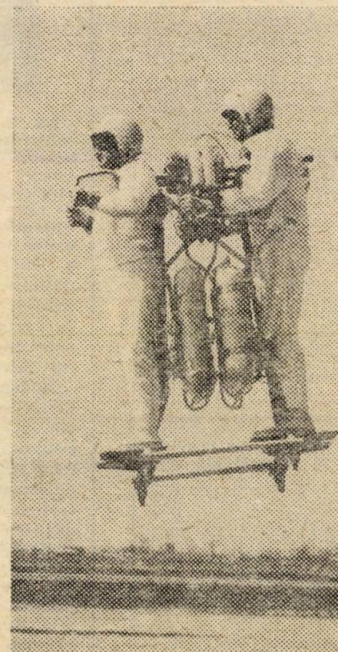
fața trecătoarei muntelui Meses, pe valea Zalăului, Sigismund Bathori cu oastea sa, la satul Guraslău.

Sălăjenii au cerut ca monumentul de pe Dealul lui Mihai, distrus de fasciști, să fie înălțat din nou. Problema constituie o preocupare a Comitetului regional de cultură și artă din Cluj și ridicarea monumentului comemorativ va pune capăt, sper, incertitudinii și confuziei.

Grațian C. Mărcuș
ZALĂU

ZBOR FĂRĂ ARIPI

Adrian Costescu — Blaj. Aparatele de zbor individual, mișcate de rachete, sînt încă în faza experimentală. Se încearcă punerea la punct a unor formule tehnice care să facă posibilă ridicarea omului de pe sol și deplasarea lui în spațiu, fără aripi, fără elice, cu un echipament cît mai ușor și mai comod. Soluțiile ar trebui

să fie valabile nu numai pe Pământ, dar și pe Lună. Aparatul pe care-l vedeți în fotografie a fost experimentat cu succes într-un zbor deasupra cascadei Niagara. El este realizat și într-o variantă pentru un singur om. Forța de propulsie este furnizată de expansiunea dirijată a unui amestec de gaze lichefiate.

DE CE AU DEVENIT OAMENII ALBI ?

Dr. Miron Vasiliu, București. Există într-adevăr o teorie potrivit căreia, inițial, toți oamenii ar fi avut pielea neagră. Ea aparține biochimistului Farnsworth Loomis de la Universitatea Brandeis și a fost expusă într-unul din ultimele numere ale revistei „Science”. După părerea lui Loomis, apariția raselor și răspîndirea lor pe glob se explică prin controlarea sintezei vitaminei D cu ajutorul culorii pielii. Antropologii sînt de acord că leagănul omenirii s-a aflat în Africa, în apropierea Ecuatorului. Este mai mult ca sigur, spune Loomis, că primii oameni au fost negri. El combate opinia acelor antropologi care consideră că pielea populațiilor din zona ecuatorială

s-a înnegrit treptat, ca măsură de protecție împotriva arsurii solare și a cancerului pielii. Dimpotrivă, afirmă Loomis, pielea de culoare deschisă a apărut mai tirziu, pentru a-l proteja pe om împotriva accidentelor produse ca urmare a lipsei vitaminei D din organism. După cum se știe, vitamina D, supranumită și „vitamina luminii solare”, nu se găsește practic deloc în alimentele naturale, ci este sintetizată în piele sub influența razelor ultraviolete. Atît lipsa cît și supraabundența vitaminei D în organism au efecte extrem de negative asupra sănătății. În timp ce pielea de culoare închisă permite penetrația razelor ultraviolete în proporție de numai 3—36 la sută, prin pielea albă aceleași raze pătrund în proporție de 53—72 la sută. Când omul primitiv a ajuns spre nord, cam în dreptul paralelei 40, pielea neagră, aproape impenetrabilă pentru ultraviolete, a determinat răspîndirea rahitismului în proporții catastrofale. Au supraviețuit, în virtutea procesului de selecție naturală, cei cu pielea mai deschisă. Se știe că, în zonele nordice, singurii oameni cu pielea de culoare mai închisă, sînt eschimosii, care obțin întreaga cantitate de vitamina D necesară organismului lor din ficatul de pește. În ce privește apariția rasei galbene, Loomis o explică printr-o repigențare datorită migrațiilor ulterioare după depigmentarea inițială. El susține că, în cei 10 000—20 000 de ani care au trecut de la pătrunderea mongolilor (aproape albi) din Siberia în Alaska și după răspîndirea lor pînă la Tara de Foc, între 40 de grade latitudine nordică și 40 de grade latitudine sudică, selecția naturală a operat în favoarea amerindienilor, cu o cantitate mai mare de melanină în piele. Dincolo de aceste limite și în majoritatea pădurilor întinsecoase din Brazilia, indienii nu au o piele mult mai închisă decât cea a majorității oamenilor de rasă galbenă din Asia.

Am devenit oare albi pentru a ne apăra de rahitism ? Abundența și diversitatea teoriilor despre originea raselor demonstrează doar că, deocamdată, nu se știe nimic precis.

FEMEILE ȘI AVIAȚIA

Maria Caraiman, București. Prima femeie aviatore din lume a fost o franțuzoaică — dna De La Roche care, în anul 1909, făcea senzație la Paris pilotînd singură un avion „Voisin”, la altitudini de 200—300 de metri și pe distanțe de 5000—6000 de metri. În România, prima femeie pilot a fost dra Caragiani, din București, elevă a școlii de pilotaj de la Cotroceni, promoția 1913. Prima parașutistă din lume a fost pariziiana Elise Garnerin. Ea s-a lansat dintr-un balon captiv, la 8 aprilie 1814, de la înălțimea de 800 de metri. A fost numită prima „aerportistă” a lumii. Prima româncă parașutistă a fost Smaranda Brădescu. Și-a început exercițiile în 1928, cînd România era a cincea țară din Europa în care se practica acest sport. În anul 1932, Smaranda Brădescu deținea recordul mondial la parașutism, cu lansarea reușită de la 7230 de metri înălțime. Prima aviatore care a traversat Atlanticul în zbor a fost Emelie Earhart, din New York. Ea a zburat, în anul 1932, între Harbour-Grace (Terra Nova) și Londonderry (Irlanda) cu viteza medie, record pe vremea aceea, de 220 de km. pe oră. Fără a fi pilot, dar zburînd ca pasageră pe un avion de antrenament, între Ploiești și București, Yvonne Cămarănescu, soția cunoscutului automobilist bucureștean Ion Că-

mărănescu, a realizat în 1910 recordul mondial de zbor de mare distanță pentru femei — 50 de km.

REPUBLICA MEXICANĂ

Traian Tilea, Slatina Dv. supraapreciați posibilitățile noastre de documentare fotografică. Nu avem posibilitatea să reproducem fotografiile primelor monezi emise în Mexic după proclamarea republicii.

Faza finală a războiului mexican de independență a început în 1820, cînd o mișcare revoluționară a adus la putere în Spania un guvern liberal. Alarmați, cercuri clericale și alte elemente conservatoare din Mexic au început să favorizeze mișcarea de independență, a cărei conducere a fost preluată de Agustín de Iturbide, un latifundiar creol, fost ofițer în armata spaniolă. Nebănuindu-l de intenții subversive, viceregele spaniol i-a încredințat comanda trupelor trimise împotriva partizanilor conduși de Vicente Guerrero. În 1821, Iturbide a proclamat planul de la Iguala : Mexicul urma să devină o monarhie independentă, condusă de un print european ; biserica își păstra toate privilegiile ; nici o confiscare a proprietăților nu era admisă. În cîteva luni, Iturbide a obținut sprijinul tuturor grupărilor politice mai importante iar în august viceregele a fost nevoit să accepte independența Mexicului. Așadar, spre deosebire de situația din țările Americii de Sud, unde independența a fost obținută de elemente liberale, în Mexic ea a fost rezultatul luptei unor cercuri interesate în menținerea status-quo-ului. Iturbide a devenit președinte al unui consiliu de regentă. În curînd, însă, nemulțumirea populară a început să se manifeste și, pentru a o reprimă, Iturbide s-a proclamat împărat. El n-a izbutit însă să-și asigure sprijinul armatei și, în martie 1823, o rebeliune militară l-a obligat să abdice. A plecat în exil dar s-a întors în 1824, în speranța de a redobîndi puterea. A fost însă arestat și împuscat : Congresul mexican proclamase, între timp, republica.

Valentin Deciu, Suceava. Organizarea excursiilor colective internaționale a început acum o sută și ceva de ani, la Viena. Iată ce scria în 1866 revista „Icoana Lumei”, pe care o edita Gh. Asachi la Iași : „La Viena s-a fondat o întreprindere privată de călătorii în Europa în numeroase companii. Doritorii se înscriu și depun prețul fixat pentru transport, nutreț, desfășurările de teatru și vizite la celebre așezăminte, încît călătorul nu are a scoate pe drum punga pe la stațiile ce le petrece”.

lumea

Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziaristilor din
Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București,
Piața Științei 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul
poligrafic „Casa Științei”

Uzina de utilaj chimic

PLOIEȘTI

produce și livrează

**Utilaje pentru
industria chimică
și de rafinării**

● condensatoare ● schimbătoare de căldură ● evaporatoare
● reactoare ● coloane ● instalații de cocsare ● conducte cu diametre
mari recipienți pentru depozitarea și distribuția gazelor lichefiate ●
propan, butan — (echipate cu capete de distribuție)

**Rulmenți speciali
de diferite tipuri**

● rulmenți radiali cu role cilindrice pe un singur rând de 130—600 mm
diametru ● rulmenți radiali oscilanți cu role butoi pe două rânduri
de 100—400 mm diametru ● rulmenți axiali speciali (pentru masele
rotary), de 600—1100 mm diametru ● rulmenți axiali cu role cilin-
dric de 100—400 mm diametru interior

● rulmenți axiali-radiali oscilanți cu role butoi asimetrice, seria 29456 și 29436 pen-
tru capete hidraulice

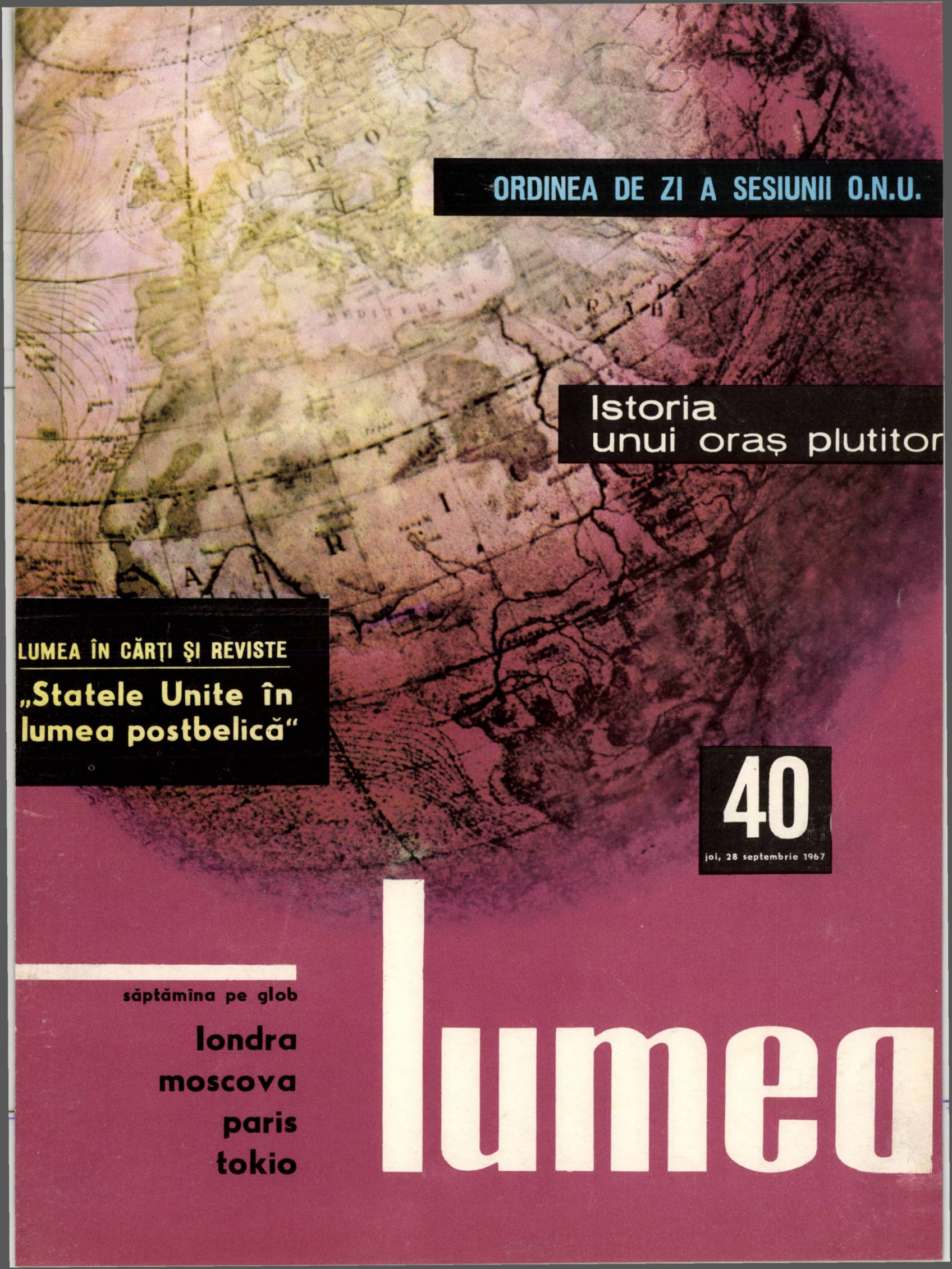
UZINA DE VAGOANE

arad

VAGONUL GVAS PENTRU MARFA

acoperit, pe patru osii, 60 t, volum 95 mc, complet metalic, căptușit în interior cu placaj bachelitizat sau o vopsea dispersie amestecată cu rumeguș, cu rol de izolatori. Posibilitate de încărcare prin gurile din acoperiș, descărcare prin clapele de la uși. Posibilitate de transport a fructelor având ușile semideschise iar spațiul respectiv fiind prevăzut cu un grătar metalic. Este prevăzut cu patru uși laterale. Lungimea între traversele frontale 15 280 mm. Lățimea 2 600 mm. Suprafața utilă 40 mp. Cele 2 boghiuri pe 2 osii, încadrate în prescripțiile internaționale, suportă o viteză de pînă la 120 km/oră.

ORDINEA DE ZI A SESIUNII O.N.U.

Istoria
unui oraș plutitor

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

„Statele Unite în
lumea postbelică”

40

joi, 28 septembrie 1967

săptămîna pe glob

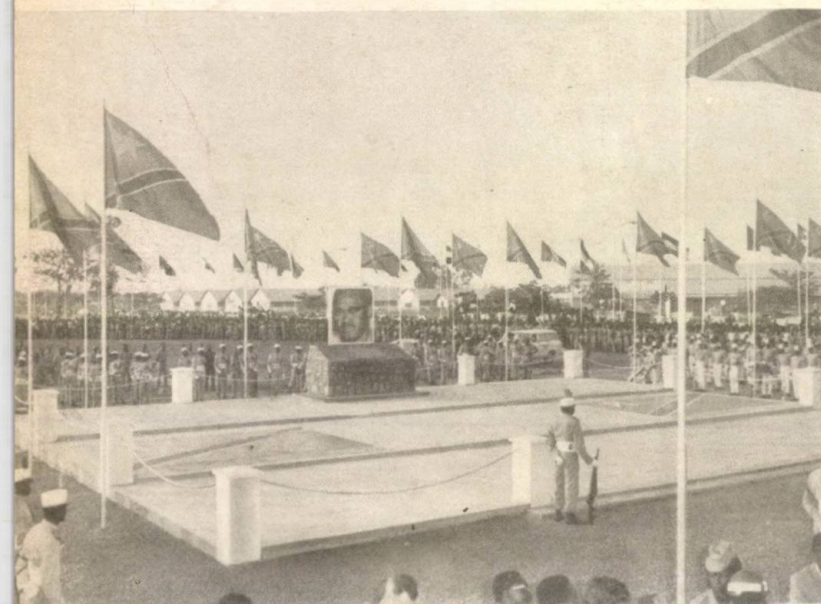
londra
moscova
paris
tokio

lumea

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

MOSCOVA. La convorbirile oficiale dintre președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosighin, și primul ministru al Turciei, Suleyman Demirel.

PARIS. Întrevederea ministrului afacerilor externe al Franței, Maurice Couve de Murville, cu secretarul de stat pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia, Marko Nikezici.

KINSHASA. În prezența șefilor de state participanți la reuniunea la nivel înalt a O.U.A., a fost pusă piatra fundamentală a monumentului închinat memoriei eroului național congolez Patrice Lumumba.

PLOVDIV. La a 23-a ediție a tradiționalului Tîrg internațional sînt expuse anul acesta produse din 42 de țări.

lumea

Nr. 40 (205) – 28 SEPTEMBRIE 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR

2—3 Efectele escaladării. — Vizite. — Cantonalele franceze. — „Intinerirea liberalilor”; eșecul electoral al laburiștilor. *Radu Pascal*

DE LA TRIMISUL NOSTRU LA O.N.U.

4—5 Primele puncte de reper. *Ion Cârje*

ARTICOLE ȘI REPORTAJE

8 Vitalitatea ideii de colaborare interbalcanică. *Eugen Phoebus*
10 Conferința laburistă și relațiile cu guvernul. *Richard Clements*
11 Franța : preludiu la noua stagiune politică. *Florica Șelmaru*
13 Discursuri despre „pace” și planul Sharp. *Sergiu Verona*
14 Reuniunea U.N.E.S.C.O. de la Istanbul. *Dr. Claudiu Ionescu-Bujor*
15 A 17-a Conferință Pugwash. Omul de știință și problemele lumii de azi. *Prof. dr. docent Vladimir Hanga*
18 Arta scrierii. Expoziția U.N.E.S.C.O. de la București. *Radu Varia*
19 Secolele Famagustei. *Eugeniu Obrea*
20 Istoria unui oraș plutitor. *Maxtone Graham*

INTERVIUL NOSTRU

6 HELENA LEFLEROVA, vicepreședinte al Adunării Naționale a R. S. Cehoslovace : Relații parlamentare româno-cehoslovace.
7 GIOVANNI PIERACCINI, ministrul bilanțului și al programării economice al Italiei : Orientări actuale în economia italiană.

REPORTAJ PE GLOB

16—17 De la Tzinan la Tzindao. *Spiridon Stănel*

24—25—26 „Arde Parisul ?” de *Dominique Lapierre* și *Larry Collins* (4).

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 Observer, Londra, — Stern, Hamburg. — The Christian Science Monitor, Boston. — Le Monde, Paris. — La Tribune des Nations, Paris. — L'Express, Paris. — Agenția Vietnameză de Informații, Hanoi. — Za Rubejam, Moscova. — Le Soir, Bruxelles. — The Scotsman, Edinburgh.

PROFIL

31 AHMADOU AHIDJO, președintele Republicii Federale Camerun.

BREVIAR (2) • POȘTA REDACȚIEI (32)

21 septembrie

Delegația Partidului Comunist din Belgia, formată din tovarășii Marc Drumaux, vicepreședinte al Partidului Comunist din Belgia, Jean Terfve, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Belgia, Rosine Lewin, membru al C.C. al partidului, redactor șef al ziarului „Drapeau Rouge”, Etienne Mets, membru al C.C. al partidului, redactor șef al ziarului „Rode Vaan”, a avut convorbiri la C.C. al P.C.R.

Au participat tovarășii Alexandru Drăghici, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Manea Mănescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Ghizela Vass și Bujor Sion, șefi de secție la C.C. al P.C.R., Andrei Ștefan, prim-adjunct de șef de secție la C.C. al P.C.R.

A părăsit Capitala o delegație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, condusă de tovarășul Petre Blajovici, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., care, la invitația Partidului Democrat din Guineea, participă la lucrările celui de-al VIII-lea Congres național al acestui partid.

22 septembrie

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a primit delegația Adunării Naționale a Republicii Socialiste Cehoslovace, condusă de Helena Lefflerová, vicepreședinte al Adunării Naționale.

A plecat la Copenhaga o delegație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist din Danemarca, face o vizită în această țară.

23 septembrie

Tovarășul Alexandru Drăghici, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., a primit delegația de activiști ai Partidului Popular Revoluționar Mongol, condusă de O. Teleihan, membru al C.C., șeful secției construcții a C.C. al P.P.R.M., care, la invitația C.C. al P.C.R., a făcut o vizită în țara noastră, pentru schimb de experiență.

26 septembrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe prof. dr. Anghel N. Rugina, originar din România, în prezent profesor de științe economice și financiare la Universitatea din Boston — S.U.A., președintele Comitetului de consilieri economici al guvernatorului statului Massachusetts, care se află într-o vizită în România.

Președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, a primit pe Altefa Sa Imperială prințul Abdol Reza Pahlavi, care se află într-o vizită de prietenie în țara noastră.

Prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Alexandru Birlădeanu, a primit pe Wataro Kanno, ministrul comerțului internațional și industriei al Japoniei, care, la invitația ministrului comerțului exterior, ne vizitează țara.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Rădulescu, a primit pe Ahmed al Sayed Hammad, ministrul comerțului și aprovizionării din Sudan, care se află în țara noastră la invitația ministrului comerțului exterior.

21 – 27 septembrie

EFECTELE ESCALADĂRII. Noile trepte în escaladarea războiului din Vietnam — se poate spune — marchează noi trepte în opoziția crescândă față de politica de forță și intervenție a Administrației în această parte a lumii. Astfel, un element nou, nu lipsit de semnificație, l-au constituit manifestațiile studențești din Vietnamul de sud: pentru prima dată, săptămîna trecută, în cursul unei reuniuni publice la Saigon, peste 1000 de studenți din patru universități sud-vietnameze (de la Saigon, Dalat, Cantho și universitatea budistă) au cerut încetarea bombardamentelor împotriva R. D. Vietnam, o încetare imediată a focului și retragerea trupelor americane într-o perioadă de timp stabilită (aceste trei puncte fac de altfel și conținutul unei scrisori adresată de studenți președintelui Johnson).

În același timp, la Washington se desfășoară „ofensiva generalilor”; sînt cunoscute propunerile belicoase ale amiralului Grant Sharp, comandantul șef al forțelor americane din Pacific, superior ierarhic direct al generalului Westmoreland, în favoarea unei întăriri a corpului expediționar, a unei și mai pronunțate intensificări a atacurilor împotriva R. D. Vietnam. Cererile sale de o adevărată alură „inchizitorială”, cum le caracterizează mulți ziariști americani, au fost aprobate de adepții soluțiilor „dure”. Cît despre Administrație, ea lasă, deliberat, să se vorbească despre „ofensive de pace”, în vreme ce în Vietnam operațiunile sînt din ce în ce mai intensificate. Și, în cele din urmă, e nevoie să recunoască, precum președintele Johnson, zilele trecute, că „pierderile de vieți americane au semănat durerea în numeroase cămine și au zdrobit inimi”.

În lumina următorului bilanț, afirmația președintelui își capătă adevărata semnificație: anul acesta, în Vietnam au murit mai mulți soldați americani decît în ultimii șase ani laolaltă, a declarat, săptămîna trecută, un purtător de cuvînt militar american. El a mai precizat că de la 1 ianuarie 1961 — anul sosirii primilor consilieri — și pînă la 31 decembrie 1966, și-au pierdut viața 6644 de soldați americani, iar creșterea pierderilor corespunde intensificării escaladei S.U.A. în Vietnam. Numai într-o singură săptămîna (de la 10 la 16 septembrie), pierderile americane — se calculează la Washington — s-au ridicat la 236 morți și 1774 răniți. (Despre actuala politică a Administrației Johnson în Vietnam — un articol în pag. 13.)

La sfîrșitul săptămîinii trecute, cu prilejul vizitei în U.R.S.S. a delegației guvernamentale economice a R. D. Vietnam, condusă de Le Thanh Nghi, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a fost dat publicității, la Moscova, un comunicat cu privire la convorbirile avute. Cele două părți — arată comunicatul — au discutat problemele dezvoltării colaborării economice dintre U.R.S.S. și R. D. Vietnam pentru întărirea capacității ei de apărare și respingerea agresiunii.

VIZITE. La Moscova. După vizita în țara noastră, primul ministru al Turciei, Suleyman Demirel, însoțit de Ihsan Sabri Caglayangil, ministrul afacerilor externe, Mehmet Turgut, ministrul industriei, Refet Sezgin, ministrul energiei și al resurselor naturale, a făcut o

vizită la Moscova, la invitația guvernului sovietic. Cu acest prilej, premierul turc s-a întretinut cu președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosighin, și cu președintele Sovietului Suprem al U.R.S.S., Nikolai Podgornii, cu care a discutat probleme ale relațiilor turco-sovietice, precum și unele probleme internaționale actuale.

Tot la Moscova, săptămîna aceasta, președintele Pakistanului, Ayub Khan, a avut o serie de convorbiri cu președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosighin. Cu acest prilej, șeful statului pakistanez a declarat că „relațiile dintre Pakistan și Uniunea Sovietică în diferite domenii se dezvoltă într-o direcție pozitivă, și sînt convins că întîlnirea noastră va duce la colaborarea continuă dintre cele două țări”.

La rîndul său, A. N. Kosighin, referindu-se la evoluția relațiilor sovieto-pakistaneze, a subliniat că, în cadrul acestora, „s-a înregistrat o tendință stabilă spre colaborarea prietenească și constructivă”.

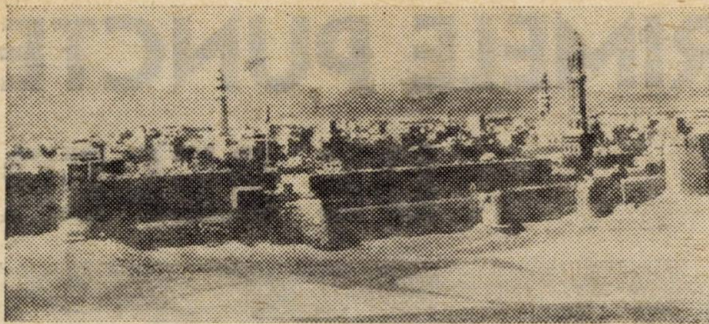
La Washington. În continuarea călătoriei sale, după vizita în Canada, președintele Saragat, însoțit de ministrul de externe Fanfani, s-a întîlnit la Washington cu președintele Johnson. Comunicatul final și declarațiile făcute de cei doi oameni de stat subliniază dezvoltarea relațiilor bilaterale americano-italiene și, după cum era de așteptat, atașamentul atlantic al celor două guverne. În cursul discuțiilor, au fost, de asemenea, examinate problemele Orientului Apropiat, situația din Vietnam, precum și problema neproliferării armelor nucleare (la acest ultim capitol, unii observatori notează divergențele de vederi care s-au manifestat cu prilejul convorbirilor de la Ottawa.) Cît despre problema Vietnamului — cum constata un comentator de la „Stampa” — s-a remarcat o anumită diferență de concepții, ceea ce a făcut ca „discuția să se ducă pe un ton mult mai viu”. În general însă, în cazul tuturor temelor dezbătute — transmita corresponsentul ziarului „Corriere della Sera” — nu s-a trecut la o examinare tehnică aprofundată: „scopul a fost de a se clarifica elementele de fond ale diverselor chestiuni și de a se analiza, în cazul fiecăreia din ele, perspectivele de evoluție”.

După vizita în S.U.A., președintele italian a plecat spre Australia, via Papeete (Tahiti), în Polinezia franceză, unde a stat cîteva zile.

În Asia de sud-est. Început săptămîna trecută, turneul premierului Eisaku Sato în Birmania, Malaezia, Singapore, Tailanda și Laos se încadrează într-un mai vechi

La Verdun, pe locurile unde s-a desfășurat istorica bătălie din timpul primului război mondial, a fost inaugurat recent monumentul memorial „Verdun 1914–1918”

La 26 septembrie s-au împlinit 5 ani de la proclamarea Republicii Arabe Yemen. În fotografie: un aspect al capitalei yemenite, Sanaa

proces de activizare a diplomației japoneze. Această călătorie este însă considerată de observatori (ca de altfel și recenta vizită a ministrului de externe Takeo Miki la Washington) și ca pregătind convorbirile, pe care, în noiembrie, le va avea în capitala americană premierul Sato cu președintele Johnson. „O vie activitate politică și diplomatică — scrie astfel un corespondent al ziarului „Die Welt” — caracterizează dialogul dintre Tokio și Washington, care ar putea să inițieze o etapă nouă în relațiile japo-americană”. Același corespondent nota o anume tendință de „degajare” față de Washington, vizibilă mai ales în plan comercial și economic. Se știe că între întreprinderile americane și japoneze există, în prezent, unele motive de neînțelegere: de pildă, americanii se arată decepționați de faptul că japonezii nu sînt dispuși să înlăture restricțiile față de investițiile americane în Japonia, iar japonezii, pe de altă parte, se simt îngrațiți de măsurile protecționiste americane în domeniul textil și siderurgic. Dar, în afara acestor rațiuni de ordin economic, în balanța relațiilor americano-japoneze comentatorii par din ce în ce mai înclinați să cîntărească și „împotrivirea japoneză față de o politică, care ar duce la o identificare cu politica Washingtonului în Asia de sud-est, deci și în Vietnam, resimțită nu numai în cercurile opoziției” („Die Welt”). Problema bazelor americane din insulele Okinawa, Ryukyu și Bonin (de 17 ani sub control și administrație americană) se adaugă, de asemenea, ca un element permanent de nemulțumire a opiniei publice japoneze și motiv de discuții între Washington și Tokio. Desigur, acestea și multe încă altele vor constitui, probabil, teme ale viitoarelor convorbiri Sato-Johnson.

CANTONALELE FRANCEZE. Duminică, 15 milioane de alegători au ales, dintre cei 6 000 de candidați, viitori consilieri generali. 1771 de locuri

din consiliile generale ale departamentelor din metropolă și de peste mări au fost astfel disputate, adică jumătate din totalul de peste 3 000 de aleși pentru șase ani (dar existînd posibilitatea de a fi reînnoiți la fiecare trei ani). Va urma un al doilea tur de scrutin ale cărui rezultate vor fi știute săptămîna viitoare. Pentru unii comentatori semnificația politică a acestor alegeri ar fi destul de restrînsă. Majoritatea însă le acordă importanța unui test politic. Astfel, pentru „l'Aurore”, de pildă, este vorba de o „afacere serioasă, de o consultare inevitabil politică, interesînd jumătate din corpul electoral, de un sondaj arătînd felul în care opiniile francezilor au evoluat de la legislativele din martie”.

De asemenea, duminică au avut loc și trei alegeri legislative (la Saint-Brieuc și la Mortagne în vestul Franței, și la Auch în sud), pentru că, în martie, la alegerile de deputați, consilierul constituțional a anulat rezultatele. Fără a modifica echilibrul parlamentar, acestea — ca de altfel și cantonalele — pot da unele indicii asupra raportului de forțe pe scena politică franceză. În primul caz, cei invalidați au fost realeși (doi aparținînd partidelor de stînga, unul Centrului democratic).

Fără a intra în amănunte, rezultatele alegerilor cantonale arată — așa cum remarcă și ministrul de interne francez, Christian Fouchet — un cîștig pronunțat al comunistilor și al majorității, pierderi de partea stîngii necomuniste și a centrului.

La al doilea tur de scrutin pare astfel normal — susțin unii comentatori — ca forțele de stînga să adopte aceeași tactică ca la alegerile legislative din martie, cînd și-au unit voturile în favoarea candidatului de stînga cel mai avantajat. (O analiză mai amplă a peisajului politic francez o oferă articolul de la pag. 11).

„ÎNTINERIREA” LIBERALILOR; EȘECUL ELECTORAL AL LABURISTILOR. Congresul liberalilor britanici și alegerile

parțiale (în circumscripțiile Cambridge și Walthamstow) au fost două evenimente asupra cărora ziaristii preocupați de problemele britanice s-au aplecat cu o atenție sporită.

1. La Blackpool, ei au asistat, într-adevăr, la primul congres al partidului liberal sub președinția noului său lider, Jeremy Thorpe, succesorul, începînd din luna ianuarie, al lui Jo Grimond. Schimbarea conducerii — s-a putut constata acum — a corespuns, în mare măsură, și unei schimbări în ceea ce îndeobște s-a numit planurile de acțiune ale partidului. Și s-a vorbit de necesitatea „întineririi” partidului. „Întinerire” sau „radicalism” — aceștia sînt termenii lansați la congres, iar virtutea lor pare să fi fost aceea de a marca o „relansare liberală”, în opoziție cu sentimentul „de dezolare” pe care-l constată liberalii în opinia publică engleză, după trei ani de guvernare laburistă și treisprezece ani de administrație conservatoare.

Într-o traducere politică mai concretă, aceasta înseamnă o deplasare „mai la stînga”, sub impulsul aripii „tinerilor liberali”, de care Jeremy Thorpe se arată a fi mai aproape, curent acceptat, în cele din urmă, și de aripa „tradiționalistă” a partidului (Jo Grimond), mai sensibilă la perspectiva unei eventuale creșteri a popularității prin adăugarea la noul program oferit de actualii lideri, decît la menținerea unui vechi, de prea puțin succes în fața alegătorilor.

Sub influența unor organizații inovatoare la Blackpool s-au auzit numeroase voci în favoarea încetării agresiunii S.U.A. în Vietnam și pentru măsuri mai hotărîte împotriva regimului rasist al lui Ian Smith. (La congres s-a a-

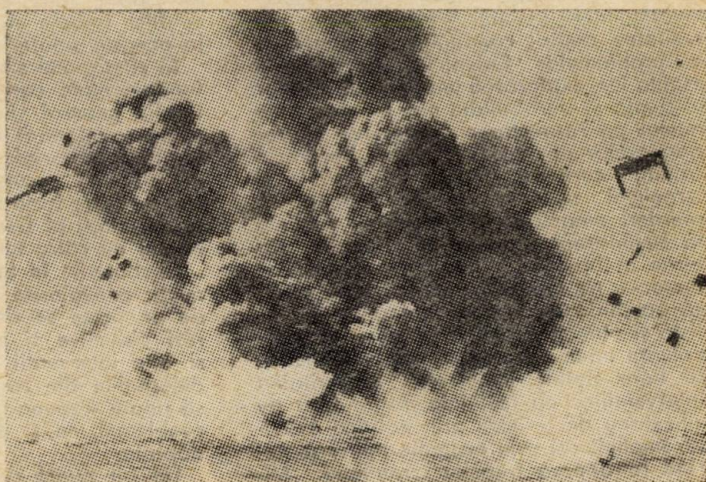
doptat, cu o mare majoritate de voturi, o moțiune cerînd încetarea agresiunii americane în Vietnam și disocierea de politica S.U.A. în Asia de sud-est.) În domeniul politicii interne — în contradicție cu măsurile guvernamentale — devalorizarea lirei sterline li se pare liberalilor preferabilă unei excesive creșteri a șomajului.

„Relansarea” proclamată de partidul liberal pare să răspundă unei stări de spirit schimbate în opinia publică engleză. Rămîne însă de văzut în ce măsură e posibilă o concretizare a noii atitudini liberale ca alternativă guvernamentală — desigur, problema-cheie a oricărei opoziții.

2. „Decepția” provocată de laburiști în rîndurile alegătorilor — după cum s-a văzut, mult invocată de congresiștii de la Blackpool — a căpătat, în această săptămînă, noi contururi mai precise prin rezultatul alegerilor parțiale: o spectaculoasă victorie a conservatorilor (circumscripția Walthamstow a votat pentru laburiști din 1929). Faptul pare să cîntărească destul de greu în balanța insucceselor laburiste dacă amintim că, în 18 luni, din cele șase alegeri parțiale laburiștii au pierdut patru; pînă la sfîrșitul anului mai sînt trei: la Gorton (Manchester), Hamilton (Scoția) și Leicester sud-vest.

Pe de altă parte, este sigur că în lumina acestor rezultate, sarcina premierului Wilson nu va fi de loc ușoară cînd, luna viitoare, va trebui să se prezinte în fața congresului partidului laburist de la Scarborough. (Cu privire la ultimele alegeri parțiale din Anglia, citiți articolul de la rubrica „Puncte de vedere”, pag. 29).

Radu PASCAL

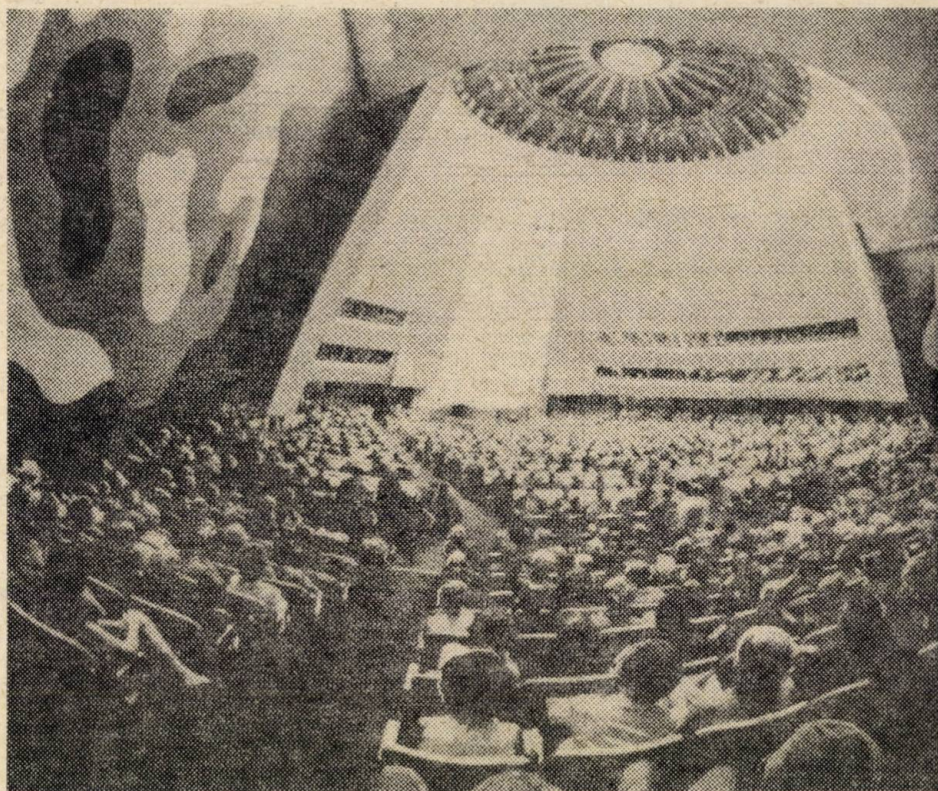
Pentru a preîntîmpina amplasarea unei noi stații de radio-farat, autoritățile britanice au dispus aruncarea în aer a unui vechi fort maritim, din timpul războiului, în apropiere de Felixstowe

PRIMELE PUNCTE DE REPER

Dezbaterile generale, deschise joia trecută, au marcat epuizarea primelor puncte, organizatorice, de pe ordinea de zi a prezentei sesiuni și abordarea problemelor de fond. În afara unor activități de rutină, ordinea de zi adoptată de sesiunea plenară proiectează atenția asupra unor probleme internaționale de importanță majoră — criza din Orientul Apropiat, problemele dezarmării, procesul decolonizării, universalitatea Organizației Națiunilor Unite, problemele păcii și dezvoltării, drepturile omului ș.a. Aceste probleme constituie puncte separate pe ordinea de zi și, ca atare, li se vor consacra ședințe speciale. Dar ele sînt abordate și în intervențiile din cadrul dezbaterilor generale, ceea ce face să se prefigureze unele poziții, să se întrevadă primele puncte de reper ale actualei sesiuni.

Primele intervenții impun o remarcă: încrederea delegațiilor în resursele organizației internaționale, în posibilitățile sale, departe de a fi epuizate, de a-și aduce contribuția la înfăptuirea nobilelor sarcini pentru care a fost creată. Reînnoirea acestui gir de către unii oratori pare să fie interpretată ca o replică la unele considerații pesimiste privind activitatea Națiunilor Unite sau la unele aprecieri de presă care reproșează Organizației întregul pachet al problemelor internaționale în litigiu. Capătă relief convingerea că rolul Națiunilor Unite depinde de eforturile constructive, convergente, ale membrilor săi, desfășurate cu perseverență și calm în conformitate cu principiile Cartei, în beneficiul intereselor vitale ale tuturor țărilor.

Situația din Orientul Apropiat constituie o preocupare prioritară a prezentei sesiuni. După cum se știe, printr-o rezoluție inițiată de Austria, Finlanda și Suedia, această problemă, împreună cu dările de seamă și documentele respective, a fost transferată actualei sesiuni de către a cincea sesiune extraordinară de urgență. Se pare că, o dată cu acestea, au fost transferate Adunării Generale și învățămintele sesiunii extraordinare: necesitatea creării condițiilor de abordare a problemelor Orientului Apropiat în esența lor, explorarea unor soluții a căror eficiență și durabilitate pot fi întemeiate numai pe respectarea intereselor tuturor popoarelor din această zonă. „Recentele ostilități care au izbucnit între arabi și izraelieni și care au provocat atîtea pierderi umane și materiale — sublinia în cuvîntarea sa ministrul afacerilor externe al Braziliei, Jose de Magalhaes Pinto — ne creează datoria de a căuta să deschidem calea unor negocieri realiste și obiective putînd conduce la o rezolvare întemeiată pe principiul concilierii între statele interesate”. Majoritatea intervențiilor au fost intolerante față de anexarea de teritorii prin politica faptului împlinit ori prin ocupație militară, cerînd retragerea trupelor izraeliene. Ministrul de externe britanic a rezervat o parte însemnată a cuvîntării sale situației din Orientul Apropiat, declarîndu-se partizan al „unei soluții echilibrate” care să prevadă retragerea trupelor izraeliene din teritoriile ocupate — deoarece „An-

În sala de ședințe a Adunării Generale a O.N.U.

glia nu poate accepta războiul ca mijloc de rezolvare a diferendelor și nici extinderea frontierelor unui stat ca rezultat al războiului”; el s-a pronunțat, totodată, pentru recunoașterea dreptului la existență al Izraelului. Națiunile Unite, s-a subliniat în același timp aici, pot căuta o rezolvare unanim acceptabilă problemelor arzătoare ale Orientului Apropiat, dar, aprecia premiul danez Jens Otto Krag, „părțile în conflict trebuie să contribuie ele însele la această soluție”.

În sfîrșit, aici sînt evocate și principiile fundamentale care, după părerea secretarului general U Thant, ar putea oferi cheia soluționării crizei: respectarea integrității teritoriale a fiecărui stat și inadmisibilitatea ocupării teritoriului unui stat de către forțe militare străine, dreptul la existență al fiecărui stat trebuie recunoscut de către toate celelalte state.

Dezbaterile în această problemă se anunță anevoioase și complexe, dar încă de pe acum se desprind unele considerații obiective și realiste. Sînt așteptate și alte intervenții, în special cuvîntările delegațiilor din zonă, pentru ca sesiunea să poată dispune de datele complete ale problemei, ca și de stadiul pozițiilor adoptate.

Un alt punct central al ordinii de zi (ca și al dezbaterilor generale) îl constituie problemele dezarmării, cu implicațiile lor politice și economice. Sînt demonstrate efectele salutare ale lichidării cursei înarmărilor — eliberarea unor uriașe resurse materiale și umane, e-

liminarea unei surse grave și constante de încordare și primejdii. În aceste zile, de la tribuna O.N.U. a fost subliniată din nou actualitatea eforturilor în acest sens. Intervențiile au apreciat că în vederea realizării soluției definitive — dezarmarea generală — este util să se întreprindă și măsuri parțiale, cele mai multe referiri fiind consacrate problemei neproliferării armelor nucleare, pe marginea proiectului de tratat supus dezbaterii celor 18 de la Geneva. Salutînd ideea încheierii unui asemenea tratat, unii conducători de delegații au exprimat pozițiile guvernelor lor față de un tratat de neproliferare general acceptabil. Ministrul afacerilor externe al Japoniei, Takeo Miki, opina, de pildă, că pentru a se atinge obiectivele tratatului este necesar: să se asigure participarea unui număr de țări cît mai mare posibil, îndeosebi a tuturor statelor care posedă arma nucleară și a statelor care ar avea capacitatea de a o produce; atît statele nucleare cît și cele nenucleare să împartă într-un spirit de egalitate și cooperare răspunderile și obligațiile ce vor decurge din tratat. O dată cu încheierea tratatului, statele nucleare ar trebui să-și exprime în mod clar intenția lor de a întreprinde măsuri concrete în vederea realizării dezarmării nucleare, obiectivul fiind, în ultima analiză, distrugerea tuturor armelor nucleare. „Dacă acest tratat, a spus Takeo Miki, ar urma să fie un simplu mijloc de a stabili monopolul nuclear al statelor actualmente posesoare de arme atomice, el ar pierde orice fundament moral”. Pe

de altă parte, a apreciat conducătorul delegației japoneze, tratatul nu trebuie să împiedice părțile de a se bucura de posibilitățile folosirii pașnice a energiei nucleare sau de a opera cercetări nucleare în scopuri pașnice. După părerea ministrului afacerilor externe al Braziliei, cele două proiecte identice prezentate Comitetului celor 18 constituie „un semn de destindere internațională” care ar avea „un sens și o valoare” numai în contextul unei dezarmări generale și complete supuse unui control internațional eficace. Magalhães Pinto, invocând argumentul spiritului de cooperare și obiectivitate opinează că „aceste proiecte nu implică nici o reducere a stocurilor de arme nucleare existente și nu descurajează sporirea și dezvoltarea armelor nucleare de către țările care le posedă... În fapt, proiectele în discuție propun limite numai pentru țările nenucleare. Aderința la principiul neproliferării nu trebuie să însemne, pentru nici o țară, renunțarea la dreptul de a-și dezvolta propria sa tehnologie”.

La capitolul general al dezarmării, trebuie remarcat faptul că șeful delegației sovietice, Andrei Gromiko, a supus Adunării Generale propunerea de a se înscrie pe ordinea de zi, ca o chestiune importantă și urgentă, punctul „cu privire la încheierea unei convenții asupra interzicerii folosirii armelor nucleare”. În argumentarea propunerii sale, Andrei Gromiko a relevat: „Guvernul sovietic propune ca fiecare stat semnatar al convenției să se angajeze că nu va folosi arma nucleară, nu va amenința cu folosirea ei și nu va incita alte state să folosească o asemenea armă”.

Este înscrisă pe ordinea de zi ca o chestiune de importanță majoră problema universalității O.N.U. și, în raport cu aceasta, „restabilirea drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze la Organizația Națiunilor Unite”. Interesantă, în dezbaterile biroului Adunării Generale cu privire la stabilirea recomandărilor ce urmau a fi supuse sesiunii plene, s-a înregistrat o singură obiecție formală — a ciankașistului. Intervenția sa a produs în repetate rânduri ilaritate, până în loja rezervată publicului, prin gravitatea cu care acesta susținea absurdă pretenție a legitimității sale.

Deși în Adunarea Generală nu s-a ajuns la discutarea acestui punct, majoritatea șefilor de delegații care au luat până acum cuvântul au sprijinit drepturile legitime ale Republicii Populare Chineze la O.N.U. Ministrul de externe suedez Torsten Nilsson, de pildă, sublinia că dacă există dorința unei orientări realiste a activității Națiunilor Unite, trebuie deplins faptul că o țară în care trăiește a cincea parte a populației globului rămâne în afara Organizației. Iar ministrul de externe al Angliei, George Brown, s-a pronunțat în favoarea restabilirii drepturilor legitime ale R. P. Chineze la O.N.U., evidențiind că menținerea ei pe termen nedefinit în afara organizației internaționale nu poate fi în avantajul țărilor membre.

Problema Vietnamului, deși nu este înscrisă pe ordinea de zi, ocupă în dezbaterile generale ale sesiunii un loc primordial. Sint abordate cu argumentele politicii și ale dreptului internațional, ale logicii elementare și ale normelor umanitare consecințele grave, materiale, morale și diplomatice ale intervenției americane în Vietnam. Nu puține cuvântări au cerut cu hotărâre să se respecte dreptul inalienabil al poporului vietnamez de a decide el însuși asupra problemelor care îl privesc, fără nici un amestec din afară: s-a subliniat că soluționarea problemei vietnameze în conformitate cu acest drept or contribui la destinderea climatului mondial, or facilita rezolvarea

altor probleme internaționale spinoase. Date fiind dimensiunile problemei vietnameze în cadrul dezbaterilor generale, vom mai reveni asupra ei.

O pondere mare ocupă pe agenda sesiunii problemele dezvoltării. Faptul nu-i nou. Interpretate ca semnificative pentru actuala sesiune sint insistența și vigoarea cu care numeroși delegați, și nu numai reprezentanți ai „lumii a treia”, abordează relația pace-dezvoltare. Cîștigă teren ideea că, astăzi, problemele păcii și securității sint indisolubil legate de aspirațiile spre bunăstare și progres ale popoarelor. Majoritatea vorbitorilor au avertizat Adunarea Generală asupra creșterii decalajului dintre țările dezvoltate și țările „lumii a treia”: ei apreciază că procesul polarizării economice riscă să divizeze lumea în dezvoltată și subdezvoltată, că acest proces aduce daune grave nu numai țărilor respective, dar că el poate stîngheri însăși dezvoltarea economică a țărilor capitaliste avansate. Dimensiunea eforturilor ce trebuie depuse de membrii comunității internaționale pentru a stăvili și diminua acest decalaj a fost sugerată în acești termeni de secretarul general al O.N.U. în introducerea la raportul său anual: „pînă acum, aproape 95 la sută din producția industrială mondială provine din țări în care locuiește mai puțin de o treime din populația globului. Stabilirea unui echilibru mai bun va reclama eforturi masive”. Se amintește, în acest sens, că O.N.U. dispune de o serie de mecanisme și instituții menite a coordona și facilita eforturile în sprijinul dezvoltării, iar dezamăgirea provocată de rezultatele modeste și lente, sub așteptări, ale deceniului Națiunilor Unite pentru dezvoltare, este contrabalansată de speranțele pe care cei interesați le pun în a doua conferință pentru comerț și dezvoltare ce se va desfășura anul viitor, în februarie-martie, la New Delhi. Pentru abordarea mai precisă a aspectelor legate de programele dezvoltării, se așteaptă deschiderea lucrărilor comisiei a doua a Adunării Generale (prevăzută pentru 28 septembrie), conferința pregătitoare de la Alger, ca și dezbaterile punctelor particulare înscrise pe ordinea de zi la acest mare capitol. Încă de pe acum însă, sint evidențiate în luările de cuvînt unele principii generale. Se apreciază că esențialul în lichidarea subdezvoltării constă în capacitatea fiecărei țări de a-și pune în valoare propriile resurse materiale și umane, de a crea acele structuri economice, politice și sociale favorabile dezvoltării. În al doilea rînd, și aici O.N.U. poate aduce o contribuție esențială, este necesar ca relațiile economice internaționale să fie așezate pe baze echitabile, eliminîndu-se discriminările, politica preferințelor de grup și a mecanismelor economice închise, adoptîndu-se norme universale acceptabile și aplicabile. După părerea ministrului de externe japonez, trei factori pot concura la reușita unui program de dezvoltare: autoasistența, cooperarea regională și cooperarea generală.

Nu ne propunem să evocăm toate capitolele ordinii de zi (nu ne permite nici spațiul și, apoi, lucrările sesiunii vor dura pînă la 19 decembrie a.c.). Trebuie însă subliniat că aici este apreciată ca o notă esențială comună a lucrărilor de pînă acum aderința majorității intervențiilor la primulul principii asupra forței, la necesitatea creării unui climat internațional de etică și legalitate propice ameliorării și normalizării raporturilor interstatuale, la instaurarea în cadrul sesiunii a unei atmosfere de lucru favorabilă explorării punctelor de convergență. Aceasta determină unii observatori să aprecieze fără scepticism agenda sesiunii.

New York, 26 septembrie

reflector

„AR TREBUI SĂ PLECE...”

În editura londoneză Peter Owen a apărut un volum care cuprinde rezultatele unei anchete cu privire la războiul din Vietnam. 259 de scriitori din 33 de țări au răspuns la următoarele două întrebări:

1 Sintetiți pentru sau contra intervenției Statelor Unite în Vietnam?

2 Cum s-ar putea rezolva, după părerea dv, conflictul în Vietnam?

Majoritatea celor solicitați au luat o poziție clară împotriva politicii Statelor Unite. Tipic pentru această majoritate — consideră ziarul vestgerman „Die Welt” — este răspunsul dat de Harold Pinter, cunoscutul om de teatru englez: „Americani n-ar fi trebuit să meargă acolo, dar s-au dus. Acum ar trebui să plece, dar n-o fac”.

DEZBATERI BUGETARE ÎN AUSTRIA

În Austria au loc dezbateri în problemă bugetului anului viitor. După relatările ziarului „Die Presse”, elementele principale ale actualiei conjuncturi economice ar fi următoarele: volumul deficitului maximal, fixat anterior de ministrul de finanțe Schmitz la 4 miliarde de șilingi, ar fi crescut cu 2,8 miliarde; o creștere a venitului pînă în anul viitor pare improbabilă, fapt care ar putea determina guvernul — afirmă unii experți financiari — să apeleze la împrumuturi interne și externe de lungă durată și să reducă subvențiile acordate de stat agricultorilor. Secretarul general al partidului populist austriac, Wittthalm, a declarat recent: „Sintem conștienți de faptul că nu vom rezolva situația existentă decît prin măsuri radicale”. Printre acestea se numără, probabil, aplicarea unui proiect de buget de lungă durată, care figurează de multă vreme în programul partidului de guvernămînt, o reorganizare a sistemului de subvenții pentru agricultură și o serie de majorări ale impozitelor indirecte.

Potrivit ziarului „Volksstimme”, în cadrul unei reuniuni a C.C. al P.C. din Austria, președintele partidului, Franz Muhri, a declarat că adoptarea unor măsuri cu privire la apărarea investițiilor de perspectivă necesare dezvoltării industriei ar fi putut preîntîmpina actualile greutăți economice. O propunere a Partidului Comunist din Austria se referă și la reducerea cu o treime a bugetului militar, ceea ce ar echivala cu un miliard de șilingi.

ÎN JURUL SUCCESIUNII LUI LÜBKE

Acum cîteva luni, unii politicieni din U.C.D. au încercat să-l convingă pe președintele R.F.G., Lübke, să se retragă anul viitor. Încercarea a eșuat, președintele declarînd ferm, într-o convorbire cu ministrul de interne, Lübke, că nu vede nici un motiv pentru a renunța la funcția lui pînă la noile alegeri, în 1969. Se pare că acum încercările se repetă și mai intens. „Dacă strădaniile U.C.D. de a-l convinge pe Lübke să demisioneze vor duce totuși la un rezultat — scrie „Süddeutsche Zeitung” — aceasta nu se poate aprecia deocamdată”. Discuțiile pe această temă — consideră comentatorii din capitala federală — sint generate de cererile conducerii P.S.D.-ului ca, după președinția unui membru al partidului liber-democrat (Theodor Heuss) și a lui Lübke (creștin-democrat), să fie ales ca președinte un social-democrat.

La invitația Marii Adunări Naționale, o delegație a Adunării Naționale a Republicii Socialiste Cehoslovace, condusă de Helena Leflerova, vicepreședinte al Adunării Naționale, a fost oaspete al țării noastre. Delegația a vizitat o serie de regiuni ale țării, obiective economice și culturale, s-a întâlnit cu deputați ai Marii Adunări Naționale. Oaspeții cehoslovaci au fost primiți de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, și de președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec.

La încheierea vizitei, tovarăsa Helena Leflerova a avut amabilitatea să răspundă la întrebările puse de redactorul nostru SERGIU VERONA.

Relații parlamentare româno- cehoslovace

**Helena
LEFLEROVA**

vicepreședinte al Adunării
Naționale
a R.S. Cehoslovace

— Care este părerea dv. în legătură cu situația actuală și evoluția relațiilor cehoslovaco-române?

— Relațiile noastre au o îndelungată și bună tradiție; ele își au rădăcinile în trecut, dar mai ales în anii luptei împotriva fascismului, iar în prezent, în perioada construirii societății socialiste, ele au căpătat o expresie concretă și fermă. Avem interese și țeluri comune și, de aceea, dezvoltarea în continuare a relațiilor cehoslovaco-române are largi posibilități atât pe planul relațiilor bilaterale cât și în cadrul colaborării dintre țările socialiste. Concomitent, este cu totul firesc faptul că relațiile reciproce se pot îmbunătăți continuu.

Ideile noastre socialiste comune constituie o garanție că toate problemele pot fi rezolvate în înțelegere reciprocă. De exemplu, actualele tratative cu privire la perspectivele colaborării economice promit o dezvoltare continuă nu numai a schimburilor de mărfuri ci și a cooperării în producție și în domeniul tehnico-științific. De asemenea, cultura, arta, învățământul și știința, cu toată dezvoltarea mare care au luat-o în ultimii ani, oferă, în continuare, însemnate posibilități pentru extinderea continuă a colaborării în interesul unei mai bune cunoașteri reciproce a vieții popoarelor țărilor noastre.

— Cum apreciați rolul contactelor între parlamente pentru destinderea încordării internaționale?

— Toate forțele progresiste și iubitoare de pace din lume sînt neliniștite de

pericolul unui incendiu mondial. Constatăm cu toții că atât oameni simpli, cât și cei mai de seamă reprezentanți ai științei, culturii și artei mondiale depun mari eforturi pentru consolidarea păcii mondiale. Cu atât mai mult parlamentelor, care exprimă voința poporului, le revine sarcina de a participa la aceste eforturi. Apreciez contactele reciproce dintre parlamente drept una dintre cele mai de seamă forme și căi ce duc la destinderea încordării internaționale. Contactele dintre parlamentele țărilor socialiste au o influență și mai largă deoarece pot realiza schimburi de experiență și contribuie la dezvoltarea relațiilor tovarășești dintre aceste țări.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre unele probleme actuale ale economiei cehoslovace.

— Aș dori să subliniez că, în condițiile construcției socialiste, dezvoltarea forțelor de producție a atins în Cehoslovacia un înalt nivel; venitul național

a crescut față de anul 1948 de aproape trei ori, iar producția industrială de cinci ori. Pe lângă rezultatele pozitive s-a manifestat însă, în special în ultimii ani, și acțiunea laturilor extensive ale dezvoltării — un mare consum de materii prime, materiale, forță de muncă, mari cheltuieli de investiții și regie. Concomitent s-a acordat o atenție relativ mai mică noii tehnici și participării la diviziunea internațională a muncii.

La Congresul al XIII-lea, P.C. din Cehoslovacia a stabilit calea soluționării consecvențe și curajoase a acestor probleme importante, respectiv restabilirea dinamicii producției, restabilirea echilibrului între resurse și necesități, intensificarea proceselor de producție, sporirea producției agricole și efectuarea de modificări în structura macroeconomică a industriei și a întregii economii prin dezvoltarea bazelor științifice ale activității și teoriei marxiste. În acest scop au fost substanțial întărite imputernicirile și răspunderea întreprinderilor, astfel încât ele să-și poată gospodări în mod socialist fondurile și să-și valorifice inițiativa pe piață, în ce privește salariile, în activitatea de investiții etc., iar concomitent să fie obligate față de societate, vărsînd în bugetul de stat o anumită parte din venitul lor brut. Pentru a se crea criterii obiective activității lor economice, de la 1 ianuarie 1967 a început restructurarea prețurilor de vânzare cu ridicata.

Pot spune că rezultatele obținute de economia cehoslovacă în noile condiții sînt în ansamblu bune, chiar dacă mai există probleme. În anul 1966 și în primul semestru al anului 1967, producția industrială a crescut cu peste 7 la sută, a sporit producția agricolă și achiziționarea de produse agricole, a sporit și venitul național cu 7 la sută; au crescut, de asemenea, livrările industriei către comerțul interior și exterior. Despre toate aceste succese și probleme partidul discută deschis cu oamenii muncii și, cu ajutorul inițiativei și activității lor, rezolvă problemele actuale în vederea îndeplinirii principalului țel al societății noastre: dezvoltarea nivelului material și cultural al poporului.

— Care sînt impresiile dv. după vizita în România?

— Delegația noastră se înapoiază în patrie cu cele mai plăcute amintiri din vizita făcută în frumoasa și ospitaliera dv. țară. Deși vizita a fost scurtă, am avut posibilitatea să cunoaștem direct multe succese importante ale harnicului dumneavoastră popor; pretutindeni ne-a întâmpinat o prietenie sinceră și ne-am bucurat de o primire cordială. Plecăm cu cele mai bune impresii și vom vorbi despre ele acasă.

Aș dori să mulțumesc și prin intermediul revistei dv. tuturor celor care au contribuit la desfășurarea cu succes a vizitei noastre și să urez poporului român și partidului său comunist multe succese în construirea socialismului.

La invitația președintelui Comitetului de Stat al Planificării, Maxim Berghianu, între 11-18 septembrie ne-a vizitat țara ministrul bilanțului și al programării economice al Italiei, Giovanni Pieraccini. Solicitat de revista noastră, oaspetele italian a binevoit să ne răspundă la câteva întrebări.

Orientări actuale în economia italiană

**Giovanni
PIERACCINI**

ministrul bilanțului și al programării economice al Italiei

Giovanni Pieraccini s-a născut la Viareggio, în anul 1919. A făcut studii juridice la Pisa, unde a obținut licența în drept. Ca student a participat la mișcarea antifascistă și la luptele pentru eliberarea Italiei de ocupații hitleriste. Provenit din rândurile tineretului socialist, devine după eliberarea Florenței redactor al ziarului „La Nazione del Popolo”, editat de Comitetul de eliberare națională al provinciei Toscana, iar apoi codirector al ziarului florentin „Nuovo Corriere”. În 1946 a fost ales asesor al Municipality din Florența din partea Partidului socialist, iar doi ani mai târziu, deputat în Parlamentul primei legislaturi republicane. De la această dată a fost permanent reales ca deputat socialist în Parlament. A fost membru al Direcțiunii partidului și, timp de mai mulți ani, director al ziarului „Avanti”. În cadrul Parlamentului a desfășurat diverse activități: referent pentru reforma impozitelor; membru al Comisiei de anchetă asupra șomajului; membru al unor comisii de pregătire a legilor financiare, economice și sociale. De la 5 decembrie 1963 până la 22 iulie 1964 a fost ministru al lucrărilor publice, iar de la această dată este ministru al bilanțului și programării economice.

— Ce ne puteți spune despre perspectivele de dezvoltare ale economiei italiene?

— Cu toate că Italia dispune de o industrie dezvoltată, cu o înaltă tehni-

citate, ea are totuși de înlăturat străvechi dezechilibre istorice. Lichidarea lor ne preocupă și în această direcție facem acum eforturi și ne axăm programarea noastră. Cred că e suficient să menționez acțiunile pentru eliminarea dezechilibrului între nordul și sudul țării, pentru deplină folosire a forței de muncă, pentru apropierea veniturilor obținute de lucrătorii din agricultură de cele ale lucrătorilor din industrie și pentru a înzestra țara cu o mai largă serie de bunuri colective: școli, spitale, șosele, porturi, construcții de locuințe, laboratoare pentru cercetarea științifică.

Economia italiană cuprinde un sector particular și un sector proprietate de stat, reprezentat prin mari organisme economice — I.R.I., E.N.I. etc. Este vorba deci de o economie mixtă și programarea noastră se referă la acest tip de economie. Planul cincinal, aprobat în luna iulie de Parlament, prevede un anumit ritm de dezvoltare care este calculat în medie la 5 la sută din venitul național pe an, până în 1970. Deci problema care se pune astăzi în Italia este aceea a realizării planului, care are obiective importante pentru țara noastră.

Problemele îndeplinirii planului cincinal sînt, firește, probleme complexe; este vorba de a proceda în așa fel încît investițiile să fie conforme cu prevederile, cu scopurile urmărite. Noi am prevăzut ca, pînă în 1970, cel puțin 40 la sută din totalul investițiilor să se îndrepte spre sudul țării; am programat, de asemenea, fonduri însemnate pentru ridicarea nivelului tehnic al agriculturii. Pentru atingerea acestor obiective, statul nostru are diferite moduri de a interveni. În ce privește sectorul întreprinderilor publice, statul poate stabili planurile lor de investiții. De altfel, ele sînt supuse aprobării Comitetului interministerial al programării economice. Acestor întreprinderi le revine un rol deosebit de important în dezvoltarea economiei italiene, în îndeplinirea planului nostru. Pe linia dezvoltării sudului Italiei, de pildă, s-a luat de curind hotărîrea de a se construi la Neapole o mare uzină de automobile „Alfa-sud”. Alte măsuri privind ridicarea nivelului industrial al sudului sînt în studiu autorităților noastre. Două dintre acestea se referă la crearea unor puternice sectoare ale industriilor aeronautice și electronice în această parte a Italiei. Desigur, și în realizarea acestora rolul hotărîtor îl au întreprinderile industriale de stat.

Un alt sector în care sîntem puternic angajați la ora actuală este acela al învățămîntului. Planul nostru trebuie să

prevadă și să asigure intensificarea construcției de școli și dezvoltarea învățămîntului de toate gradele. Strădania noastră se îndreaptă și spre crearea unor condiții mai bune activității de cercetare științifică.

În realizarea obiectivelor prevăzute în planul italian un rol revine și sectorului particular. Pentru acest sector dispunem de o serie de instrumente indirecte. În primul rînd, politica de credite — care este în mina statului — politica fiscală și altele.

Acestea sînt cîteva din sectoarele în care activăm încă de pe acum, adică de la începerea realizării planului. În această etapă, poporul italian luptă pentru construirea unei economii care să joace un rol de pace și progres, un rol de dezvoltare și nu de aspirare a poezelor.

— Cum apreciați stadiul actual al relațiilor economice dintre Italia și România și perspectivele lor de dezvoltare?

— Colaborarea economică dintre cele două țări este bună. Aceasta o demonstrează și bilanțul schimburilor noastre pe primul semestru al anului. În această perioadă, exporturile italiene în România au marcat o creștere de 60 la sută. În același timp s-a înregistrat un fapt deosebit de important — atingerea substanțială a echilibrului între import și export, echilibrul fiind aproape realizat la nivelul din ce în ce mai înalt.

Succesele obținute în dezvoltarea economiei țărilor noastre, vechile relații prietenești româno-italiene, îmbogățite în ultimii ani, și dorința ambelor noastre guverne de a dezvolta schimburile constituie garanții că legăturile economice, tehnico-științifice și culturale dintre Italia și România vor cunoaște și în viitor o continuă dezvoltare și diversificare. Noi sperăm că discuțiile care vor începe luna viitoare la Roma între cei doi miniștri ai comerțului exterior, pentru reînnoirea acordului de schimburi româno-italiene, vor marca o nouă etapă în dezvoltarea relațiilor noastre. Sînt convins că cooperarea economică se poate intensifica și diversifica în interesul comun al țărilor noastre și, în același timp, în interesul păcii.

— Care sînt impresiile dv. în urma vizitei făcute în țara noastră?

— Am fost frapat de marele efort pe care-l depune poporul român pentru a construi o economie modernă, cu o industrie multilateral dezvoltată, efort pe care l-am văzut reflectat pretutindeni în îndeplinirea prevederilor planului dv. cincinal.

Sînt bucuros că am putut vizita în cîntătoarele minăstiri ale Moldovei, care m-au impresionat nu numai ca monumente de o valoare artistică remarcabilă, ci și prin semnificația lor. Minăstirile Moldovei sînt centre care evocă marea luptă a poporului român pentru apărarea independenței, împotriva numeroaselor invazii străine, luptă care nu s-a rezumat numai la cadrul național ci a contribuit la apărarea și salvagardarea întregii civilizații europene, a valorilor nemuritoare ale întregii umanități.

Doresc ca, prin intermediul revistei „Lumea”, să urez poporului român succese din ce în ce mai mari în munca sa pentru construirea unei Românie tot mai bogate și mai dezvoltate, pe căile progresului și păcii.

Petru UİLĂCAN

Vitalitatea ideii de colaborare

În anii postbelici, tabloul politico-social al Balcanilor, al acestei regiuni care în istoria contemporană era cu perseverență denumită „butoiul cu pulbere” al Europei, s-a modificat structural. Apariția statelor socialiste a schimbat configurația generală politică a acestei regiuni geografice, ea reflectând, în cadrul acestei zone, marile transformări petrecute în ultimele două decenii pe arena mondială. Realitățile lumii contemporane, la care se adaugă experiența unor legături reciproce funcționând vreme de veacuri, impun statelor din această regiune necesitatea, izvorită din propriile lor interese, de a statornici și dezvolta relații de conviețuire pașnică, de prietenie și colaborare multilaterală. Apropierea geografică a favorizat, de-a lungul secolelor, legături tradiționale între popoarele balcanice, ea creind condiții obiective pentru o cooperare economică, politică, culturală. Iar în condițiile internaționale actuale, o asemenea colaborare multilaterală ar servi nu numai menținerii și consolidării păcii în această regiune, ci și cauzei păcii și securității internaționale în ansamblu.

Considerând de datoria sa să-și aducă propria contribuție la consolidarea păcii și, în primul rând, la stabilirea unor relații bune în regiunea din care face parte, Republica Socialistă România acordă o deosebită atenție dezvoltării colaborării bilaterale și multilaterale interbalcanice. Încă în 1957 guvernul român a făcut propuneri concrete celorlalte state balcanice considerând că „înfiptuirea în cadrul regiunii balcanice a unei colaborări rodnice între state cu orinduiuri sociale diferite ar putea contribui într-o măsură însemnată la organizarea unei colaborări similare pe plan general european și la crearea unui sistem de securitate general europeană”. Propunerilor inițiale li s-au adăugat cele făcute în 1959 în care se sugera transformarea Balcanilor într-o zonă denuclearizată, a păcii și bunei vecinătăți. După cum se știe, guvernele statelor socialiste au sprijinit propunerile țării noastre, iar ideile de bază cuprinse în ele nu au fost respinse de guvernele statelor nesocialiste din Balcani.

Propunerile românești au fost primite cu un viu interes de opinia publică din Balcani. În anii care au trecut de atunci, personalități politice importante și presa din statele balcanice au reamintit cu diferite prilejuri importanța și actualitatea inițiativelor țării noastre. „De mai bine de un deceniu — scria «Medunarodna Politika» — guvernul român apără, îmbogățește și reia cu fiecare ocazie această propunere care se bucură de sprijinul simțitor al altor state socialiste. Adăugăm că ea este întîmpinată cu speranță de către opinia publică și de unii oameni de stat democrați din

statele balcanice nesocialiste”. Recent, în paginile ziarului turc „Zafer”, fostul ambasador al Republicii Turcia la București, C. T. Karacaban, sublinia semnificația deosebită a propunerilor făcute de România în vederea intensificării colaborării interbalcanice.

Prezentind propunerile amintite, guvernul român a plecat de la luarea în considerare a realităților postbelice precum și de la experiența dobîndită de popoarele și statele balcanice în perioada cuprinsă între cele două războaie mondiale. Sînt cunoscute încercările făcute în urmă cu trei decenii în vederea organizării unui sistem de cooperare interbalcanică. În 1934 a fost semnat pactul Înțelegerii Balcanice între Grecia, Turcia, Iugoslavia și România; era vorba despre o alianță pe care aceste state au încheiat-o pentru a ridica o barieră în calea politicii de revizuire a frontierelor, politică promovată de unele puteri europene după primul război mondial. Discuțiile referitoare la constituirea Înțelegerii Balcanice se desfășurau în perioada în care statele fasciste creau în inima Europei focarul celui de-al doilea război mondial. În concepția lui Nicolae Titulescu — unul din principalii inițiatori și arhitecți ai Înțelegerii Balcanice — alianța trebuia să devină un fel de model al unui sistem general de securitate în Europa. Titulescu se pronunța pentru participarea tuturor statelor balcanice la Înțelegere, pentru o largă și multilaterală colaborare între ele. În acțiunile întreprinse pentru unificarea eforturilor statelor balcanice în vederea apărării păcii, diplomatul român se călăuzea după principiile asigurării suveranității tuturor statelor, al independenței lor naționale, al egalității în drepturi a tuturor statelor, mari sau mici. Respectarea acestor principii constituia pentru el chezașia unei păci trainice, a unei tot mai bune colaborări între state.

Desfășurarea evenimentelor a confirmat justetea aprecierilor formulate de șeful diplomației României din acea perioadă cu privire la faptul că Înțelegerea Balcanică nu ar putea juca un rol pozitiv decît în măsura în care ar fi acționat împreună cu celelalte forțe care inițiau acțiuni pentru menținerea păcii pe plan general european. Eforturile depuse în perioada amintită pentru crearea Înțelegerii Balcanice, ca și pentru realizarea unui sistem european de securitate, cu toate că nu au putut stăvilii agresiunea fascistă, nu au fost totuși zadarnice. Înaintea războiului, acțiunile întreprinse au permis menținerea unei mai bune atmosfere în Balcani, au permis intensificarea schimburilor interbalcanice în multe domenii de activitate, au arătat popoarelor și statelor din această zonă

că eforturile lor de apropiere pot fi rodnice. În perioada postbelică, experiența căpătată în acei ani a fost folosită în cadrul acțiunilor pentru menținerea și consolidarea păcii.

La baza propunerilor formulate, a manifestărilor interbalcanice la care participă, țara noastră a pus principiile cooperării cu toate statele, indiferent de regimul lor social și economic, respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în afacerile interne, egalitatea deplină în drepturi și avantajul reciproc. În concepția guvernului român, dezvoltarea multilaterală a colaborării internaționale are ca premisă posibilitatea ca fiecare popor să-și afirme ființa și personalitatea, să se bucure nestîngerit de toate condițiile necesare progresului său material și spiritual. România consideră că existența unor state cu diferite grade de dezvoltare, cu diferite orînduiri, nu trebuie să constituie o piedică în calea făuririi unui viitor fericit al popoarelor balcanice. După cum arăta secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, la sesiunea din iulie 1967 a Marii Adunări Naționale: „Una din preocupările constante ale politicii externe a țării noastre este dezvoltarea legăturilor de colaborare și bună vecinătate în Balcani... România va milita și în viitor, cu perseverență, pe linia eforturilor sale tradiționale, pentru îmbunătățirea continuă a climatului politic și întărirea relațiilor de colaborare și bună vecinătate între toate țările din Balcani, considerînd că aceasta este în folosul și spre binele popoarelor care trăiesc în această zonă”.

Așezarea relațiilor de bună vecinătate pe temelii sănătoase este posibilă pe numeroase căi. Statele și națiunile nu trăiesc izolate unele de altele. Dintre numeroasele legături existente, cele economice au avut și au în continuare un mare rol în buna înțelegere dintre popoare și state. Pornind de la acest considerent, Republica Socialistă România a militat consecvent pentru intensificarea tradiționalelor relații comerciale dintre statele balcanice. Cîteva date statistice demonstrează pe deplin evoluția favorabilă a relațiilor comerciale ale țării noastre cu statele situate în această regiune a Europei. Dacă în 1959, comerțul exterior al României cu Albania, Bulgaria, Grecia, Iugoslavia și Turcia se cifra la 162,2 milioane lei valută, în 1965 volumul schimburilor a ajuns la 446,5 milioane lei, iar la sfîrșitul anului trecut s-a ridicat pînă la 622 milioane lei. Chiar dacă în evoluția generală a relațiilor comerciale cu statele balcanice au existat momente de stagnare sau încetinire momentană a schimburilor cu unii parteneri, comerțul exterior al României a înregistrat o creștere constantă. Semnificativ este însuși acest salt de 40 la sută înregistrat în ul-

interbalcanică

tima perioadă pentru care există date definitive — între 1965 și 1966.

În ultimii ani — dovadă a evoluției pozitive a relațiilor României cu celelalte state — au avut loc schimburi de vizite la nivelul cel mai înalt între țara noastră și majoritatea statelor balcanice. Vizitele întreprinse de conducători ai statului nostru, de miniștri români, în celelalte state balcanice, împreună cu vizitele efectuate în țara noastră de înalte personalități politice din celelalte state balcanice — laolaltă cu contactele politice tot mai intense, la diferite nivele, între celelalte state balcanice — au contribuit din plin la îmbunătățirea relațiilor bilaterale, la încheierea unor acorduri și convenții privitoare la intensificarea și diversificarea relațiilor bilaterale, la îmbunătățirea generală a legăturilor interbalcanice.

După cum s-a subliniat și la sesiunea din iulie a Marii Adunări Naționale, relațiile României cu statele socialiste din Balcani se desfășoară în spirit de prietenie și colaborare trainică, contribuind prin aceasta la îmbunătățirea climatului din această zonă geografică și politică. Extinderea colaborării multilaterale dintre România și Albania servește intereselor reciproce ale statelor noastre. Cu Bulgaria au continuat să se extindă vechile legături de prietenie și colaborare. Construirea în comun a hidrocentralei de la Islaz-Samovit se înscrie pe linia intensificării legăturilor bilaterale dintre țările noastre și va deschide noi posibilități de colaborare. Pe baze trainice se dezvoltă cooperarea româno-iugoslavă. Construirea în comun a importantului obiectiv de la Porțile de Fier — simbol al prieteniei dintre statele noastre — proiectează în viitor o perspectivă trainică pentru extinderea în continuare a relațiilor româno-iugoslave în toate domeniile de activitate. Vizitele la nivel înalt care s-au desfășurat între România, Bulgaria și Iugoslavia au prilejuit prețioase schimburi de păreri și experiență, ce vor fi continuate și în viitor, în probleme de interes comun bilateral, precum și în probleme privitoare la situația internațională.

În anii din urmă s-a ajuns la un stadiu favorabil în relațiile dintre România și Grecia, state între care nu există nici un fel de problemă litigioasă. Evoluția favorabilă a acestor relații a fost stinjenită prin măsurile luate după efectuarea loviturii militare de la Atena. România apreciază însă că popoarele celor două țări sînt interesate în asigurarea continuării unei colaborări care să servească deopotrivă interesele popoarelor românești și grecești.

Pozitiv evoluează relațiile țării noastre cu Turcia. Vizitele președintelui Consiliului de Miniștri al țării noastre, Ion Gheorghe Maurer, în Turcia, și cea a premierului turc Suleyman Demirel în țara noastră au permis efectuarea unor rodnice schimburi de vederi și trasarea unor noi jaloane în vederea colaborării viitoare. În timpul recente sale vizite la

București, premierul turc sublinia interesul țării sale pentru dezvoltarea relațiilor dintre România și Turcia, precum și cele dintre toate statele balcanice. „Salutăm și apreciem eforturile României — declara premierul Demirel — în direcția reglementării și soluționării conflictelor și diferendelor între națiuni, pe care omenirea le simte din plin. Eforturile permanente pe care le depuneți și în ce privește regiunea Balcanilor, direcție în care cooperăm în pace și în spiritul păcii, le considerăm ca o garanție a viitorului regiunii noastre”.

O privire retrospectivă ne arată că anii din urmă au fost rodnici în manifestări interbalcanice — bilaterale și multilaterale — în numeroase domenii de activitate.

Dintre numeroasele elemente înscrise în cronică ultimilor ani ne vom mărgini a cita cîteva numai din cele mai semnificative acțiuni care au contribuit să țină aprinsă făclia cooperării balcanice: întâlnirea tovarășească dintre delegațiile sindicale din țările balcanice participante la cel de-al IV-lea Congres mondial al sindicatelor; întâlnirea din 1960 a reprezentanților tineretului și studenților din Balcani și Marea Mediterană; întâlnirea din 1961 a reprezentanților tineretului sîtesc din aceleași regiuni; săptămînile medicale balcanice; festivalurile de folclor al țărilor balcanice și din regiunea adriatică; colocviul internațional de civilizații balcanice; reuniunile Asociației internaționale de studii sud-est europene; balcaniadele sportive, festivalurile filmului balcanic; conferințele reprezentanților arhitecților, turiștilor, scriitorilor; întâlnirea reprezentanților organizațiilor de turism din țările balcanice; întâlnirea ziaristilor din statele balcanice și din zona Mării Adriatice; reuniunea reprezentanților conducerilor universităților din Peninsula Balcanică și zona Mării Adriatice; reuniunile Uniunii interbalcanice a matematicienilor etc., etc.

Elementele pozitive înregistrate în cursul ultimilor ani în evoluția relațiilor interbalcanice scot în evidență nu numai actualitatea propunerilor românești, și a celor formulate de alte state balcanice în vederea transformării Balcanilor într-o zonă a păcii și a cooperării pașnice, ci subliniază și importanța deosebită a inițiativelor țării noastre în cadrul Organizației Națiunilor Unite. Se știe că din inițiativa țării noastre, pe o parte de zi a celei de-a XV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., în 1960, a fost înscris punctul intitulat: „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state aparținînd unor sisteme social-politice diferite”. După ce timp de cîteva ani inițiativa românească a fost în atenția statelor membre ale O.N.U., la cea de-a XX-a sesiune a

Organizației, proiectul român de rezoluție a fost luat în discuție și adoptat în unanimitate, bucurîndu-se permanent de sprijinul a numeroase țări, dintre care opt au ținut să devină coautoare ale proiectului. În felul acesta, coautorii rezoluției reprezintă state din Estul și Vestul Europei, din Scandinavia și din Balcani, fapt semnificativ pentru tendințele ce-și fac loc tot mai larg în concepția politică a statelor continentului.

Subliniind importanța adoptării rezoluției, secretarul general al O.N.U., U Thant, declara: „Consider că nu este exagerat să găsim în această rezoluție un alt indiciu binevenit al dispariției progresive a ceea ce a devenit cunoscut sub numele de război rece. El arată de asemenea că ținînd seama de continuitatea de cultură, tradiție și dezvoltare științifică, tehnică și industrială care le unește, țările Europei nu trebuie să vadă în sistemele lor sociale și politice deosebite obstacole în calea cooperării pașnice. Este, de asemenea, de așteptat ca îndeplinirea acestei rezoluții să stabilească un exemplu pe care alte regiuni ale lumii să-l poată urma cu folos”.

În vederea construirii unui edificiu trainic al păcii în Europa și în întreaga lume, realizarea unei politici de strînsă colaborare pe planul unor regiuni a continentului nostru prezintă o importanță vitală.

România, ca și alte state balcanice, dorește ca schimbările survenite în domenii importante ale relațiilor interbalcanice să aibă continuitate atît pe planul peninsulei cît și la scara întregului continent; aceste relații ar trebui să se extindă în continuare, laolaltă cu cele care se dezvoltă tot mai pregnant între statele europene care colaborează pe bază de independență și egalitate, în avantajul reciproc al tuturor părților.

Rezultatele pozitive înregistrate pînă acum în colaborarea bilaterală și multilaterală interbalcanică jalonează drumul ultimilor ani. Nenumărate alte posibilități și forme de colaborare există însă în fața statelor din această regiune și este în interesul tuturor să nu se lase neexplorată nici una din căile care duc spre adîncirea cooperării între popoarele balcanice. România, prin glasul reprezentanților săi cei mai autorizați, a declarat că va acționa consecvent și în viitor pentru înfăptuirea unei înțelegeri multilaterale între statele și popoarele balcanice. Realizarea nobilelor idealuri cuprinse în propunerile românești, traducerea în viață a oricăror alte propuneri judicioase, ar aduce o prețioasă contribuție la pacea și prosperitatea Balcanilor, la dezvoltarea neconținută a relațiilor internaționale pe continentul european.

Eugen PHOEBUS

Conferința laburistă și relațiile cu guvernul

Richard Clements

redactor șef al revistei „Tribune”

Conferința anuală a partidului laburist se întrunește luni, 2 octombrie, la Scarborough. Întrunirea are loc într-un moment crucial; pentru prima oară există certitudinea că membrii de rând ai partidului, reprezentați prin delegați ai organizațiilor locale și ai sindicatelor, vor înfringe guvernul în unele probleme importante. Rezultatul votului din Congresul Sindicatelor (TUC) a fost hotărâtor. Numeroase sindicate care au votat împotriva politicii guvernamentale în cadrul TUC vor fi reprezentate și la Scarborough. Voturile acestor sindicate, combinate cu voturile delegațiilor din organizațiile locale, ar putea însemna o înfrângere pentru guvern în problema Vietnamului, a politicii economice în general și în special a politicii prețurilor și veniturilor.

La conferința laburistă guvernul este reprezentat prin Comitetul executiv național al partidului laburist (NEC). În momentul de față, acesta este format, în majoritatea sa, din miniștri care în trecut au fost aleși de conferințe. Este posibil însă ca anul acesta guvernul să riște o înfrângere și în acest domeniu. Este aproape sigur că unul dintre miniștri va părăsi comitetul executiv și că un membru de stînga al Parlamentului îi va lua locul. Anthony Greenwood, ministru al locuințelor, are cele mai multe șanse să cadă. Parlamentarii care l-ar putea înlocui sînt fie Frank Allaun, fie Stanley Orme. Există perspectiva ca și un alt ministru să fie înfrînt, ceea ce înseamnă că un alt parlamentar laburist de stînga, Eric Heffer, ar putea obține un loc în comitetul executiv.

Este clar că apropiata conferință ar putea deveni una dintre cele mai furtunoase din întreaga istorie a laburiștilor.

Nu numai că o mare parte a mișcării laburiste nu este de acord cu guvernul în privința politicii generale a acestuia, dar se profilează și o amenințare directă la adresa poziției guvernului chiar în cadrul partidului. Există toate șansele ca aceia care doresc ca partidul laburist să exercite o mai mare influență asupra guvernului laburist să obțină succese considerabile.

În momentul de față, relațiile dintre cele două organisme sînt încordate. Majoritatea membrilor partidului își dau seama că nu se pot exercita presiuni directe asupra guvernului — un guvern trebuie să adopte măsurile pe care le consideră necesare — dar mulți dintre ei consideră că nu există actualmente un dialog real între cele două organisme.

Într-o declarație publicată în „Tribune”, șapte importanți parlamentari de stînga și-au prezentat argumentele în favoarea înfrîngerii miniștrilor care fac parte astăzi din conducerea executivă a partidului laburist: „Avem nevoie de o revoluție în relațiile dintre partid și guvern, la toate nivelurile. Regula după care partidul — în cadrul NEC sau al Parlamentului — trebuie să fie ultima organizație care să știe ce anume face guvernul, trebuie schimbată. Actuala legătură dintre guvern și partidul laburist — care astăzi constă dintr-o singură întîlnire pe an — trebuie modificată. Avem nevoie în NEC de oameni care să recunoască această necesitate și care sînt dispuși să-i acorde prioritate”.

Doi dintre semnatari fac de pe acum parte din Comitetul executiv național. Este vorba de Ian Mikardo și de Tom Driberg, membri ai Parlamentului. Ceilalți cinci sînt: Frank Allaun, Eric

Heffer, Hugh Jenkins, John Mendelson și Stanley Orme.

Există toate șansele ca problema legăturii dintre partid și guvern să apară cu prilejul tuturor dezbaterilor și al tuturor problemelor. Se crede, de exemplu, că o rezoluție care va critica sprijinul acordat de guvernul britanic politicii americane în Vietnam va obține aproape 2 milioane de voturi. Își poate oare permite guvernul să ignoreze o înfrângere atât de zdrobitoare? De asemenea, în problema creșterii șomajului în Anglia, guvernul, reprezentat prin miniștrii din NEC, e amenințat de o înfrângere masivă. Nu va întreprinde nimic guvernul în această privință? Observatorii se îndoiesc de acest lucru. Cu puțin timp înainte ca TUC să se întrunească la Brighton, s-a produs remanierea guvernamentală care a arătat că primul ministru acordă o mai mare prioritate reactivării economiei. Aluziile sale nu au fost suficiente pentru a-l salva de înfrângere la Brighton, dar mi se pare probabil ca el să țină în rezervă și alte sugestii care, după părerea sa, ar putea obține pentru guvern un sprijin mai ferm.

Divergența dintre partidul laburist și guvernul format de laburiști nu reprezintă ceva nou. În perioada primei guvernări laburiste postbelice (1945—1951) s-au înregistrat fricțiuni considerabile. La Scarborough s-ar putea să se înregistreze divergențe de o amploare nemaiîntîlnită pînă acum. Observatorii au și subliniat că, în întreaga perioadă dintre 1945 și 1951 a guvernării laburiste, nu s-au înregistrat atât de multe înfrîngeri cîte a suferit actualul guvern în răstimpul 1964—1967. Deoarece mai sînt încă trei ani pînă la următoarele alegeri generale, e de prevăzut că aceste dificultăți vor spori.

Dacă toate acestea vor provoca o sciziune între organizațiile partidului și guvern, aceasta ar însemna un dezastru pentru laburiști. Cred însă că Wilson e mai înțelept decît precedentii lideri laburiști și el pare să-și dea seama că trebuie să se bazeze pe sprijinul larg al mișcării laburiste pentru a obține din nou puterea în cursul alegerilor viitoare. Acest lucru i-a fost amintit în mod brutal cu prilejul alegerilor partiale, în cursul cărora alegătorii laburiști s-au abținut cu miile de la vot. Motivul acestei atitudini trebuie căutat în faptul că activiștii locali laburiști nu se grăbesc să acorde sprijin unui partid care aplică orientări politice ce s-ar potrivi foarte bine unui guvern al partidului conservator.

Sînt de așteptat așadar — ca urmare a înfrîngerilor, previzibile în momentul de față, pe care guvernul le va suferi la Scarborough — relații noi între partid și guvern. Felul în care vor evolua aceste relații va depinde în mare măsură de aripa stîngă a partidului laburist. Pînă acum, rolul ei a fost mai degrabă negativ. În viitor însă, dacă vor obține poziții importante în cadrul aparatului executiv, aceste elemente ar putea juca un rol important în elaborarea politicii partidului.

Situația va depinde, de asemenea, de felul în care vor reacționa sindicatele. Dacă, așa cum este probabil, se vor produce schimbări de natură să oglindească nemulțumirea generală față de politica guvernului, ele ar putea reprezenta factorul crucial. Sindicalismul britanic continuă să reprezinte o forță considerabilă. Dacă este sprijinit de o forță puternică activă în chiar cadrul partidului laburist, sindicalismul ar putea furniza acel impuls necesar pentru a schimba semnificativ politica guvernului laburist.

Londra, 25 septembrie

— Domnule președinte, propun să sprijinim politica guvernului...

(Din Morning Star, Londra)

PRELUDIU LA NOUA STAGIUNE POLITICĂ

Fără îndoială, prin însăși natura lor, „cantonalele” nu dezlănțuie, ca alegerile prezidențiale sau legislative, campanii și polemici pe scară națională. În unele cazuri, simpatia pe care o inspiră candidatul sau convingerea că va fi în stare să rezolve probleme administrativ-economice locale devin pentru alegător argumentul predominant. Dar a trage concluzia că alegerile cantonale ar fi lipsite de semnificație politică — este mai totdeauna unul din locurile comune cu foarte largă circulație în comentariile consacrate acestui tip de consultare electorală — constituie o eroare. Pe care o denunță de altfel chiar interesul, manifest sau disimulat, cu care diferitele grupări politice au urmărit pregătirea celei în curs. Căci, deși comuniștii au fost singurii care au publicat lista completă a candidaților lor și au dus în favoarea acestora o campanie sistematică, toate grupările politice au considerat util să-și mențină sau să-și îmbunătățească „implantarea” în diferitele regiuni ale țării și au desfășurat eforturi în acest sens. Printre cei aproximativ 6.000 de candidați care concurează pentru cele 1.772 locuri supuse votului se numără 7 membri ai guvernului, 143 deputați, 85 senatori, 152 personalități diverse.

Ni se pare nu lipsit de interes să amintim în ce constă substanța alegerilor cantonale. (Cu atât mai mult cu cât observatorii atribuie procentul ridicat al neparticipării la vot în asemenea alegeri — 43 la sută în 1964, față de mai puțin de 23 la sută la alegerile prezidențiale sau legislative din ultimii ani — necunoașterii cu precizie, de către electoratul francez însuși, a rolului și sarcinilor ce incumbă reprezentanților săi la acest nivel.) Consiliile generale ale departamentelor — alcătuite din 30—40 de membri, câte un ales de canton — au fost create după revoluția din 1789, ca expresie a tendințelor de descentralizare, de stimulare a răspunderilor și inițiativelor locale. Suspendate în timpul regimului de la Vichy, consiliile au fost reînființate după eliberare. Activitatea lor cuprinde ansamblul treburilor departamentale și în primul rând stabilirea, împreună cu serviciile prefectorale, a bugetului departamentului respectiv. Durata mandatului este de șase ani, alegerile având loc la trei ani o dată în jumătate din cantoanele fiecărui departament.

Constituția din 1946, apoi cea din 1958, lărgiseră — față de perioada dintre cele două războaie — atribuțiile acestor consilii. Ultimii ani înregistrează însă o îngustare a răspunderilor lor: pe de o parte, pentru că, din 1962, președintele republicii este ales prin sufragiu universal și nu de către colegiul electoral din care, alături de membrii Parlamentului și de reprezentanții consiliilor municipale, făceau parte membrii consiliilor departamentale; pe de altă parte, pe planul politicii economice, ca urmare a tendințelor centralizatoare și a preluării anumitor sarcini de către comisiile de dezvoltare economică regională, în care consilierii sînt în minoritate față de specialiști. De unde, temerile celor dintîi că rolul consiliilor departamentale ar putea fi treptat redus pînă la dispariție. De unde și două tendințe în evaluarea viitorului acestor organe de către oamenii politici și observatorii evoluției instituțiilor franceze: una, care consideră că era vechilor „no-

tabili” care le alcătuiesc se stinge și că a venit timpul „tinerilor tehnicieni”; cealaltă care afirmă că, dimpotrivă, consiliile departamentale ar putea găsi o nouă vigoare în sarcinile pe care le implică, la scara teritorială respectivă, modernizarea structurilor economice.

Primul tur de scrutin, cel care s-a desfășurat duminică trecută, este îndeobște considerat ca acela al „notabililor” și al „stabilității”, acela în care se înregistrează mai cu seamă realegerile de vechi consilieri. Cu toate acestea, comentind rezultatele scrutinului, ministrul de interne Christian Fouchet consemna anumite deplasări: „cîștiguri pentru comuniști și gaulliști, declara el, pierderi pentru stînga necomunistă și centru”. Aceste deplasări, sensibile mai cu seamă în ceea ce privește pe comuniști, sporesc interesul politic pentru cel de-al doilea tur de scrutin, care va cunoaște desigur, în cele aproximativ 600 circumscripții unde se va desfășura, o tensiune sporită. Se remarcă în acest sens că, din cele 6 departamente recent create în regiunea pariziană printr-o restructurare a împărțirii teritoriale și care își aleg pentru prima dată consiliile generale, comuniștii au dobîndit un succes categoric într-unul „și pot nădăjdui succese asemănătoare în alte două, unde însă candidații gaulliști vor face totul pentru ca suburbiile pariziene să nu constituie iar „centura roșie” a capitalei” (A.F.P.). Ceea ce înseamnă că, atât pentru guvernamentali cît și pentru opoziția de stînga, în cursul acestei săptămîni se pune problema alianțelor la al doilea tur de scrutin.

UNITATEA, PREOCUPAREA NR. 1

Cu cîteva zile înainte de alegeri, președintele Federației stîngii, François Mitterrand, declara că această consultare „va permite să se vadă cum stă guvernul”. „Cum stă și stînga”, replica glasul conservator al ziarului „Le Figaro”. Într-adevăr, „cantonalele” s-au desfășurat pe fundalul preocupărilor pe care, într-un fel pentru formațiile guvernamentale, într-alt fel pentru formațiile stîngii, le generează problema unității.

În sinul guvernului și al grupărilor care îl alcătuiesc încă nu s-au potolit „rumoarea” și „mișcările diverse” — cum se spune în limbajul reportajului parlamentar — pe care l-au stîrnit în care comenta critic expunerea din 10 august a președintelui de Gaulle, fostul ministru de finanțe dădea la rîndu-i publicității un document asemănător. Asemănător nu numai în sensul că era tot o declarație, dar și, deseori, în ceea ce privește tonul. Ceea ce a apărut firesc din partea unui lider al opoziției a provocat însă, venind din partea șefului unei grupări asociate la guvernare, reacții extrem de vii.

Primele au fost ale celor trei republicani independenți membri ai cabinetului — Marcellin, ministru delegat pentru Plan și înzestrarea teritoriului; Chamant, ministru transporturilor; Bettencourt, secretar de stat la Ministerul de Externe — care, într-un comunicat comun, s-au desolidarizat de șeful lor. Apoi au intrat în arenă ministrul finanțelor și economiei, Michel Debré, printr-un articol foarte polemic; Uniunea Democratică pentru a V-a Republică (fosta U.N.R.-U.D.T.), printr-un comunicat destinat mai cu seamă „giscardienilor” și propunînd instituirea unui organism care să asigure continuitatea legăturii, a schimburilor de opinii, între cele două grupări guvernamentale; premierul Pompidou, în cadrul unui interviu acordat săptămînalului „L' Express”, apoi timp de cincisprezece minute din cele patruzeci ale altui interviu, televizat.

Între timp, fostul ministru de finanțe — căruia toți observatorii îi atribuie proiecte „pe termen lung”: mai concret, intenția de a candida în alegerile prezidențiale din 1972 — pare să fi apreciat că declarația din august a făcut zgomotul necesar și că se poate menține pentru un timp într-o zonă a tăcerii. Așa încît, chiar la discutarea bugetului în comisia financiară a Adunării Naționale, cînd o parte din observatori se așteptau la o

Alegători francezi în fața urnelor

înfruntare între ministrul de resort, Michel Debré, și președintele comisiei, Giscard d'Estaing, acesta s-a menținut pe o poziție de rezervă discretă. Iar în pregătirea alegerilor de duminică, el s-a mulțumit să participe la campania unora dintre candidații republicani independenți. Tot în aceste zile a fost ales primar la Chamalières, orașul de 25 000 de locuitori în Puy-de-Dôme, departament pe care îl reprezintă în Adunarea Națională (și unde este de asemenea consilier general din partea unuia dintre cantoane).

S-ar părea că fostul ministru de finanțe își propune să parcurgă pînă la viitoarele alegeri prezidențiale, dar în sens invers, drumul pe care, de la cele precedente, l-a parcurs Lecanuet. Concurant în 1965, șeful Centrului democrat s-a arătat, în mai multe rânduri, de atunci, dispus să participe la guvernare; participând la guvernare, șeful Republicanilor independenți tinde să devină concurent. Apropierea între cele două itinerarii nu este sugerată numai de aceste simetrii: cercurile de stînga consideră că, după eșecul „operației Lecanuet”, „operația Giscard” apără categorii de interese identice: conservatoare pe plan intern, pro-atlantice sau „atlantizante” pe plan extern.

În imediat se pune însă întrebarea concretă dacă duminică, la al doilea tur de scrutin al „cantonalelor”, candidații republicani independenți vor fi retrași în favoarea celor ai Uniunii democratice pentru Republica a V-a, în circumscripțiile unde, la primul tur, au fost în competiție. În general se prevede că da, considerîndu-se că Giscard d'Estaing nu doarește să provoace o criză propriu-zisă între cele două grupări guvernamentale. Dar șeful republicanilor independenți s-a declarat și împotriva oricărei alianțe electorale cu „centristii” lui Lecanuet. Or, se pare că, în circumscripțiile în care situația este critică, Uniunea democratică ar privi nu fără interes eventualitatea unor asemenea alianțe...

Circumscripțiile respective sînt acelea în care Partidul comunist, Partidul socialist unificat și Federația stîngii pot, unindu-și eforturile, să obțină victoria. Și se consideră că, în majoritatea cazurilor dacă nu în totalitatea lor ca la alegerile legislative, această unitate se va putea realiza. De altfel, și din acest punct de vedere, actualele alegeri sînt privite ca un test. De mai multe luni, se știe, au loc convorbiri pe de o parte între P.C.F. și S.F.I.O. cu privire la deosebirile ideologice dintre comunisti și socialiști, pe de altă parte între P.C.F. și Federația stîngii în ansamblul ei pentru stabilirea unui program comun. Toate declarațiile recente ale părților lasă să se întrevadă preocupări în acest sens. La conferința sa de presă de la începutul lunii, secretarul general al P.C.F., Waldeck-Rochet, declara: „Noi nu cerem celorlalte partide de stînga să adopte integral programul nostru economic și social, dar considerăm că programul comun al partidelor de stînga trebuie să aibă un conținut social înaintat... Credem că pe planul economic și social o bază de acord poate fi găsită, căci discuțiile pe care le-am avut pînă acum au permis să se constate o apropiere și numeroase puncte de convergență”.

CELE 35 DE ORDONANȚE

Deschiderea stagiunii politice 1967-68 poartă de altfel pecetea preocupărilor de această natură. Între 12 iulie și 20 septembrie, Consiliul de Miniștri a adoptat treizeci și cinci de ordonanțe privind problemele economice și sociale. În baza imputernicirilor speciale pe care astă primăvară le-a obținut în Adunarea Națională după o înverșunată rezistență a

opoziției și cu o majoritate foarte modestă, guvernul a luat astfel hotărîri care, fără a mai fi discutate și votate în Parlament, au putere de lege. Premierul Pompidou a consacrat cea mai mare parte a interviului său televizat — douăzeci și cinci de minute — apărării acestor hotărîri.

Direcții caracteristice ale ansamblului de măsuri — prin care guvernul își propune să răspundă „mutațiilor” determinate în economie de progresul tehnico-științific și să preîntîmpine dificultățile ce vor izvorî din eliminarea barierelor vamale între țările Pieței comune — sînt restructurarea întreprinderilor, a agriculturii, a mecanismelor financiare, a securității sociale. Unuia din aspectele primei categorii de probleme, încurajarea fuziunilor de societăți, i-au fost consacrate, de pildă, mai multe zeci de sedințe la diferite niveluri și, în cele din urmă, vreo cincisprezece texte. Au fost studiate în amănunțime piedicile pe care le întîmpină în general concentrările de întreprinderi: unele sînt legate de fisc, care folosește prilejul pentru a încasa impozitele neperceptuate la timp; altele de rezervă pe care o manifestă în asemenea împrejurări și furnizorii, și clienții, și deținătorii de obligații; altele, în fine, de ostilitatea sindicatelor care știu că, tradițional, operațiile de concentrare se fac în dauna salariaților și că, în plus, în vremea din urmă curba șomajului este ascendentă în Franța. Pe această linie, guvernul a hotărît fuziunea a două societăți cu capital de stat: Oficiul Național Industrial al Azotului și „Les Potasses d'Alsace”. Ordonanțele guvernamentale consacră astfel și stimulează o tendință existentă în lumea afacerilor — și bogat ilustrată în exemple. Cele mai recente: fuziunea „celor doi mari” ai electronicii franceze, „Thompson-Brandt” și „C.S.F.”, pentru a putea concura cu marile firme americane (Motorola, Fairchild) sau europene (Philips, Telefunken, Siemens); hotărîrea a trei mari întreprinderi de mecanică grea — „Societatea franceză de construcții Babcock & Wilcox”, „Șantierele Atlanticului” și „Societatea Fives Lille Cail” — de a conjuga o parte din activitățile lor. (În nou creată „Babcock-Atlantique”, majoritatea va aparține firmei „Babcock-Wilcox”, filială a societății engleze cu același nume.)

Cît despre măsurile privind „interesarea” muncitorilor la beneficiile întreprinderilor, ele suscitaseră, pe vremea cînd erau în crăsisă, vii controverse. Și pentru că, studiind problema, muncitorii, sindicatele, stînga în general, ajunseseră la concluzia că este vorba de un fals răspuns dat unor nevoi reale și imperioase. Și pentru că patronatul manifesta — sau simula — vii aprehensiuni față de sacrificiile care aveau să i se ceară. La sfîrșitul lunii trecute însă, după adoptarea ordonanței respective, „L'Express” scria: „Șefii de întreprinderi și financiarilor au scos un gigantic oftat de ușurare luînd cunoștință de ordonanța despre interesare... Este unul din motivele îmbunătățirii atmosferei în mediul patronal și la burse”. Un alt motiv constă poate în felul în care a fost concepută reorganizarea Securității Sociale.

De acord asupra necesității unor restructurări impuse de progresul științific și tehnic, de condițiile competiției internaționale, opoziția de stînga consideră că ele ar fi trebuit să fie operate pe alte baze, într-alt sens. Și este neîndoielnic că, deși ordonanțele nu au a fi votate, conținutul lor va fi adus în mod indirect în discuția Adunării Naționale a cărei vicanță se încheie la 31 octombrie.

Observatorii vieții publice franceze prevăd o stagiune politică foarte animată.

Florica ȘELMARU

reflector

O FISURĂ ÎN „N.A.T.O.-ul AMERICII CENTRALE”

Consiliul guvernamental din Costa Rica a hotărît retragerea țării din Comitetul de apărare al Americii Centrale. Această organizație militară, denumită și „N.A.T.O.-ul Americii Centrale”, a fost creată în 1961, din inițiativa și sub egida Pentagonului, cu scopul de a coordona activitatea armatelor din statele membre. Principala sarcină rămîne însă angrenarea regimurilor militare reacționare în lupta împotriva mișcărilor democratice și patriotice din această regiune a globului.

Hotărîrea guvernului costarican — motivată prin Constituția statului, care interzice întreținerea unei armate — a fost luată în urma puternicei presiuni exercitate de opinia publică împotriva militarismului, menținut în America Latină prin protecția Pentagonului.

Decizia este cu atât mai importantă cît dorința de a duce o politică externă independentă o manifestă și alte state sud-americane. Pe această linie se înscrie recenta hotărîre a senatului chilian de a interzice manevrele navale comune ale S.U.A. și statului Chile în apele sale teritoriale, manevre care se desfășoară de opt ani în largul coastelor latino-americane.

VITRALIUL LUI CHAGALL PE TIMBRE O.N.U.

Organizația Națiunilor Unite va emite la 17 noiembrie o serie unică de timbre. Filatelisților li se oferă, pe 6 mărci poștale, reproducerea vitraliului lui Marc Chagall aflat în clădirea secretariatului O.N.U. de la New York. Celebra pictură pe sticlă este astfel secționată (în șase

paralelipede inegale) încît seria întregă de șase timbre, pe colită, va reproduce fidel opera în întregime. Timbrele vor fi emise în 3 500 000 de exemplare, iar colita în 3 250 000.

DISPUTA ISTORICO-NAVALĂ

Lansarea noului transatlantic „Elisabeth II” a suscitat articole critice în mai multe ziare britanice. Nu cu privire la calitățile vasului, care întrunesc elogiile unanime ale specialiștilor, ci din pricina... numelui. Referindu-se la lungile deliberări secrete care au avut loc asupra acestui subiect, o parte din protestatari consideră că s-ar fi putut găsi o altă soluție, care să nu... jignească pe scoțieni. Argumentul invocat: pentru Scoția, actuala suverană este prima cu acest nume, întrucît actul de uniune a Scoției cu Anglia datează abia de la începutul secolului XVIII.

DISCURSURI DESPRE „PACE” ȘI PLANUL SHARP

Harry Ashmore, fost director al ziarului „Arkansas Gazette” și laureat al Premiului Pulitzer, a acuzat recent Administrația Johnson de a fi torpilat un sondaj pe care l-a efectuat la Hanoi împreună cu un alt ziarist american, William Baggs, în vederea facilitării unor contacte între S.U.A. și R. D. Vietnam în problema vietnameză. Ashmore, care a făcut în ianuarie o vizită la Hanoi și a fost primit de președintele Ho Și Min, relatase într-un articol publicat de revista „Centrul de studii al instituțiilor democratice” că a comunicat Departamentului de Stat poziția R. D. Vietnam cu privire la încetarea necondiționată a bombardamentelor americane. Administrația, care câteva zile a ignorat total declarațiile lui Ashmore, iar apoi s-a lămitat la o dezmințire laconică, s-a văzut în cele din urmă nevoită să publice în numele Departamentului de Stat un text amplu în încercarea de a contracara afirmațiile celor doi ziariști.

De ce a provocat textul lui Ashmore și Baggs atîta vîlvă? Scrisoarea a apărut la 18 septembrie, deci în preziua deschiderii sesiunii Adunării Generale a O.N.U. Or în vederea sesiunii O.N.U., politica americană pregătise acțiuni care se vedeau apriori dezavuate de episodul Ashmore.

Într-adevăr, reprezentantul american la O.N.U., Arthur Goldberg, a ținut un amplu discurs din care o parte esențială a fost consacrată politicii în Vietnam. Observatorii susțin că în discursul său reprezentantul american ar fi căutat să înveșminteze politica neschimbată a S.U.A. în problema vietnameză într-un „ton nou”, menit să satisfacă pe criticii înverșunați ai politicii agresive în Vietnam. Discursul lui Goldberg nu a dovedit însă nicidecum intenția S.U.A. de a-și modifica politica. Încetarea necondiționată a bombardamentelor nu a fost nici de astă dată luată în considerare.

Deși se afirmă că intervenția sa a fost elaborată pentru a dovedi „flexibilitatea politicii americane”, presa și-a manifestat aproape la unison scepticismul în legătură cu perspectivele pe termen lung și intențiile reale ale politicii americane. „New York Times”, de pildă, scrie că intervenția reprezentantului american „nu a reflectat nici o concesie concretă față de Vietnamul de nord, iar deosebirile față de declarațiile americane din trecut sînt numai de nuanță”. Relevînd că substanța poziției americane rămîne aceeași, ziarul scrie: „Condițiile americane sînt de așa natură încît nu se poate întrezări nici cea mai mică perspectivă favorabilă. Nu s-a propus nici un fel de schimbare semnificativă”.

Chiar așa stînd lucrurile, poate că ar fi existat în opinia publică americană o mai mare bunăvoință de a se examina declarațiile făcute de Statele Unite în Adunarea Generală sau în intervențiile unor înalte oficialități, dacă ele nu ar avea loc pe fundalul unor pregătiri foarte serioase în vederea unei noi escaladări a războiului din Vietnam. În cazul de față, nu este vorba pur și simplu de noi recomandări făcute de Pentagon pentru sporirea efortului în Vietnamul de sud sau de înmulțirea raidurilor asupra R. D. Vietnam. Militarii americani doresc în momentul de față să obțină „free hand” în Vietnam. Timp de șase săptămă-

ni, statul major a făcut totul pentru a-și impune ceea ce la Washington se numește „o nouă optică teoretică” asupra războiului. Planul este legat de numele amiralului Ulysses S. Grant Sharp, comandantul suprem al forțelor americane în Pacific, și deci superiorul direct al generalului Westmoreland. Destul de anonim în rîndul Pentagonului, el nu s-a făcut remarcat printr-o „activitate teoretică” în problema vietnameză. În momentul de față se pare că, după eșecul planurilor preconizate de generalul Westmoreland și apoi de generalul Wheeler, președintele Comitetului mixt al șefilor de state majore (planuri prezentate la conferința din insula Guam), viziunea sa asupra războiului este la modă în cercurile extremiste americane. „Now Sharp is sharpest of them all” — afirmă Wheeler. Departe de a fi un simplu joc de cuvinte, ele se traduc printr-un fapt real: în momentul de față amiralul Sharp este cel mai dur dintre toți.

La 9 august, amiralul Sharp a cerut în cadrul unei depoziiții făcute în fața subcomitetului pentru serviciile armate adoptarea unui plan de „război pînă la capăt” împotriva R. D. Vietnam. La Washington circulau diferite zvonuri despre declarațiile sale, dar de-abia recent (la 20 septembrie) subcomitetul senatorial a publicat elementele esențiale ale depoziiției lui Sharp. Criticînd politica „jumătăților de măsuri”, Sharp a cerut „escaladarea portuară”, respectiv minarea și bombardarea principalelor porturi ale R. D. Vietnam. În plus, el s-a pronunțat împotriva oricărei suspendări a bombardamentelor, preconizînd în schimb o extindere vastă a sferei acestora. Amiralul Sharp a cerut mîna liberă în bombardarea porturilor, aerodromurilor etc. Ca urmare a acestui fapt, o serie de obiective declarate „off limits” (depășind limitele) au fost aprobate pentru a fi bombardate de către aviația americană. Noile indicații s-au concretizat în bombardarea portului Cam Pha ca și în unele raiduri asupra portului Haifong.

Amiralul Sharp și grupul de militari care i se aliază sînt sprijiniți de membrii subcomitetului senatorial. Senatorul John Stennis, președintele acestuia, a ales, ca și Ashmore, același moment al începerii sesiunii Adunării Generale, pentru publicarea stenogramei depoziițiilor care au fost făcute acum o lună și jumătate.

Actuala orientare oficială americană față de Vietnam — scrie Francis Lara, corpondentul agenției France Presse la Washington — sugerează că președintele Johnson a ales „politica pendulei”: el ar dori să dea garanții atît „uliilor” cît și „porumbelilor”, să permită intensificarea operațiunilor aeriene, să facă să circule zvonuri referitoare la una sau mai multe „ofensive de pace”, să-i asculte „la fel de bine” pe oameni ca senatorul William Fulbright, ca și pe cei de felul lui John Stennis. Dar modul de „a asculta” nu înseamnă modificarea opticii oficiale: încetarea necondiționată a bombardamentelor — element obligator al unui început de reglementare pașnică — nu intră în concepția Administrației.

Deocamdată este greu de pronosticat cît va putea continua o asemenea poli-

tică. Cert este însă că ea consemnează marele dezacord, breșa sensibilă și care continuă să se adincească în opinia publică americană în legătură cu politica din Vietnam. C. L. Sulzberger sublinia în „International Herald Tribune” că dezoorientarea Americii în legătură cu originile, problemele și scopurile războiului din Vietnam devine în prezent profundă. El cita în sprijinul afirmațiilor sale sonde ale opiniei publice, editoriale ale ziarelor, cuvîntări politice etc. Argumentul este într-adevăr major, el subliniind, după cuvintele lui Sulzberger, „interesul Americii pentru găsirea unui compromis cinstit într-un război păgubitor, care a adus prejudicii grave”.

Dezacordul cuprinde atît cercuri politice cît și militare. Ar fi insuficient să ne referim doar la deosebiri de păreri între diverși senatori. Această „coalition of discontent” (coalitie a nemulțumirii) — cum o numește „Time” — este un fenomen pregnant al vieții politice americane. În același timp, observatorii fac în mod periodic referiri, de pildă, la opinia lui McNamara care susține că intensificarea bombardamentelor în nord nu va putea niciodată aduce victoria în sud.

Declarațiile lui Goldberg sînt contrazise de planul Sharp ca și în general de continuarea propriu-zisă a războiului agresiv, de trimiterea a noi trupe, de intensificarea bombardamentelor etc. și aceasta face, după cum scrie „Newsweek”, să se agraveze zi de zi criza de încredere din Statele Unite. „Americani — scrie revista — se agită de ideea că președintele nu-i va induce în eroare, dar ei știu, de asemenea, că președintele nu le spune adevărul”.

Fără a vorbi de o adevărată regrupare în cercurile politice americane este evident că tot mai mulți își schimbă opiniile. Generalul Norstad cere, de pildă, ca președintele Johnson să declare că este dispus să se deplaseze la Geneva pentru a discuta cu toate părțile interesate mijloacele de a se pune capăt războiului din Vietnam. La rîndul său, Robert Kennedy nu pierde ocazia să-și reafirme convingerea că „războiul din Vietnam nu poate fi cîștigat”. Presa newyorkeză și cea provincială se aliază deseori unor astfel de opinii etc.

Un caricaturist american înfățișa politica S.U.A. în Vietnam sub forma unui om legat la ochi care bijbiie fără să știe încotro să se îndrepte. Este o viziune eronată, falsă, care poate conveni numai propagandei oficiale. Condițiile pentru reglementarea pașnică sînt bine cunoscute. Chiar recent premierul R.D. Vietnam, Fam Van Dong, a declarat că „dacă partea americană dorește într-adevăr convorbiri, trebuie ca în primul rînd să înceteze în mod necondiționat bombardamentele”.

Lucrurile sînt foarte clare și cît timp declarații ca cele ale amiralului Sharp au ponderea pe care o au, cît timp continuă bombardamentele barbare asupra R. D. Vietnam, ca și celelalte acțiuni agresive împotriva poporului vietnamez, așa-numitele „inițiative de pace” vor continua să rămînă simple baloane de săpun care, după cum se știe, se sparg cu foarte multă ușurință.

Sergiu VERONA

Reuniunea U.N.E.S.C.O. de la Istanbul

Dr. Claudiu Ionescu-Bujor

director al Comisiei naționale române pentru U.N.E.S.C.O.

Conferința Comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O. din țările balcanice și țările scandinave, care a avut loc la Istanbul între 11—16 septembrie, fusese de fapt prevăzută inițial ca o a treia reuniune a Comisiilor naționale balcanice. Participarea reprezentanților Comisiilor naționale din cele cinci țări nordice, ca urmare a dorinței exprimate de delegații acestor țări la ultima sesiune a Conferinței generale U.N.E.S.C.O. (Paris, noiembrie 1966), a lărgit cadrul Conferinței de la Istanbul și aria problemelor examinate.

După cum se știe, cooperarea cultural-științifică a Comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O. din țările balcanice, inițiată de țara noastră, s-a concretizat de la început într-un bogat program de acțiuni în domeniile educației, științei și culturii, adoptat la prima reuniune a reprezentanților acestor comisii naționale (București, mai 1964). La cea de-a doua reuniune (Sofia, mai 1965), acest program subregional de cooperare cultural-științifică a fost lărgit, iar în perioada care a trecut, s-au înregistrat progrese însemnate în

realizarea acțiunilor prevăzute. Aprecierea deosebită de care se bucură această cooperare subregională s-a reflectat și în declarațiile făcute de René Maheu, directorul general al U.N.E.S.C.O., care a arătat că rezultatele obținute pe plan balcanic constituie o experiență valoroasă și un exemplu pentru o largă cooperare cultural-științifică a țărilor europene în cadrul U.N.E.S.C.O.

Participanții la Conferința de la Istanbul au apreciat că, paralel cu realizarea programului balcanic, este folositor să se dezvolte cooperarea Comisiilor naționale din țările scandinave și țările balcanice. Această cooperare se înscrie în cadrul activităților de interes comun înscrise în programul U.N.E.S.C.O. pe 1967—1968, contribuind în acest fel la crearea condițiilor favorabile realizării unei multilaterale cooperări cultural-științifice a tuturor țărilor europene. Documentul final, adoptat în unanimitate de delegații la Conferința de la Istanbul, consemnează în acest sens hotărârea de a se continua eforturile în vederea pregătirii unui program

european al U.N.E.S.C.O., în conformitate cu prevederile rezoluției privind cooperarea cultural-științifică pe plan european, votată la ultima sesiune a Conferinței generale U.N.E.S.C.O. pe baza proiectului inițiat de țara noastră și propus împreună cu alte opt țări europene.

În biroul Conferinței au fost aleși în unanimitate prof. Bedrettin Tuncel (Turcia), președinte, acad. Andrei Oțetea, șeful delegației române, și d-na Helga Pedersen, șefa delegației daneze, (vicepreședinți), B. Milev (Bulgaria), raportor general, precum și delegații Finlandei, Turciei și semnatarul acestor rânduri, ca raportori.

Ordinea de zi a Conferinței a permis să se realizeze o amplă dezbatere și un util schimb de păreri privind acțiunile întreprinse în cadrul programului de cooperare pe plan balcanic, contribuția fiecărei comisii naționale la aplicarea prevederilor și rezoluțiilor cuprinse în programul U.N.E.S.C.O. pe anii 1967—1968, pregătirea acțiunilor ce vor fi organizate în fiecare țară în 1968, cu prilejul Anului internațional al Drepturilor Omului, acțiunile legate de conservarea și valorificarea monumentelor istorice, folosirea mijloacelor de informație în scopuri educative etc.

Intervențiile prezentate de șeful delegației române, acad. Andrei Oțetea, au expus acțiunile realizate de Comisia națională română în cadrul cooperării pe plan balcanic, propunerile și punctele noastre de vedere privind celelalte probleme înscrise pe ordinea de zi. Propunerile formulate de delegația română au fost primite cu mult interes, fapt dovedit atât în cursul dezbaterilor, cât și prin includerea lor în documentul final al Conferinței. În acest sens se pot aminti propunerile noastre privind dezvoltarea contribuției U.N.E.S.C.O. la educația tineretului în spiritul păcii și înțelegerii internaționale, rolul pe care-l are în această privință conținutul manualelor școlare, îndeosebi cele de istorie și de geografie etc.

Un util schimb de păreri a avut loc asupra modului în care fiecare comisie națională poate contribui la cunoașterea și aplicarea principiilor cooperării culturale internaționale, formulate în Declarația adoptată la ultima sesiune a Conferinței generale U.N.E.S.C.O.

Au fost, de asemenea, incluse în documentul final sugestiile delegației române referitoare la contribuția pe care Comisiile naționale pot să o aducă acțiunii de conservare și de valorificare a monumentelor istorice, folosirii mijloacelor de informare în scopuri educative etc.

Conferința de la Istanbul a constituit un cadru prielnic pentru realizarea unui amplu și rodnic schimb de păreri cu privire la problemele actuale ale activității U.N.E.S.C.O. și ale cooperării cultural-științifice pe plan european.

Atenția deosebită pe care Comisia națională turcă pentru U.N.E.S.C.O. a acordat-o, în calitate de gazdă, pregătirii și bunei desfășurări a Conferinței, precum și vizitelor organizate în Istanbul, la Izmir și la vechile cetăți din Efes și Pergam, a fost apreciată de toți participanții.

A 17-a Conferință Pugwash

Tradiționalele conferințe internaționale ale mișcării Pugwash și-au aniversat prima decadă de existență. Ele ilustrează din ce în ce mai pregnant preocuparea oamenilor de știință față de răspunderea ce le revine pentru soarta omenirii, pentru consolidarea păcii, pentru utilizarea epocalelor cuceri ale științei și tehnicii moderne în folosul progresului social și civilizației umane.

Mișcarea Pugwash — a cărei denumire provine de la localitatea canadiană cu același nume, unde acum 10 ani s-a ținut prima conferință, cu sprijinul material al industriașului american Cyrus Eaton, eminent activist pe tărîm obștesc — s-a dezvoltat tot mai mult în această perioadă. Numărul participanților la conferințele Pugwash a crescut, înglobînd figuri proeminente ale științei mondiale, iar cercul problemelor dezbătute s-a lărgit, cuprinzînd teme tot mai variate și mai actuale.

Ultima conferință Pugwash, cea de-a 17-a, s-a desfășurat în cursul acestei luni în localitatea Ronneby, situată în partea de miază-zi a Suediei, pe coasta Mării Baltice. Micul oraș Ronneby este denumit „grădina Suediei” pentru variata gamă de flori ce-i împodobesc parcurile, pentru întinsele păduri de mesteacăn din împrejurimi și pentru insulele colorate vara într-un verde închis ce se armonizează, ca într-un peisaj homeric, cu albastrul mării. Frumusețea ținutului, ca de altfel a întregii provincii (Blekinge), a inspirat creația multor sculptori și scriitori suedezi, ale căror opere de artă împodobesc parcurile orașului sau cîntă frumusețile țării. Vechi de peste 700 de ani — după cum atestă documentele și mărturia frumoasei și impunătoarei biserici ale cărei temelii au fost durate în cel de-al XII-lea secol — Ronneby a fost, în tot cursul evului mediu, un însemnat tîrg comercial; situat pe tîrmul Balticeii care, ca și Mediterana, a constituit o admirabilă cale de vehiculare a mărfurilor și oamenilor, „orașul grădinilor” a reprezentat în același timp un loc de încrucișare a ideilor și opiniilor aduse de cărașii mărilor și uscatului din cele patru părți ale lumii.

Această confruntare de idei și probleme și-a găsit și la ultima conferință Pugwash expresia ei modernă, determinată de problemele lumii de azi. Întrunind peste 250 de participanți din peste 70 de țări, conferința a abordat probleme de interes major pentru întreaga omenire: dezarmarea, consolidarea păcii și securității, răspunderea socială a oamenilor de știință în contextul lumii moderne, cooperarea internațională și ajutorul în domeniul științific destinat țărilor în curs de dezvoltare.

Confruntarea părerilor, uneori divergente, desfășurată într-o atmosferă de încredere reciprocă, a permis să se contureze direcții importante în soluționarea unor probleme internaționale. Abordîndu-se problema controlului armamentelor, s-a subliniat că ceea ce urmărește în ultimă analiză mișcarea

Omul de știință și problemele lumii de azi

Prof. dr. docent
Vladimir Hanga

Pugwash este o dezarmare generală și totală; realizarea acestui deziderat, care nu poate fi îndeplinită în condițiile actuale decît treptat, necesită destinderea încordării internaționale și lichidarea războaielor locale, sursă permanentă de îngrijorare pentru soarta păcii în lume. În aceeași ordine de idei s-a examinat problema încheierii unui tratat de nediseminare atomică; cu acest prilej s-a insistat asupra necesității ca puterile nucleare să ofere garanțiile ce se impun statelor nenucleare, cea mai eficace fiind, după părerea multora, acceptarea interzicerii totale a folosirii unor asemenea arme.

Un alt grup de lucru a avut drept temă menținerea păcii și securității internaționale. Referindu-se la cauzele conflictelor în epoca noastră, participanții au arătat că acestea sînt uneori agravate de împărțirea lumii în blocuri militare și de intervenția, adesea brutală, a unor state în treburile interne ale altora. În acest scop, membrii grupului au cerut să se pună capăt conflictelor locale, în special războiului agresiv din Vietnam, și să se adopte o declarație prin care țările mari și mici să se angajeze să nu recurgă la forță pentru soluționarea problemelor internaționale litigioase.

A fost discutată de asemenea problema germană; cu acest prilej s-a subliniat necesitatea recunoașterii Republicii Democrate Germane și primirea ambelor state germane în Organi-

zația Națiunilor Unite, fapt care, încontestabil, ar însemna o contribuție însemnată la slăbirea încordării internaționale și la consolidarea păcii.

O importantă problemă supusă dezbaterii a fost aceea a răspunderii sociale a oamenilor de știință, ei fiind cei ce pot cunoaște și aprecia cu toată competența riscurile incalculabile pe care le-ar atrage o catastrofă nucleară, precum și perspectivele nebănuite ce le-ar deschide punerea deplină a mării descoperiri a geniului prometeic — energia atomică — în slujba progresului și civilizației întregii omeniri. La discuțiile acestui grup de lucru — la care a participat și semnatarul acestor rînduri — s-a subliniat în același timp rolul plin de răspundere ce revine oamenilor de știință în recomandările pe care le fac guvernelor, în influențarea directă a opiniei publice, în procesul de învățămînt și educație etc. În toate aceste manifestări ei trebuie să se inspire din idealurile păcii și din năzuințele societății în care trăiesc, să evite izolarea în turnul de fildeș al abstracțiunilor.

O altă temă dezbătută a fost cooperarea internațională în domeniul științei. Cu acest prilej s-a accentuat importanța cooperării oamenilor de știință din diverse țări, rolul organismelor internaționale de coordonare a activității științifice — activitate ce devine, prin forța lucrurilor, tot mai colectivă și mai cuprinzătoare — precum și primejdia pe care o prezintă pentru țările capitaliste migrația savanților (așa-zisul „brain-drain”) dintr-o țară în alta, în raport cu remunerația ce li se oferă.

În sfîrșit, au făcut obiectul unor ample dezbateri și problemele privitoare la ajutorul tehnic ce urmează să fie acordat țărilor în curs de dezvoltare, precum și modul în care se pot dezvolta și folosi resursele materiale ale globului pămîntesc spre a satisface necesitățile mereu crescînde ale populației.

La încheierea conferinței s-a dat publicității o declarație cuprinzînd în esență ideile și sugestiile mai sus menționate, atrăgîndu-se atenția asupra faptului că progresul științei și tehnicii moderne face ca răspunderea oamenilor de știință de pretutindeni pentru menținerea și consolidarea păcii să crească tot mai mult. Ceea ce scria acum 300 de ani Thomas Hobbes în „Leviathan” — că „oamenii de știință constituie o forță neînsemnată” — s-a transformat în prezent, după progresul uriaș al științei, în contrariul ei, influența procesului de dezvoltare neîntre-rupută a științei și tehnicii moderne fiind tot mai adîncă în toate ramurile de activitate materială și spirituală a omenirii. Înfrîurirea socială și politică a oamenilor de știință capătă, așadar, o pondere crescîndă. Mișcarea Pugwash urmărește tocmai canalizarea acestei potențe în direcția păcii și progresului social. În acest mod se va aduce o contribuție esențială la realizarea țelurilor spre care omenirea tinde cu atîta fermitate: apărarea păcii, dezvoltarea cooperării internaționale între toate popoarele și statele lumii.

De la Tzinan la Tzindao

Spiridon Stănel

12 ore de zbor! În acest scurt răstimp am parcurs distanța de la București la Pekin. La viteza de zbor a unui reactor modern, globul terestru își miniaturizează parcă enormele dimensiuni și proporții.

Întilnirea cu Pekinul ne-a dat posibilitatea să cunoaștem marile realizări economice și social-culturale din capitala țării. Am vizitat întreprinderi ale industriei constructoare de mașini, instituții culturale, magazine și piețe, parcuri și cartiere de locuințe. Peste tot am fost primiți ca niște prieteni veniți de departe. După câteva zile am pornit prin țară. În drumul nostru am poposit și în...

Orașul celor 72 de izvoare

Așezat în bazinul inferior al Fluviului Galben, Tzinanul este capitala provinciei Șandun. În acest important centru economic, cultural și științific al Chinei populare trăiesc și muncesc peste 1 300 000 de locuitori. Totul este construit în plină cîmpie și respiră atmosfera specifică orașelor de șes. Caselor scunde, fără etaj, împrejmuite cu gard din cărămidă, le iau tot mai mult locul blocuri mari, moderne, care, împreună cu străzile drepte și curate, cu bulevardele largi și străjuite de arbori ornamentali, dau orașului frumusețe și prospețime.

Păstrînd caracterul tradițional al arhitecturii chineze — prezent în cornișele și olanele smălțuite ale acoperișurilor, în porțile larg deschise, așezate la principalele intrări în oraș sau în marile parcuri, învelite cu ceramică galbenă sau albastră, în palatele și pagodele cu picturi și desene specifice, devenite puncte de atracție pentru vizitatori — orașul se îmbogățește cu noi ansambluri de construcții social-culturale. Această îmbinare, realizată cu gust și simț al măsurii, conferă ansamblului un farmec deosebit.

La Tzinan rămii plăcut impresionat nu numai de peisajul urbanistic, ci și de semnificativele realități economice. Înainte de eliberare existau aici două fabrici de muniții și armament ale Gomindanului. În numeroasele ateliere meșteșugărești, unde se reparau obiecte de uz gospodăresc sau se creau neîntrecute piese de artizanat, lucrau aproape toți meseriașii din oraș. Acum, mulți dintre ei și-au schimbat profesia: au devenit mecanici auto și electricieni, strungari și frezori, turnători și ajustori, operatori chimiști — meșerii noi, care sugerează prin însăși înșiruirea lor noua fizionomie industrială a bătrînului Tzinan.

Cînd vizitezi orașul, coșurile fabricilor, din care se înalță spre cer fumul negru-alburiu, te vestesc că ai ajuns în cartierul industrial. În ultimul deceniu s-a construit aci un mare număr de întreprinderi. Printre ele se remarcă Uzina de

autocamioane grele „Fluviul Galben”, Uzina de mașini-unelte automate nr. 1, Uzina de mașini-unelte grele nr. 2, o uzină constructoare de locomotive Diesel electrice și alta de tractoare, la care se adaugă un combinat siderurgic, unul chimic, unul de produse alimentare și altele de textile.

Un semn elocvent al timpului este și înalta tehnicitate a produselor fabricate. După cum ne-au informat gazdele, aceste produse, deși apărute abia în ultimii ani, au devenit cunoscute în întreaga țară. Camioanele de cinci tone le înfilnești circulînd pe șoselele din nordul rece și din sudul subtropical, transportînd mărfuri spre orașele și satele țării, spre porturile maritime și fluviale. Mașinile-unelte care poartă marca uzinelor din Tzinan sînt căutate și de către uzinele din Șanghai — oraș renumit prin industria sa constructoare de mașini.

Pretutindeni, prezentul dinamic al orașului iese pregnant la iveală. În „Cartierul învățămîntului superior”, Universitatea, cu numeroasele ei facultăți, institutele politehnice și de medicină, de mine și pedagogic, cîminele și cantinele studențești sînt toate instalate în clădiri noi, moderne. Din cele 46 de școli medii existente în oraș, majoritatea funcționează, de asemenea, în clădiri noi, construite în anii de după eliberare.

Într-o după-amiază caldă, gazele ne-au invitat să facem o vizită la izvorul „Capul de leopard”. Obişnuiri să vedem apa şerpuiind printre pietre în mijlocul unor privescînt montane, ne grăbeam să ajungem la poalele muntelui Taisen — un curios fenomen al naturii —, înălțat în plină cîmpie, la o distanță de numai cîțiva kilometri de oraș, și să ne răcorim în apa rece. Dar, la un moment dat, mașina se oprește chiar în centrul orașului. În față ne apare o poartă înaltă, construită în stil chinezesc.

— Am ajuns, coborîm, ne spune Siu Ti-nung, însoțitorul nostru.

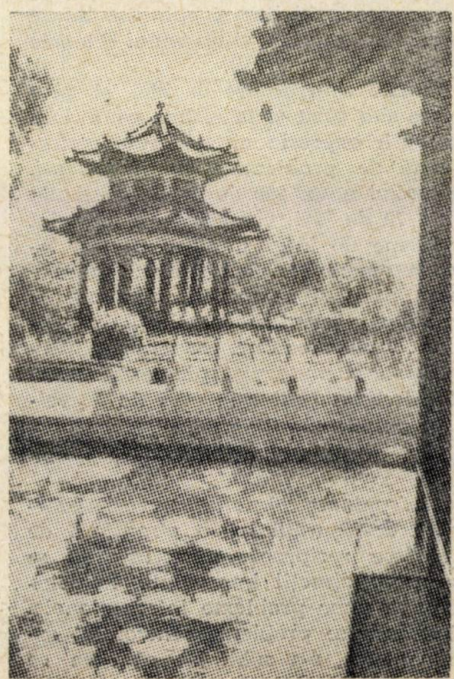
Am rămas surprinși. Nu vedeam nici un fel de instalații pentru captarea apei de izvor, ci numai o serie de construcții asemănătoare cu amenajările unui amfiteatru în aer liber. Am intrat. Mai întîi am străbătut un mic parc în care ficușii, oleandrii, palmierii se luau parcă la întrecere, nu în înălțime, ci în originalitatea formelor, în frumusețe. După aceea am vizitat acvariul. Aici, în cele 15 bazine, cresc sute de specii de pești de forme și culori felurite. Trecînd prin alte clădiri, am ajuns la renumitul izvor. Din centrul bazinului de beton, de circa 100 de mp țîșnește cu putere, pe mai multe guri, această avuție a orașului — apa de izvor. Debitul este atât de mare încît din bazin pornește spre uzina de apă un adevărat fluviu subteran, care

asigură alimentarea cu apă potabilă și industrială a întregului oraș.

— Nu este singurul izvor. În oraș s-au descoperit pînă acum 72, ne spune Ta Min, redactorul-șef al ziarului local. De aceea i se mai zice și „Orașul celor 72 de izvoare”. Izvorul cu cel mai mare debit este cel pe care l-ați văzut. Celelalte asigură apă pentru lacul Tamin care, întinzîndu-se pe o suprafață de 150 ha, a devenit principalul loc de recreare pentru locuitorii orașului și o importantă sursă de pește pentru aprovizionarea magazinelor.

Am făcut o plimbare cu barca pe lac și am poposit pe insula din mijlocul apei. Aici se află „Pavilionul de vară”, construit în stil chinezesc și împodobit cu numeroase desene și picturi. Într-una din săli era amenajată o expoziție cu obiecte de artizanat lucrate de meșterii din Tzinan și din provincia Șandun. Ne-a impresionat măiestria cu care erau executate tablourile din scoici și mătase, compozițiile din jad, fildeș și abanos — exprimînd în filigran migălos, în culori și nuanțe gingașe, bogăția sufletească a oamenilor care le-au lucrat. Pe malul de nord al lacului, împrejmuiri cu arbori ornamentali, am zărit o vilă cu trei etaje. Aci — ne informează gazdele — fusese instalat ultimul comandant al trupelor ciankaiste din această provin-

Izvoarele din Tzinan

cie. După alungarea lui, clădirea a fost transformată în expoziție.

Întâlnire cu marea

Am plecat din Tzinan în zorii zilei. Peronul gării era extrem de animat, orașul fiind un important nod de cale ferată. Aruncăm o ultimă privire spre impunătoarea gară, cu sălile ei de așteptare bogat ornate cu picturi și sculpturi și confortabil mobilate cu canapele și fotolii din piele. Ne petrece pînă departe imaginea coșurilor de fabrici și uzine, a noilor cartiere de locuințe.

După șase ore de drum, locul cîmpiei l-a luat un lanț de dealuri domoale, împinzite cu livezi plantate în terase. Încă o oră de drum și, în depărtare, se zărește o imensitate de apă pe care plutesc vase pescărești și comerciale. Ne rețin atenția și numeroasele construcții industriale care vestesc apropierea unui mare oraș. Am ajuns la Tzindao, important port la Marea Galbenă, ținta călătoriei noastre. Orașul aparține provinciei Șandun și este situat pe țărmul sudic al peninsulei cu același nume.

„Marea se numește Galbenă, ne-au explicat gazdele, datorită fluviului Huanhe (Fluviul Galben) care, ostenit de traseul lung de 4845 km de-a lungul căruia își poartă apele, se varsă în golful Bohaiwan din Marea Galbenă. Deși Huanhe, trecînd prin mările podiș de loess, aduce cu el însemnate cantități de mil galben, acesta nu reușește să-și „pună pecetea” pe fața mării. Apa era caldă la suprafață, dar la adîncime se simteau curenți mai reci, ca urmare a faptului că Marea Galbenă este o mare deschisă spre Oceanul Pacific. Nisipul de pe plajă are firele mai mari decît cel cu care sîntem obișnuiți pe litoralul românesc.

Peisajul ne-a încîntat prin marea sa diversitate, prin bogata gamă cromatică, în care predomină trecerile pastelate ce amintesc de rafinamentul picturii tradiționale pe mătase. La o oarecare depărtare de țărm, din loc în loc, cresc parcă din apă insule. Pe unele porțiuni, faleza ia forma unor dealuri mai mult sau mai puțin înalte, în spatele cărora două lanțuri de munți își înalță piscurile pleșuve.

Deodată, marea a început să se agite. Parcă împinsă de o putere nevăzută, apa se unduia în valuri. Eram martorii unuia din cele mai interesante fenomene

— marea. Fenomenul se repetă alternativ, de două ori pe zi, la interval de 6 ore și cîteva minute pentru fiecare flux și reflux.

În această regiune a litoralului, în timpul fluxului, nivelul apei crește aproximativ cu 3 metri. Treptat, înaintarea apelor își încetinește ritmul de parcă energia lichidă s-ar fi epuizat, nivelul nu mai crește, iar marea devine liniștită. Fluxul a luat sfîrșit. Fără să mai înaintezi mult în larg, apa îți trece acum peste creștet.

Peste puțină vreme, o nouă explozie de valuri agitate, de data aceasta dinspre plajă spre larg. Are loc refluxul. Apele se retrag treptat, pentru ca apoi să se liniștească din nou. De data aceasta poți înainta pe alocuri 700—800 m în larg fără să atingi apa...

Am fost invitați să vizităm acvariul și muzeul oceanologic. Construcțiile care le adăpostesc, clădite în stil chinezesc, se află într-un parc deosebit de pitoresc, așezat printre stînci și scări din piatră, în apropierea mării. Acvariul cuprinde numeroasele specii de pești, serpi și raci care trăiesc în Marea Galbenă. Sînt expuse și cîteva specii de broaște țestoase, iar în bazinele în aer liber — foci.

Cunoștințele despre fauna bogată a Oceanului Pacific se întregesc la muzeu. Printre exponate, în afară de pești, de o varietate greu egălabilă, se găsesc numeroase scoici, printre care și specii producătoare de perle, a căror cultură este răspîndită în China. Raci de diverse dimensiuni, meduze, stele de mare, corali de diferite culori, castraveți de mare etc. se numără, de asemenea, printre exponatele care rețin îndelung atenția vizitatorilor. Aș vrea să amintesc numai cîteva, deosebite ca mărime: scoica de 1,5 m în diametru, melci din a căror carcasă de 1/2 kg se fac obiecte de mare preț, raci a căror greutate depășește 7 kg, rechini de dimensiuni impresionante (exemplarele din muzeu au 10 m lungime).

Insula Verde

În limba chineză, Tzindao înseamnă Insula Verde — denumire pe care o poartă una din numeroasele insule aflate la mică depărtare în largul mării, o insulă care scîlbește ca un smaragd, fiind acoperită toată cu verdeață. Orașul, întins pe o lungime de 30 de kilometri,

pare o mare grădină revărsată pe coline. Cartierul industrial și cel comercial sînt oarecum separate de restul orașului, așezat de-a lungul țărmului. În această parte a orașului, străzi cu bogate plantații de arbori ornamentali sînt străjuite de vile în jurul cărora se văd grădini cu pomi fructiferi. La Tzindao, cunoscut și ca stațiune balneoclimaterică, funcționează 12 mari sanatorii unde numeroși oameni ai muncii vin să-și refacă sănătatea.

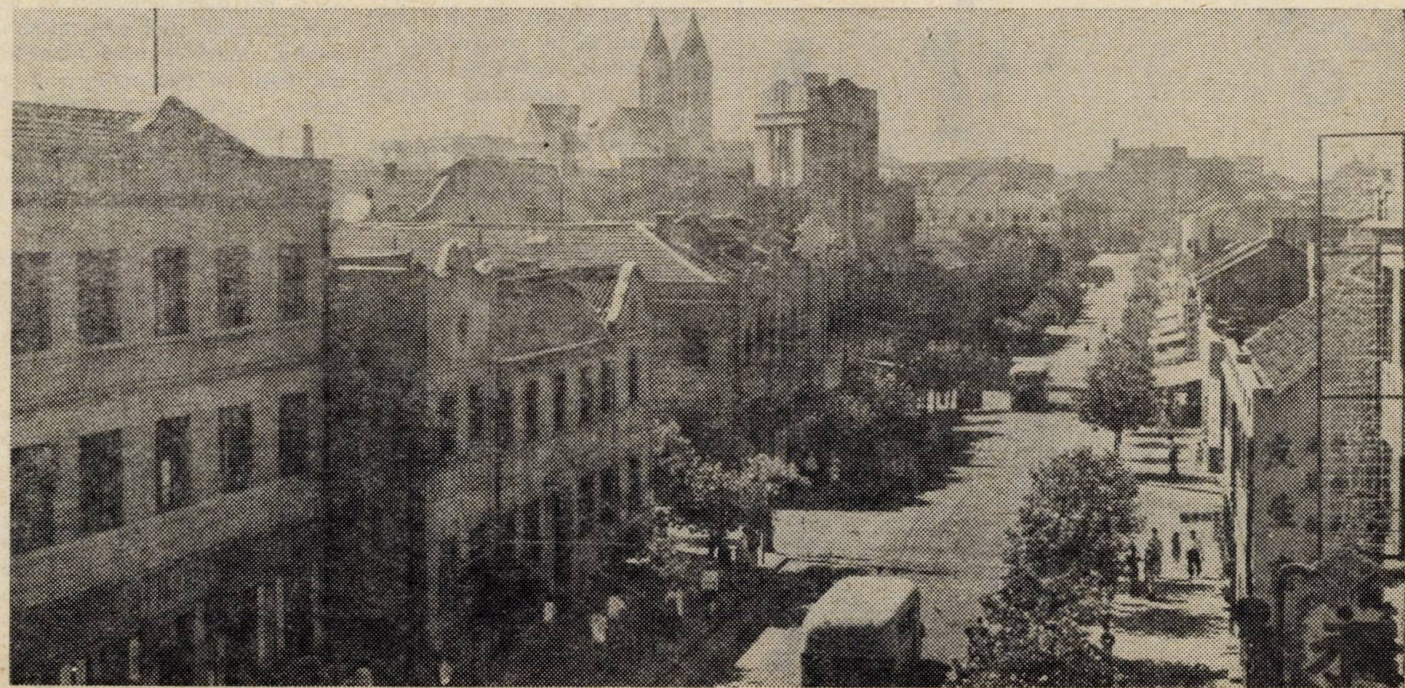
Orașul este și un important centru industrial. În ultimii ani s-au construit aici mai multe întreprinderi noi, dotate cu utilaje moderne, de înaltă productivitate. În partea de sud a orașului, în apropierea litoralului, se află Uzina constructoare de locomotive Diesel și de vagoane de cale ferată, unde lucrează peste 10 000 de muncitori, iar în nord se înalță un cartier industrial în întregime nou. În salba de întreprinderi, înșirată pe o lungime de 12 km, se disting, impunătoare, un combinat siderurgic, unul de cauciuc sintetic și altul de îngrășăminte chimice, fabrica de mașini electrice și aparatură pentru cercetări oceanografice.

O mare și rapidă dezvoltare au luat industria constructoare de mașini automate pentru alezat și rectificat, industria ușoară și alimentară. În oraș lucrează din plin nouă combinate textile care prelucurează bumbacul, materie primă cultivată chiar în provincia Șandun. Produsele în desene și culori atrăgătoare, finisajul lor plăcut fac ca textilele produse la Tzindao să se bucure de aprecierea cumpărătorilor. După cum aflăm de la gazde, o bună parte din țesături și tricotate se exportă în diferite țări din Europa, Asia și Africa.

La Tzindao am vizitat mai multe întreprinderi, precum și barajul și lacul de acumulare de la Lao-Sen. Peste tot am fost primiți cu bucurie, am cunoscut oameni harnici și pricepuți.

Itinerarul Tzinan-Tzindao oferă numeroase impresii călătorului. Dar ceea ce reține cel mai mult atenția sînt realizările obținute de un popor harnic și talentat, care știe să-și valorifice milenara măiestrie în activitatea creatoare desfășurată în opera de construcție socialistă.

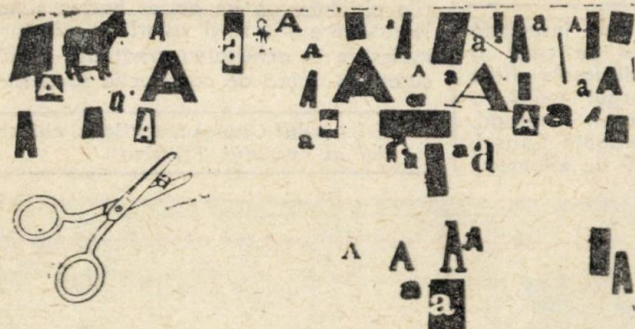
Bulevardul Ciunșan, cartierul comercial al orașului Tzindao

Arta scrierii

Caligrafie japoneză (secolul al 18-lea)

Diverse caractere de literă

Text din Coran, scriere tult

Tabletă din analele suveranului egiptean Horus-Djer — stadiu pictografic primitiv al scrierii hieroglifice.

Ar fi prea puțin să vorbim numai despre interesul documentar al expoziției închinată de către U.N.E.S.C.O. artei scrierii^{*)}. Totuși, această latură e pasionantă pentru că, în diferite puncte ale globului, din negura timpului și pînă azi, omul a vrut să se exprime, să comunice, să lase un mesaj urmașului său ori posterității.

Grote de acum peste cinci-zeci de mii de ani păstrează mărturia strădaniei omului de a-și tălmăci gândurile prin semne. De cinci mii de ani încoace, semnele au evoluat, s-au simplificat: imaginile obiectelor (semne-lucruri) au devenit din ce în ce mai abstracte. Mai întii (după W. J. Sandberg), o dată cu obiectele, semnele figurau și idei, apoi doar un complex de sunete (semne silabice); în fine, de trei mii de ani încoace, semnul a ajuns să desemneze un singur sunet. Numărul semnelor a putut fi redus de fenicieni la mai puțin de douăzeci. India creează un semn pentru zero (de mult cunoscut, pe aiurea, de către magiași), arabii îl răspindesc și astfel știința matematicii începe o fertilă epocă de dezvoltare.

În timp însă ce cifrele arabe dobîndeau notorietatea unui mijloc de comunicare internațional, scrierea, o dată legată de sunete, și-a pierdut caracterul internațional, devenind vehicul al unei singure limbi.

Ultima jumătate de mileniu a văzut scrierea răspîndindu-se pe glob, și în suprafață și în adîncul straturilor sociale, ca urmare a dezvoltării societății și mijloacelor mereu îmbunătățite de multiplicare a cuvîntului scris.

Dar, evoluată sau nu, încă de la primele pictograme sumerice — scrie unul din prefațato-

rii excelentului catalog ce însoțește expoziția, profesorul E-tiembles — scrierea și-a căutat o anume înfățișare estetică. Fie reprezentativă, ca acele scrupuloase hieroglife egiptene în care naturalistii identifică fără greutate speciile de păsări; fie ideogramatică, precum acele caractere chineze în care se amestecă și uneori se juxtapun reprezentări, simboluri, chei cu valoare clasificatoare, indicii fonetice; fie silabică, precum în Japonia; alfabetică; înscrisă adînc în piatră sau numai în basorelief; schițată cu cerneală neagră ori pictată în mai multe culori, ca o frescă etc. etc. — scrierea nu numai că semnifică și informează, dar și tinde mereu spre frumusețe. Este a doua latură captivantă a acestei expoziții.

În fine, dacă mulțimea imaginilor, alese cu măiestrie de savanți renumiți, reface istoria cunoscută pînă azi a scrierii și dă o imagine a artei de a scrie, nu e mai puțin adevărat că unele panouri sînt edificatoare pentru modul în care oamenii au reușit să dea sens — prin semne —, să creeze semnificație. Operația e simplă. Iată de pildă exemplul hieroglifelor egiptene. Ele lămuresc că semnul aparține unei duble serii, figurativă și abstractă: obiectul reprezentat poate fi pe rînd verb sau adjectiv, după locul pe care îl ocupă în frază. Dispoziția estetică determină claritatea cuvîntului: marea se metamorfozează în ploaie, iar ploaia înseamnă totodată apă și, prin asociere, puritate. Din această împrejurare, artistul modern — pictor sau grafician — înțelege că, pentru a comunica, întotdeauna el va trebui să se întoarcă în mod necesar asupra realului și, simultan, să se distanțeze de el.

^{*)} „Arta scrierii”, expoziție deschisă la Casa de Cultură a I.R.R.C.S., str. M. Eminescu, nr. 8.

Secolele Famagustei

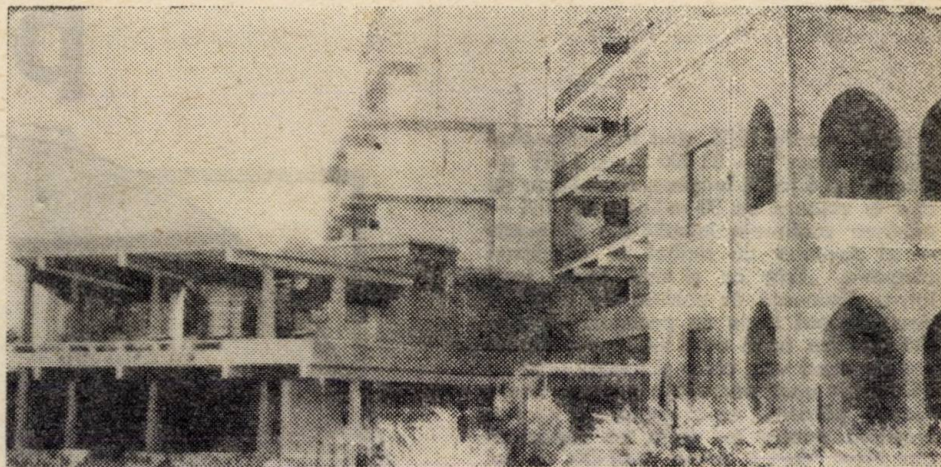
Eugeniu Obrea

Cimpul de un verde lipsit de vigoare se frînge de blocurile masive ale muntelui ce poartă un nume straniu: Penta-dactylos (cinci degete). Din depărtare, ai senzația că o mîna de uriaș a modelat spinarea rocii. O legendă povestește despre dragostea nefericită a unui sătean față de o regină insensibilă și despre răzbunarea îndrăgostitului fără speranță. Pumnul ridicat spre a o lovi pe regină s-ar fi pietrificat. Prin satele din insulă circula, însă, o altă legendă, cu totul diferită de romanțioasa povestire pentru uzul turiștilor. Bătrînii evocă, cu amănunte provenite din imaginația populară, pe neînfricatul Digenis care, urmărind un periculos vrăjmaș, și-a sprijinit mîna pe virful muntelui. Legenda este o nelipsită hrană a turistului dornic să parcurgă relicvele unei civilizații între două escale ale vaporului cu care străbate porturile Mediteranei într-o săptămînă sau, poate, zece zile. La Famagusta, acești vizitatori, în permanentă criză de timp, se grăbesc spre turnul lui Othello. Nimic din ceea ce privirile descoperă nu poate comunica cu tragedia lui Shakespeare. Fantezia este descătușată, nu se simte constrinsă la interpretări. Vizitatorii reacționează potrivit temperamentului: de la dezamăgire manifestă pînă la visare discretă. Între pereții palatului care adăpostește cu cinci secole în urmă pe guvernatorii venețieni, întrebările nu găsesc răspuns. Legenda are ingrata misiune de a popula o pustietate...

Dar chiar la intrarea în Famagusta, lîngă zidurile cafenii ale cetății medievale, te simți tentat să abandonezi legende și istoria plină de necunoscute pentru problemele spinoase ale actualității cipriote. Drapele ce nu se aseamănă marchează o veritabilă frontieră. „Linia verde” începe în apropierea întăriturilor cu o multiseculară existență. O graniță pe care hărțile nu o consemnează dar care a devenit o amără realitate. Și totuși, în acest oraș bîntuit de o neliniște surdă, grecii și turcii muncesc laolaltă, se străduiesc împreună pentru a obține — uneori mai lesne, alteori cu mai multă trudă — cele necesare traiului.

Famagusta înseamnă și vestigiile unui trecut măreț și o modernitate sesizabilă înainte de toate în trăsăturile pline de farmec ale construcțiilor ce s-au înălțat în anii din urmă. În cartierele de vile, peste care s-a coborît o liniște reconfortantă, albul pereților se contopește cu o revărsare de verdeață pe un fundal de virtuozitate arhitectonică. Chiria reprezintă, în aceste elegante cartiere, o povară pe care cei mai mulți dintre salariați nu o pot suporta. Municipalitytatea a construit însă, în cartierul Politiki, clădiri cu mai multe etaje, în care chiria este cu mult mai mică, accesibilă celor cu venituri modeste. Blocurile gălbui, cu coridoare lungi și ferestre mici, au ceva din severitatea internatelor. Locatarii sînt muncitori, oameni cu familii numeroase, obosiți de grijile cotidiene.

Faleză pare un șantier. Un bulevard își croiește drum paralel cu țărnul. Se asfaltează în grabă. Bulevardul se îngustează mereu pînă devine o cărare abia

Construcția noi pe faleză

deschisă, care se infundă într-un cîmp acoperit de pietriș și bălării. Cîrînd, însă, și acest teren viran se va acoperi cu schele. Se construiesc noi hoteluri, blocuri cu siluete elegante. Este cel mai scump cartier al orașului. Aici fiecare metru pătrat costă enorm și, cu toate acestea, amatorii de investiții nu se arată intimidați. Turismul le promite beneficii importante: ni s-a relatat că unul din hotelurile în curs de construcție era de pe acum închiriat pentru următorii cinci ani. Firește, Famagusta este renumită prin plaja sa. Dar, în plus, se cuvine să amintim atracția pe care o exercită vestigiile istoriei. Din cetatea cu 365 de lăcașuri de rugăciune și cu somptuoase palate nu s-au mai păstrat prea multe urme. Războaiele au transformat în ruine ziduri semețe iar rămășițele lor, în loc să fie conservate spre gloria trecutului, au servit ca material de construcție la realizarea Canalului de Suez. Totuși, la Famagusta turistul dornic să poposească într-un decor medieval, înconjurat de umbrele secolelor ce s-au stins, are destule prilejuri de satisfacție. Iar cînd se satură de istorie, poate evada în atmosfera plină de poezie a plantațiilor de portocali, ale căror miresme răzbat pînă în oraș.

O clădire luminoasă, ca un zîmbet pe o față tină. Curtea îl scutește pe însoțitorul nostru de explicații: un tobogan care seamănă în vîrf cu o cabină de funicular, o barcă ce navighează în oceanul de... iarbă, balansoare risipite cu generozitate. 100 de copii de vîrste diferite petrec aici ceasurile dimineții. Grădinița a fost creată sub patronajul autorităților municipale, fiind admiși copii din familiile în care ambii părinți muncesc iar chîstigurile lor sînt reduse. Taxa pentru întreținere variază în raport cu posibilitățile financiare ale fiecărei familii. Trei educatoare și șase îngrijitoare au transformat clădirea într-un incîntător univers al copilăriei. Directoa-

rea grădiniței, o femeie blindă, cu un optimism robust, îmi vorbea despre intenția de a extinde grădinița, pentru că ea nu mai poate face față cerințelor. Desigur, în oraș mai există și alte grădinițe dar particulare, taxele percepute fiind cu mult mai mari.

Mașina prietenului nostru rămîne într-un parking și pornim pe străzi. În cartierul comercial marfa a părăsit rafturile și teighelele, ajungînd pe trotuar. Negustorii încearcă să atragă clienții dar strada mi s-a părut mai puțin agitată decît la Nicosia și incomparabil mai puțin zgomotoasă. În port ne asaltează „ambulanții”: caută neobosiți mușterii pentru suveniruri.

Famagusta este principala poartă maritimă a insulei încă din secolul XIII, cînd navigația pe Mediterană reprezenta o aventură. Pe atunci, în antrepozite se adunau mirodenii, parfumuri, covoare, broderii de Cipru, vinuri, trestie de zahăr, făcînd din Famagusta o cetate înfloritoare. S-au schimbat multe și în lume și în insulă, dar importanța Famagustei în legăturile comerciale ale Ciprului cu străinătatea n-a fost diminuată. În dimineața fierbinte cînd poposim în port, la chei se află acostate vase venite din numeroase țări — unele mai apropiate, altele mai depărtate. Descoperim cu emoție o inscripție: „Turnu Severin”. Vasul descarcă griu. O pompă extrage boabele din pîntecele nămilei de fier și le orînduiește într-un camion. Băieții se grăbesc. Doresc să viziteze orașul...

Pe plajă, la o oră nepotrivită, blonzii scandinavi din trupele O.N.U. încearcă să adune pe pielea lor albicioasă stropi de soare. Prezența lor ne readuce în memorie „linia verde” și tot ceea ce împovărează viața insulei. De la distanță par niște turiști în vilegiatură. Uniformele și mai ales armele le trădează, însă, identitatea.

Ne despărțim de Famagusta contemplînd, pe verticală, peisajul: coroanele arborilor mediteraneeni, turnurile bisericilor și catargele vaselor ancorate în port. Din depărtare orașul îmi pare lipsit de zbucium...

Istoria unui oraș plutitor

Ieri, 27 septembrie, transatlanticul britanic „Queen Mary” a pornit să traverseze pentru a 1000-a oară Atlanticul. Apoi, după scurte croaziere la Las Palmas, vasul va efectua cea de-a 1001-a sa călătorie — și ultima — cu destinația Long Beach (California), pentru a deveni un hotel plutitor, un muzeu oceanografic, un loc de ținere a congreselor și o atracție turistică. Reproducem după revista „The New York Times Magazine” reportajul lui Maxtone Graham privitor la istoria marelui pachetbot.

La 27 martie 1936, când transatlanticul „Queen Mary” — 81 000 tone, 1 019 picioare¹⁾ și 6 țoli²⁾ lungime, o cantitate de oțel în valoare de 30 milioane dolari — părăsea șantierul naval din Glasgow — el devenea un simbol al călătoriei elegante. „Este ca și când te-ai trezi într-o dimineață în postura de lord”, a declarat mai târziu un pasager. Un ziarist monden ar fi avut tot timpul de lucru pe acest vas, chiar și numai relatând călătoriile unor personaje celebre. Greta Garbo, părăsind vasul deghizată ca stewardesă pentru a-i evita pe reporterii din New York; prima întâlnire a lui Henry Ford junior cu viitoarea sa soție la masă etc.

În cei 33 de ani care au trecut de la lansare, „Queen Mary” a jucat multe roluri la care proprietarii ei, compania de navigație Cunard, nici nu s-ar fi gândit vreodată. A fost pe rând vas pentru transportul trupelor, închisoare plutitoare, vas pentru transportarea soțiilor soldaților americani, spital, iaht pentru Cabinetul britanic din timpul războiului. A străbătut 3 792 271 mile navale, adică echivalentul a 12 călătorii spre lună; a transportat 2 112 000 pasageri cu plată și aproape 1 milion de soldați. Pentru scufundarea sa, Hitler a oferit o recompensă de 250 000 de dolari și Crucea de Fier.

„Queen Mary” a fost ultimul din vasele cu trei coșuri; ele se ridicau la 142 de picioare deasupra nivelului apei, făcând din acest vas o prezență dominantă în oricare port. Mai lat decât Broadway în punctul său cel mai larg, mai lung decât o înaltă clădire dintr-un mare oraș, vasul are un aspect măreț, maiestuos. Fusese proiectat pentru a fi cel mai mare vas din lume, dar „Normandie”, lung de 1 029 de picioare, a fost terminat înainte.

Când sosește localitatea asta în Anglia?

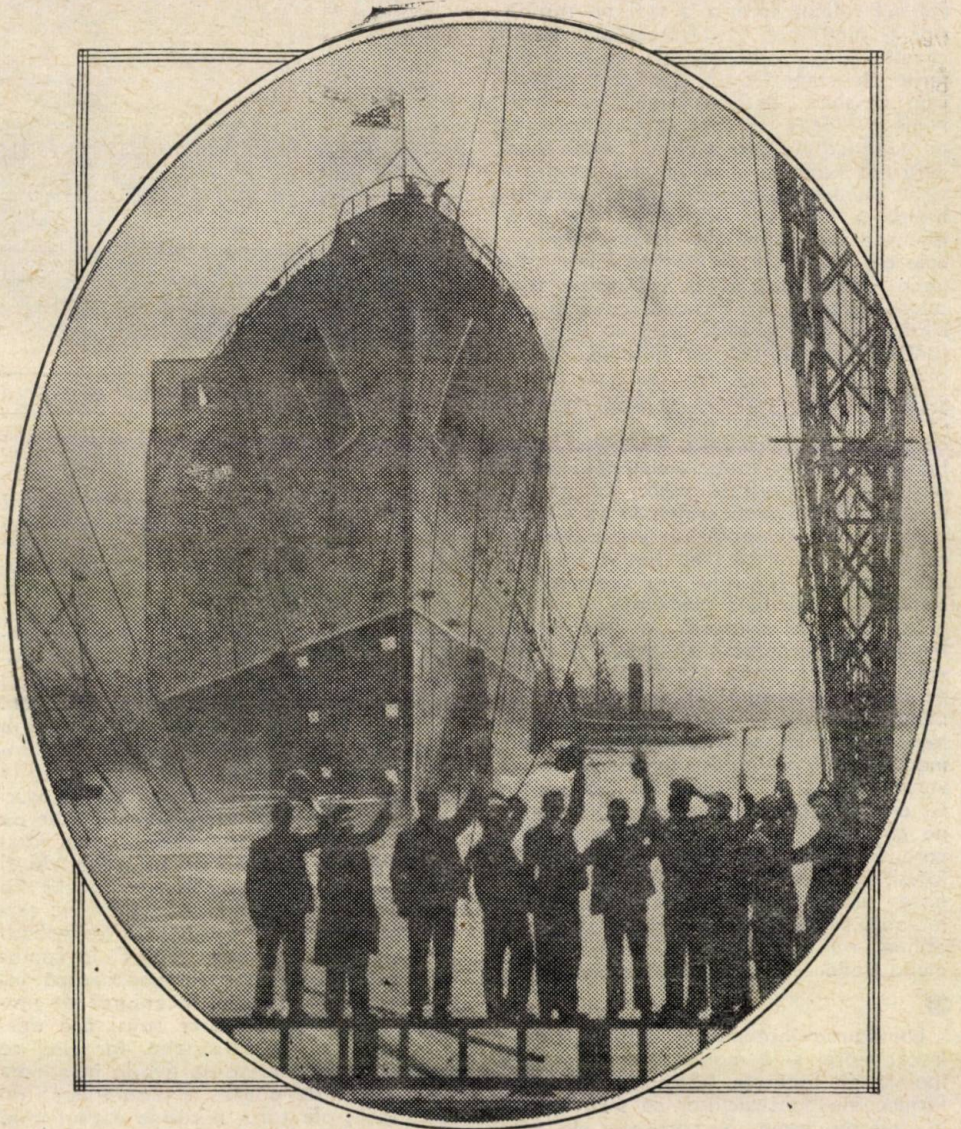
Proporțiile sale imense au impus construirea unui nou chei la New York și a unui nou doc de reparații la Southampton. Pe bordul vasului, orice călător prudent trebuia să folosească o hartă pentru a se orienta în multitudinea de camere și birouri. Cele 38 de saloane pentru pasageri aveau 13 baruri (plus două pentru echipaj); sufrageria călătorilor de clasa I-a era cel mai întins salon plutitor.

Fiind un adevărat oraș mobil, cu o populație de peste 3 000 de persoane,

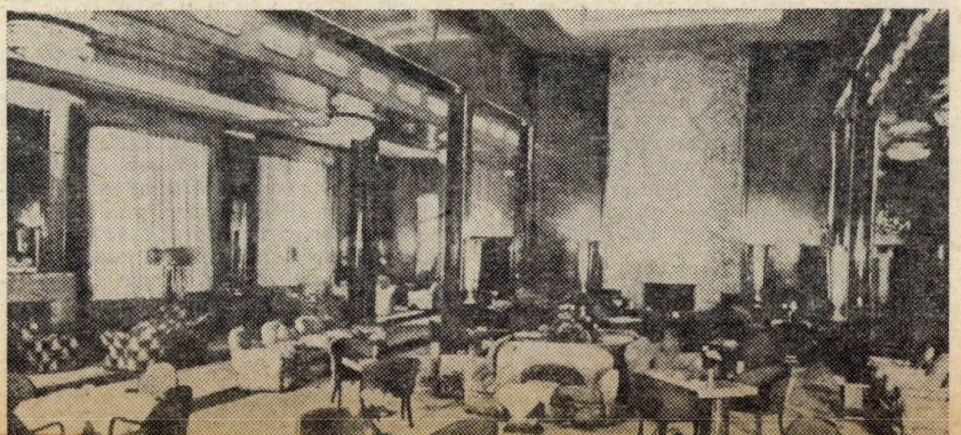
¹⁾ 1 picior = 30,48 cm.

²⁾ 1 țol = 2,54 cm.

Interioarele navei sînt opera a 30 de desenatori, sculptori și pictori

26 septembrie 1934: muncitorii de la șantierele navale John Brown din Glasgow, care au livrat „comanda nr. 534”, salută lansarea la apă a vasului.

nava avea și utilajul adecvat: 600 telefoane, 2 stații radio, 700 ceasornice, 350 seifuri și o uzină electrică cu o capacitate suficientă pentru a aprinde 300 000 de becuri de 30 wați. O dată, un călător care rătăcea pe coridoare, amețit de dimensiunile navei, a întrebat: „Cînd sosește localitatea asta în Anglia?”

În fiecare călătorie dus și întors, pasagerii și echipajul consumau între altele: 10 tone de făină de grâu, 10 tone de carne de vită, peste 1 tonă de sare, 100 kilograme carne de găină. În stocurile barului existau peste 10 000 de sticle de vin, 7 000 de sticle cu diverse alte băuturi alcoolice, un milion și jumătate de țigarete. Pasagerii nu știau decât rareori că toate acestea, plus 80 000 articole de lenjerie de pat, 2 000 obiecte sparte din sticlă și faianță, mii de piese de schimb pentru mașini trebuiau înlocuite înainte ca vasul să pornească din nou în cursă.

Pasagerul putea afla știrile din întreaga lume și de pe vas prin publicația „The Ocean Times”, putea cumpăra un bilet la loteria organizată pe navă, putea să înoate în bazin, să urmărească un film, să asculte un concert simfonic înregistrat pe discuri. Înainte de a se duce la culcare, fiecare avea grijă să miște acele ceasornicului cu o oră, pentru a le pune în concordanță cu timpul din zonele respective.

Un personal format din 1 300 de persoane deservea acest oraș-plutitor: 12 ofițeri radio; 8 ofițeri pentru menținerea ordinii și prinderea pasagerilor clandestini; un interpret; 2 medici și 10 surori; o orchestră formată din 20 de persoane; un grădinar care îngrijea cele 12 000 de plante de pe bord; 204 chelneri; șase coafori; 254 persoane în sectorul mașinilor, inclusiv 6 instalatori și 8 ajutoari de mecanici. Peste această întregă ierarhie a echipajului prezida căpitanul, „primarul orașului”, un marinar dintre cei mai experimentați care, prin tradiție, trecea de pe vasul „Queen Mary” pe „Queen Elizabeth”, iar de acolo în postul de comandor al flotei Cunard.

„Comanda nr. 534”

Vasul „Queen Mary” a fost conceput într-o perioadă cînd era clar că Anglia nu mai stăpînea mările și cînd companiile străine de transporturi maritime îi smulgeau supremația comerțului transatlantic. Vasul german „Bremen” reușise chiar să-i smulgă mult dorita panglică albastră (semnul recordului de viteză) deținută de vasul „Mauritania” al companiei Cunard. În consecință a început activitatea pentru construirea unui vas denumit „comanda nr. 534”, care trebuia să fie cel mai mare, mai rapid și mai elegant vas de transport pe care lumea îl cunoscuse vreodată. Chila a fost montată. Un an mai târziu însă a izbucnit marea criză economică. Întrucît nu s-au putut asigura noi posibilități de finanțare, activitatea a încetat și 3 000 de persoane au fost concediate. Șantierul a rămas în părăsire timp de doi ani și jumătate, pînă ce guvernul s-a hotărît să acorde ajutor financiar. Au fost alungate mii de ciori care-și făcuseră cuibul pe macarale și pe eșafodaje. De pe corpul vasului au fost rase 130 de tone de rugină. În prima zi în care oamenii s-au înapoiat la lucru, ei au făcut-o în sunetul cimpoiilor. Șase luni mai târziu, vasul era gata de lansare.

Există o legendă în privința numelui ce i s-a dat. În anul cînd s-a terminat construcția vasului, domnea în Anglia George al V-lea, căsătorit cu regina Mary. Se spune că proprietarul companiei Cunard ar fi dorit să boteze vasul cu numele de „Queen Victoria” (bunica lui

George al V-lea, moartă în 1901). Cunard l-ar fi întrebat pe suveran dacă poate folosi numele „cele mai ilustre și mai remarcabile femei care a fost vreodată regina Angliei”. Regele a răspuns că o va întreba cînd se va întoarce acasă. Și astfel, spune povestea, vasul „534” a devenit „Queen Mary”.

Ulterior s-a constatat că acest nume aparținea unui mic vas de agrement care naviga prin estuarul Clyde. La început, proprietarul acestui vas s-a prevalat de drepturile sale, arătînd că, dacă ar schimba numele vasului, aceasta ar dauna afacerilor sale. Pînă la urmă însă s-a ajuns la un compromis: vasul de agrement a devenit „Queen Mary” II și, într-o zi de septembrie a anului 1934, pe o ploaie torențială, regina a apăsă pe un buton de lingă enormul eșafodaj de lansare al șantierului John Brown, în prezența a 20 000 de oameni.

Doi ani mai târziu, după ce o mică armată de meseriași au pus la punct interiorul vasului, „Queen Mary” era gata pentru călătoria sa inaugurală la New York. Nu exista nici o îndoială că fiecare cușetă avea să fie reținută; un american, Milton S. Koblit, își cumpărase biletul cu cinci ani înainte.

„Queen Mary” a acostat la tărmlu american exact în momentul stabilit, fiind obiectul unei primiri triumfale. Avioane militare americane au zburat deasupra vasului; Eddie Rickenbacker, comandînd trei avioane ale companiei „Eastern Airlines”, a străbătut o distanță de 100 de mile pentru a bombarda vasul cu flori. În întîmpinarea transatlanticului au venit președintele Roosevelt și primarul New York-ului, La Guardia. De pe un vas de agrement, 15 tinere, în costume de hussari, au cîntat din trompete imnul „God Save the King”. Scoțienii stabiliți în S.U.A. au contribuit și ei la partea muzicală, suflînd din cimpoaie. Toate ferestrele care dădeau spre Hudson erau înțesate de spectatori.

În ziua următoare au apărut curioșii. Se stabilise ca 6 000 de persoane să fie admise în fiecare zi pe bord, contra sumei de 1 dolar de persoană. O firmă plină de inițiativă a trimis pe bord opt fete frumoase cu mii de medalioane „Queen Mary” spre vînzare. Dar unii vizitatori căutau altfel de suveniruri. În ciuda celor 75 de detectivi particulari, ei și-au umplut buzunarele și gețile cu scrumiere, farfurii, linguri, furculițe și alte asemenea articole. Au dispărut chiar și plante în ghivece. „Jafurile au fost într-adevăr îngrozitoare”, a declarat stewardul-șef. Cele opt fete frumoase n-au reușit să vîndă, toate laolaltă, mai mult de patru medalioane...

Două luni mai târziu, „Queen Mary” a traversat Atlanticul de la vest spre est în 3 zile, 23 de ore și 57 de minute, adică cu o viteză medie de 30,63 noduri. După numai un an „Normandie” îl întrece în viteză și, începînd de atunci, fiecare dintre cele două nave se luptă să smulgă minute din timpul înregistrat de celălalt. La 3 septembrie 1939, cînd a izbucnit războiul, „Queen Mary” deținea înțietatea: 3 zile, 20 de ore, 42 minute.

În prima iarnă a războiului, vasul se afla ancorat la New York, păzînd împotriva sabotajelor și așteptînd ordine. (Un membru al Camerei Comunelor declarase că vasul ar trebui vîndut deoarece o navă de asemenea dimensiuni nu poate fi de folos în timp de război). În martie 1940, newyorkezii urmăreau cum vopsitorii întindeau un strat cenușiu de vopsea peste albul strălucitor al „celui mai mare vas din lume”. Alți oameni vopseau bărcile de salvare. La 21 martie, nava aluneca în josul Hudsonului, pe baza unor ordine sigilate. Peste patru săptămîni, vasul se afla la Sydney (Aus-

tralia). Aici i-au fost demontate toate accesoriile luxoase; în saloanele oficiale, în baruri, în încăperile bazinelor au fost instalate banchete și hamace. În loc de 3 000 de pasageri, vasul putea transporta acum 5 500. Pornind spre Anglia cu o încărcătură completă de soldați australieni (la care se adăuga un călător clandestin, un mic cangur) vasul a ajuns în Oceanul Indian în iunie, în drum spre Suez și spre Marea Mediterană. Dar în acel moment, Franța capitulase și „Queen Mary” a primit ordin să-și schimbe ruta pentru a înconjură Capul Bunei Speranțe. La 15 iunie nava a aruncat din nou ancora pe locul său de naștere, riul Clyde.

Pe măsură ce războiul continua, era necesar să se înghesuie tot mai mulți soldați pe vas: la început 8 500, apoi 12 000 și în cele din urmă 15 000, adică o întreagă divizie.

În majoritatea cazurilor, „Queen Mary” naviga neescortată, deoarece avea o viteză de trei ori mai mare decît a unui submarin. În tot timpul războiului, echipajul său nu a dat niciodată ochii cu vreo bombă sau torpilă și nu a auzit tunurile bubuind.

Rezervat pentru „colonelul Warden”

După debarcarea în Franța, „Queen Mary” a jucat un dublu rol: transporta divizii americane spre Europa și servea drept vas-spital la întoarcere. Aceasta cerea, de fiecare dată o reorganizare colosală: trebuiau scoase cușetele ca să se instaleze paturi de spital pentru 2 000 de persoane, iar acestea, la rîndul lor, trebuiau înlocuite la sosirea în S.U.A.

Uneori, o parte a vasului era baricadată în mod misterios, trupele neavînd acces. Aceasta însemna, de obicei, că pe bord se afla „colonelul Warden”, alias Winston Churchill, adeseori cu membri ai cabinetului său. Pe bordul lui „Queen Mary”, în camera sa oficială, el a examinat pentru prima oară planurile detaliate ale debarcării în Franța.

După ce timp atît de îndelungat vasul transportase numai bărbați, el a început acum să ia o încărcătură predominant feminină. În cursul a șase călătorii, efectuate între februarie-mai 1946, nava a transportat la New York 9 000 de englezoaice măritate cu militari americani și aproape 4 000 de copii. A fost necesară deci instalarea a mii de pătuțuri și numeroase încăperi au trebuit să fie special utilizate pentru spălat și călcat. Apoi „Queen Mary” a început să transporte soții canadieni și, în răstimp de cinci luni, a adus 10 000 de asemenea pasagere la Halifax. A fost ultima ei acțiune în cadrul serviciului de război. În septembrie 1946, nava a intrat în reparații la Southampton, pentru prima oară după 7 ani.

Erau multe avarii de reparat. În 1942, în largul coastei irlandeze, vasul se ciocnise cu crucișătorul de escortă „Curaçao” pe care l-a scufundat; din echipajul acestuia, numai 101 persoane au putut fi salvate. Trebuiau reinstalate 10 000 de piese de mobilier înmagazinate la New York, Sydney și în Anglia. Balustradele punții, pe care-și zgîriaseră inițialele mii de soldați americani, erau răzuite, cu excepția unei singure secțiuni, care a fost scoasă și trimisă armatei americane drept amintire.

După o tinerețe aurită și veselă, „Queen Mary” trecuse printr-o maturitate plină de eforturi. Existau pe atunci toate

motivele să se creadă că ea avea să-și petreacă bătrînețea într-o supremație plină de demnitate. Dar în iulie 1952 a apărut prima dintr-o serie de umilințe: „S. S. United States”, un pitic în comparație cu „Queen Mary” (avea numai 52 000 tone), i-a răpit recordul de viteză, înregistrând 36,17 noduri. De pe reclama vasului, Cunard a fost nevoit să șteargă cuvintele „Cel mai rapid vas de pasageri din lume”. De fapt, anii de după război au adus cu ei dezastru după dezastru. Vasul a naufragiat la Cherbourg, spărgându-și blindajul și a trebuit ca avariile să fie astupate cu sute de tone de beton. Pentru a se înlătura ruliul foarte accentuat a fost nevoie să i se instaleze stabilizatoare. „Queen Mary” a fost ținută în loc la New York de greva echipajelor de remorchere; a fost imobilizată la Southampton de greva marinarilor. Chiar și stewarzii de pe bord au intrat o dată în grevă, astfel încât pasagerii s-au văzut nevoiți să renunțe la di-neul compus din șapte feluri și să se mulțumească cu cafea și sandviciuri.

În cele șase săptămâni ale anului 1966, cit a durat greva marinarilor de cursă lungă, vasul a fost imobilizat în port și, cînd a pornit din nou în cursă, pasagerii s-au plîns de o vibrație insuportabilă. „Queen Mary” a fost din nou ridicată pe docul uscat și curățată de cele 200 de tone de scoici care se depuseseră într-un strat gros de trei sferturi de țol pe coca sa, în timpul cit rămăsese nemișcată.

Apoi, la 8 mai anul acesta, căpitanul lui „Queen Mary” a deschis plicul sigilat în care i se aducea la cunoștință că vasul, împreună cu nava-soră „Queen Elizabeth”, urma să fie vîndut probabil la fier vechi. Era sfîrșitul unei epoci. Astăzi, persoanele care doresc să ajungă rapid la destinație, folosesc avioanele cu reacție.

Cînd Cunard a anunțat că „Queen Mary” urma să fie scos la pensie, se estima că vasul va fi vîndut la fier vechi cu prețul de aproximativ 2 milioane de dolari, cu condiția să se găsească un șantier care să poată demonta o asemenea cantitate de metal. Părea cu totul improbabil ca cineva să se arate dispus să cumpere și să mențină în serviciu un vas a cărui funcționare costă 60 000 de dolari pe zi și care a înregistrat pierderi de 2 milioane de dolari pe an. De altfel, 300 de persoane au sugerat menținerea vasului în stare de plutire în vederea transformării în locuințe pentru bătrîni, în cazinou sau expoziție mobilă pentru exporturi în America. Dar oameni de afaceri japonezi, danezi, norvegieni, haviieni și scoțieni s-au arătat dispuși să-l cumpere în scopuri neprecizate.

În iulie, directorii lui Cunard s-au întrunit pentru a analiza cele 18 oferte primite pentru vas. Un magnat al navigației din Hongkong, C. Y. Tung, dorea să-l cumpere pentru a-l transforma în hotel; orașul New York a oferit 2,4 milioane dolari pentru a-l folosi ca școală superioară plutitoare, dar oferta cea mai avantajoasă — de 3,45 milioane dolari — a venit din Long Beach, California.

Peste trei acri ¹⁾ din suprafața punții sale vor fi eliberați și transformați în muzeu oceanografic. Restul vasului va fi folosit pentru amenajări distractive și locuințe de lux în locul său de ancoraj permanent, la Long Beach Marina.

Numeroși englezi sînt însă nemulțumiți la gîndul că nava va ajunge în mîini străine. Unul dintre ei a sugerat chiar o colecție națională prin care să se cumpere vasul de la compania Cunard, pentru ca apoi să fie dus în largul mării și scufundat.

¹⁾ 1-acru = 0,404 ha.

lumea în cărți și reviste

**FRANK
ALLAUN**

**membru al Camerei
Comunelor**

prezintă pentru
cititorii noștri
volumul

„STATELE UNITE ÎN LUMEA POSTBELICĂ”

de
James P. Warburg

„Anticomunismul este stupiditatea vremurilor noastre”, a declarat o distinsă personalitate internațională. Din păcate, e un fapt că azi există în S.U.A. oameni cu funcții înalte atît de obsedați de anti-comunism încît par uneori dispuși — pentru a distruge comunismul — să riște un al treilea război mondial, în care ar fi distruși și ei.

E un prilej de satisfacție să constată existența unor americani influenți care recunosc pericolul și fac tot posibilul pentru a-l evita. În cazul de față este vorba de James P. Warburg care — pe

vremea cînd era unul dintre cei mai tineri președinți de bancă din Wall Street — a fost chemat de Roosevelt la Washington, în calitate de consilier financiar în primele zile ale New Deal-ului. În cursul ultimului război mondial, Warburg a fost însărcinat cu politica de propagandă americană în cercurile europene. Din 1945, el critică cu curaj și inteligență politica externă americană.

În cea de-a 30-a carte a sa, „The United States in the Post-War World” („S.U.A. în lumea postbelică”), apărută în editura londoneză Gollancz, el întreprinde o analiză necruțătoare a ignoranței și prejudecăților care au adus politica externă a țării sale într-un impas. Warburg începe prin a cita titluri de ziare anunțînd demonstrații antiamericane în întreaga lume, în țări „aliat” și neutre deopotrivă. El întreabă: „Sîntem oare noi, americanii, așa cum ne place să credem, un popor rezonabil, uman, generos și iubitor de pace, care respectă drepturile și sentimentele altora? Sau, așa cum par să considere mulți europeni, asiatici, africani și latino-americani, sîntem intoleranți dacă nu chiar războinici, nechibzuți și uneori chiar violenți? Continuăm oare să credem în dreptul tuturor popoarelor de a răsturna guverne de care nu sînt mulțumite, sau am devenit de fapt o putere contrarevoluționară, adeptă a statu-quo-ului?”

Răspunsul autorului este că, începînd din 1945, politica externă a S.U.A. a fost deformată de obsesia „pericolului comunist”. Această politică s-a bazat în mare măsură pe convingerea că, ceea ce este bun pentru S.U.A., este bun pentru toată lumea. Convingere, care, la rîndul ei, se baza pe un număr de teze contestabile: 1) că un nivel de trai ridicat constituie atributul definitoriu al unei „societăți bune”; 2) că singurul mod de a obține belșugul este „capitalismul liberei întreprinderi”; 3) că libertatea cuvîntului, a cultului și dreptul de întrunire pot fi realizate numai într-o societate în care sînt garantate drepturile de proprietate (adică „libera întreprindere”); și 4) că „democrația” — democrația de tip occidental — este singura formă de guvernămînt care poate promova și apăra „libera întreprindere” și, deci, asigură „viața, libertatea și fericirea”.

Această antipatie față de orice formă de socialism, continuă Warburg, a înstrăinat America de o mare parte a lumii — e vorba de țările în curs de dezvoltare — în care, cu atît mai mult cu cît nu exista capital deloc sau doar în mică măsură, se puteau obține progrese numai prin conducerea economiei de către guvern și în care, „deoarece nu existase niciodată vreo libertate în sensul occidental al cuvîntului, apariția democrației putea fi așteptată numai după satisfacerea necesităților umane elementare”.

Autorul se referă apoi la prăbușirea imperialismului european care, consideră el, a început în 1938, o dată cu trădarea față de Cehoslovacia. După război, „S.U.A. au încercat să se autonumească custode al întregului glob, încercînd să umple vidul în regiuni ale lumii în care America nu avea de fapt nici un interes național vital”, subliniază Warburg.

Warburg procedează apoi la o trecere în revistă a evoluției politicii externe americane, examinînd individualitățile și mobilurile președinților succesivi ai țării: Roosevelt — o „politică de reconciliere”; Truman — „diplomație atomică” și război rece; Eisenhower — șanse pier-

²⁾ James P. Warburg: „The United States in the Post-War World”, Editura Gollancz, Londra, 1966.

dute de reglementare în Europa și în Orientul Mijlociu din pricina influenței excesive a lui Dulles; Kennedy — „o ruptură cu trecutul”, politică foarte admirată de Warburg, cu excepția trimiterii de „consilieri” americani în Vietnam; și L. B. Johnson — „o politică retrogradă”.

La început, actualul președinte — apreciază Warburg — a obținut rezultate bune, în special pe frontul intern. Chiar și în privința afacerilor externe, într-o cuvântare rostită la 28 septembrie 1964, Johnson a respins o acțiune pripită în Asia de sud-est. El a spus: „În ce mă privește, vreau să fiu foarte atent și prudent și aș folosi forța numai în ultimă instanță, știind că bombele pe care le arunc sînt susceptibile să-i implice pe tinerii americani într-un război în Asia”.

Totuși, Johnson a dat două lovituri destinderii care, după părerea lui Warburg, ar fi putut să fie consolidate în acea perioadă: el a încercat să rezolve problemele alianței N.A.T.O., lansînd proiectul forțelor nucleare multilaterale — cu implicațiile acestui proiect asupra problemei germane — și a escaladat războiul din Vietnam.

„S.U.A. în lumea postbelică” se ocupă apoi de sarcinile neîndeplinite ale S.U.A., în special de faptul că acest „stat al afluenței” nu a ajutat milioanele de oameni infomețați din regiunile slab dezvoltate ale lumii. În America, „restricțiile cu privire la suprafețele care pot fi cultivate continuă să fie în vigoare. Contribuabilii americani continuă să plătească vreo două miliarde de dolari anual fermierilor pentru ca aceștia să scoată din cultură anumite suprafețe și să reducă recoltele. Fermierii părăsesc pămîntul iar o mare parte a celor mai bune terenuri arabile din S.U.A. rămîn necultivate, în timp ce foametea se întinde în vaste regiuni ale Asiei și Americii Latine”.

Într-un capitol foarte interesant intitulat „Cine face politica noastră externă?”, autorul se ocupă de „cercurile conducătoare” de bancheri, industriași, oameni de afaceri, avocați și profesori, ale căror opinii pot fi rezumate în dictonul: „Ocupația S.U.A. este business-ul”. Aceste cercuri se întrepătrund cu „complexul militar-industrial”, a cărui influență crescîndă a fost revelată de Eisenhower cu puțin timp înainte de a părăsi funcția de președinte.

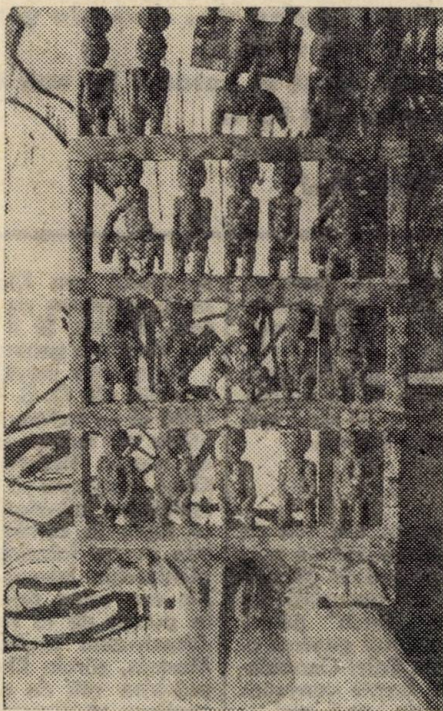
Din 1945 pînă în 1962, afirmă Warburg, războiul rece a dobîndit un elan propriu. „Acest elan părea să fi fost oprit de Administrația Kennedy în 1963, dar tendințe nefavorabile au apărut de la guvernarea președintelui Johnson”. Ce va aduce viitorul? Warburg este de părere că, în scurta perioadă a președinției sale, Kennedy a trezit la conștiință o nouă generație americană. Elementele conștiente din punct de vedere politic ale noii generații americane sînt săfule de retorica războiului rece și de auto-mulțumirea generației mai vîrstnice față

de „modul de viață american”. Ele înțeleg că mișcarea pentru drepturile civile din S.U.A. este strîns legată de procesul de decolonizare care are loc în Asia și Africa. Ele își dau seama de legătura dintre viața internă din America și importante probleme pe care le ridică politica externă.

După ce se ocupă de activitățile „noi stîngi”, Warburg definește — ca o condiție prealabilă a unei redresări politice — „speranțele optimiste” că războiul din Vietnam nu va căpăta noi proporții și nici nu va duce la alegerea unui guvern ultraconservator în S.U.A., în 1968. În cazul în care aceste speranțe s-ar realiza, arată el, S.U.A. ar putea începe să acționeze simultan pe două fronturi: a) spre încetarea cursei înarmărilor și instaurarea legalității în relațiile internaționale; și b) spre accelerarea dezvoltării economice mondiale. „Aceste două obiective majore — scrie autorul — trebuie să înlocuiască «îngrădirea comunismului» ca mobil primordial al politicii externe a S.U.A.”

Unul din principalele mijloace de a realiza obiectivele de mai sus — afirmă Warburg — ar fi încetarea confruntării dintre N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia. „Schimbarea împrejurărilor impune în mod urgent renunțarea la o politică a N.A.T.O. care nu mai corespunde”.

Cu această propunere înțeleaptă încheie recenzarea cărții „Statele Unite în lumea postbelică”, o lucrare plină de rațiune și speranță.

În palatul Beaulieu din Lausanne, cu prilejul expoziției „Comptoir Suisse”, a fost prezentată această originală sculptură africană în lemn, executată în Coasta de Fildeș

JAPONIA ÎN CIRCUITUL TURISTIC INTERNAȚIONAL

Ținînd seama de ponderea crescîndă a turismului în ansamblul activităților economice contemporane, precum și de funcția sa social-culturală, Japonia a intensificat în ultimii ani eforturile pentru dezvoltarea bazei materiale menite să promoveze turismul internațional.

Numărul turiștilor străini care au vizitat Japonia în 1966 s-a ridicat la 430 000, cu 17 la sută mai mulți decît în anul 1965. Cifra apare deosebit de semnificativă dacă ținem cont de faptul că anul 1964 — cînd au avut loc la Tokio Jocurile Olimpice — a determinat creșterea numărului de turiști cu numai 15 la sută în raport cu anul precedent. În ce privește pe turiștii japonezi plecați în străinătate, numărul lor s-a ridicat în 1966 la 316 542, ceea ce reprezintă o creștere de 29 la sută în raport cu anul precedent. Aceste cifre arată că asistăm la intensificarea fluxurilor turistice nu numai în Europa și în America de Nord, ci și în Asia, mai ales în țările dezvoltate din punct de vedere economic.

La dezvoltarea turismului japonez au contribuit mai mulți factori: extinderea liniilor de transporturi navale și aeriene; stabilirea de relații comerciale cu numeroase state ale lumii; reducerea tarifelor pentru voiaje în grup; efectuarea unei publicități susținute pentru atragerea vizitatorilor străini; înființarea a 15 birouri de turism în străinătate; existența unui bogat patrimoniu monumental (cum sînt templele de la Kyoto); organizarea în această țară a numeroase congrese și reuniuni internaționale. Cît de important este acest din urmă factor pentru promovarea activității turistice reiese și din faptul că Oficiul Național de Turism al Japoniei a creat un departament specializat, „Convention Bureau”, care contribuie la buna organizare a reuniunilor internaționale.

În octombrie se va ține la Tokio a XX-a Adunare Generală a Adunării Internaționale a organizațiilor oficiale de turism (U.I.O.O.T.) pentru celebrarea „Anului internațional al turismului”. Cu acest prilej oficialitățile japoneze speră să înregistreze un număr de 500 000 vizitatori.

În planurile turistice japoneze de perspectivă, un loc de prim ordin este rezervat „Expoziției universale” din 1970 de la Osaka, al doilea oraș ca importanță după Tokio. Expoziția va dura 6 luni. Potrivit previziunilor făcute de specialiști, numărul turiștilor străini care vor vizita Japonia cu prilejul acestei expoziții va fi de 20 de ori mai mare decît al celor veniți cu ocazia Jocurilor Olimpice din 1964. Pregătirile în vederea organizării expoziției au și început; peste 30 de țări și-au anunțat pînă acum participarea.

Autoritățile japoneze au făcut cunoscut că vor lua o serie de măsuri printre care: modernizarea și extinderea rețelei rutiere; construirea unor noi căi de acces spre punctele de interes turistic; instalarea unor mașini automate pentru informarea turiștilor în mai multe limbi; formarea și pregătirea interpreților; ridicarea calificării personalului de servire din hoteluri și restaurante. O măsură care a stîrnit mult interes este acordarea „cecurilor de mulțumire” populației care va manifesta o amabilitate deosebită față de vizitatorii străini.

Ioan T. AVRAM

Era una din acele zile de vară pe care Dumnezeu le-a lăsat pentru Paris și pentru poeți. Sub primele raze de soare ale dimineții, ghemuiți din loc în loc, pe cheiurile Senei, pescarii urmăreau imposibil apele tulburi ale fluviului. La extremitatea insulei Cité, un artist singuratic picta. Peste câteva ore, aceste maluri toropite de căldură se vor acoperi cu înotători. Mii de parizieni vor coborî pînă la fluviu, căutînd un loc la soare. Căci în acea pașnică zi de vară, războiul părea foarte îndepărtat. Pentru locuitorii capitalei, acea duminică de 13 august însemna începutul unui mic concediu întrucît a doua zi era o sărbătoare religioasă.

Studenta Colette Massigny îmbracă o rochie roz și puse cu grijă într-un coșuleț o roșie, două bucăți de pui rece și o sticlă de vin de Alsacia. Peste câteva minute, străbătînd Parisul cu bicicleta, se va întîlni cu Gilles de Saint-Just, logodnicul ei, în camera de serviciu în care se ascundea, în apropiere de Saint-Germain-des-Prés. Acolo, sub acoperișurile Parisului, la adăpost de Gestapo, cei doi îndrăgostiți își vor lua dejunul duminical.

La Hotel Crillon, soldatul german Eugen Hommens împacheta cîrnații pe care îi primise de la intendentul hotelului. Va face și el un pic-nic. Ca în fiecare duminică din vara aceea, Hommens și Annick, prietena lui franțuzoaică, se vor duce să se scalde la Nogent-sur-Marne.

Pe Rue de la Manutention, în fața scării unei clădiri elegante, aștepta o cabrioletă vopsită în roșu și negru la care era înhamată o iapă cenușie. Peste câteva clipe, purtînd cilindru și mănuși albe, cu binoclul prins de o curea și avînd la butonieră cocarda verde de comisar al curselor, marchizul de Fraguier va lua el însuși în mînă hățurile atelajului său și va lansa iapa în trap mărunț spre hipodromul Auteuil.

La școala de fete din tristul cartier Issy, unde era instalat Nachrichtenabteilung nr. 3, un turfist de un alt gen își potrivea chipiul, își închise cartuşiera și își luă mauseul. Cu arma la diagonală, Alfred Schneider din Berlin plecă pe jos, ca un turist pașnic, spre Auteuil.

Dar nici un parizian nu se bucura mai mult de acea duminică frumoasă ca un băiat înalt, îmbrăcat într-o salopetă care îi venea abia pînă la glezne. De pe parapetul podului din Nanterre, pe care se oprise, privea în jos pe servanții bateriei antiaeriene, goi pînă la briu, prăjindu-se la soare pe malurile insulei Chatou. Numai copilul și bărbatul care îl însoțeau puteau citi în privirea lui o ură puternică. Cu două luni și jumătate înainte, la 28 mai ora 11,15, aceiași servanți doborîseră deasupra Parisului bombardierul „B-26” al locotenentului american Bob Wodroom, din Biloxi (Mississippi).

4 arde? Parisul ?

Dominique Lapierre și Larry Collins

O întîlnire de Gaulle—Leclerc la Temara (Maroc), la 7 aprilie 1944, cu prilejul constituirii celei de a doua divizii blindate

- **Duminică 13 august**
- **„Parisul îl veți apăra dv., domnule general”**
- **O înmormîntare clasa I**
- **Neașteptatul efect al paradei lui von Choltitz**
- **„Karl” e trimis la Paris**
- **Operațiunea „Jacquot”**
- **„Curaj, Thérèse...”**

Acum, deghizat în muncitor, pilotul american ieșea pentru prima oară din ascunzătoarea lui. Condus de Louis Berty, curajosul mezelar din Nanterre care îl ascundea și de băiețașul acestuia, în vîrstă de 7 ani, Wodroom vizita Parisul.

Duminica aceea era atît de frumoasă și părea atît de pașnică noului comandant german al Parisului, încît decapotă automobilul său „Horch” pentru a pleca la cartierul general al O. B. West din Saint-Germain-en-Laye, unde fusese convocat.

Nici un foc de armă, nici un avion aliat nu-i tulburară călătoria. De aceea, contrastul cu adăpostul subteran în care era așteptat îi părea cu atît mai puternic.

„Parisul va fi apărat — declară de la bun început feld-

mareșalul von Kluge. Nu se pune problema de a-l declara oraș deschis. Și îl veți apăra dv., domnule general”.

Rapoartele serviciilor de informații ale O. B. West — explică el — indicau că armatele aliate vor încerca să depășească orașul. Rezistînd în Paris, Kluge intenționa să încetinească înaintarea aliaților, obligîndu-i să lupte în condiții defavorabile pentru folosirea masivă a blindatelor. Întreaga armată a 7-a era acum prinsă în cursă în punga de la Falaise, după dezastruosul contraatac de la Mortain, căruia Kluge i se împotrivi atît de energic. Dar continua să dispună de cele 19 divizii ale armatei a 15-a, cea mai importantă armată din Franța, pe care O.K.W. o imobilizase la Pas-de-Calais pînă la începutul lunii august, în așteptarea unei a doua debarcări. Cînd va veni momentul, pro-

mise Kluge, va lua din efectivele acestei armate întăririle de care va avea nevoie Choltitz. Cu trei divizii, guvernatorul Parisului va putea să susțină cel puțin trei săptămîni cea mai grea bătălie de stradă. Choltitz ceru feldmareșalului să-i trimită imediat aceste întăriri. Dar von Kluge refuză. Situația din Paris, spunea el, nu impune comandamentului să imobilizeze de pe acum în oraș forțe importante.

La încheierea întrevederii, feldmareșalul își invită oaspețele la dejun. Choltitz își amintește că a fost o masă destul de sinistru. La desert, Kluge repetă încă o dată ceea ce spusese. „Mă tem, dragă Choltitz, că Parisul va deveni pentru dumneata o sarcină destul de neplăcută — adăugă el. Seamănă oarecum cu o înmormîntare”.

La aceste cuvinte, generalul tăcu un timp. Apoi răspunse: „Cel puțin, d-le mareșal, va fi o înmormîntare clasa I”.

Locotenentul Bob Wodroom simți mîna băiețașului strecurîndu-se în a sa. Niciodată un tablou din Muzeul Marinei nu fusese examinat cu atîta luare aminte cum a fost în ziua aceea opera lui Vernet intitulată „Amiaza sau calmul”. Auzind brusc cizmele unui ofițer german ce se oprise în spatele lui, americanul se străduia să-și ascundă spaima fixînd pavilionul tricolor care flutura chiar în mijlocul tabloului, la pupa unui vas. Vizibil intrigat de culoarea părului, de talia și de ciudata îmbrăcăminte a vizitatorului muzeului, germanul se apropie de american și îl întrebă ceva. Bob Wodroom văzu cum băiețașul interveni imediat și îl auzi spunînd germanului cu un glas candid: „Domnule, tăticul meu e surdo-mut”.

Cu mauseul în bandulieră, Alfred Schneider se îndreptă spre primul ghișeu de pariuri și parie 10 franci pe calul Fourreur, care concursa pentru premiul „Trouville”, deoarece îi plăcea cazaca alb-aurie a jockeyului. Peste câteva minute, Schneider urma să revină la același ghișeu pentru a încasa cei 200 de franci cîștigați la ultimul pariu pe care îl va face pentru mulți ani de atunci încolo. Exact deasupra lui, în tribuna comisarilor de curse, marchizul de Fraguier se prefăcu a nu băga de seamă salutul discret pe care i-l adresa căpitanul baron Wilhelm von Ziegesar-Beines. Totuși, datorită intervenției acestui ofițer al Wehrmachtului, autoritățile germane autorizaseră redeschiderea hipodroamelor pariziene în 1940.

Brusc, marchizul de Fraguier puse jos binoclul și ciuli ure-

chea. Dinspre sud se auzea un zgomot surd și îndepărtat, ca un tunet. Întorcându-se spre vecinul său, îi spuse: „Tunuri, dragul meu”.

Străbătînd cu mare viteză Bois de Boulogne, Choltitz auzi multimea de la Auteuil salu-tînd sosirea în cursa a cincea.

Pe biroul său de la hotel Meurice îl aștepta un raport pe care era nerăbdător să-l citească. Raportul se referea la delicata operațiune pe care o lansase chiar în dimineața aceea: dezarmarea celor 12 000 de polițiști parizieni. Într-ade-văr Kluge ordonase ca în ziua aceea întreaga poliție franceză să fie dezarmată prin surprin-dere.

În regiunea pariziană, operațiunea începuse la comisariatul de poliție din Saint-Denis și se extinsese repede la toate comi-sariatele capitalei. Operațiunea, arăta raportul, se desfășurase fără incidente. Nu se în-timpasero nici o rezistență și se confiscaseră peste 5 000 de arme. Choltitz se putea considera deci satisfăcut. Înfațișarea liniștită a orașului și succesul acestei prime măsuri erau de bun augur. După ce citi încura-jatorul raport, locotenentul von Arnim întinse comandantului Marelui Paris un mesaj telex provenind de la O. B. West. Era o confirmare scrisă a ordi-nului verbal pe care i-l dădu-se Kluge înainte de dejun. „Pa-risul trebuie să fie apărat cu orice preț”, acesta era tot cu-prinsul mesajului.

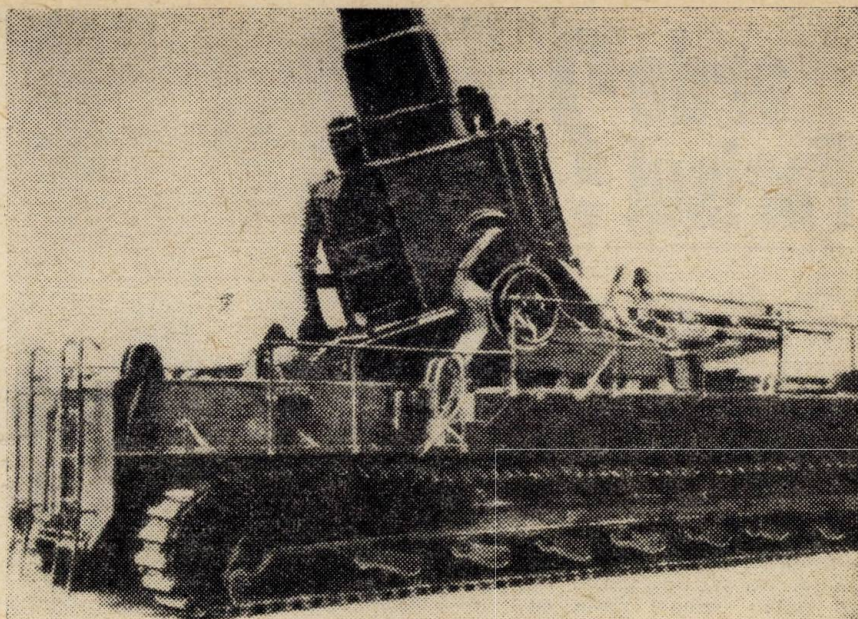
Soarele începea să coboare în spatele sîlcilor de pe mica plajă Nogent-sur-Marne cînd soldatul Eugen Hommens hotărî să se scalde pentru ultima oară. După ce încredință prietenei lui, Annick, teaca de piele cu pistolul său, Hommens se aruncă în apă și începu să înoate energic spre mișlocul fluviului. Apoi, lungindu-se pe spate, se lăsă să plutească le-neș în sensul apei. Dar brusc, auzi un strigăt și observă două siluete care fugeau.

Doi francezi necunoscuți răz-bunaseră pe polițiștii parizieni smulgînd din miinile fetei pisto-lul lui Eugen Hommens.

Feldwebelul Werner Nix, din regimentul de securitate 190, îl blestema pe guvernatorul Pari-sului. În loc să se afle, ca în fiecare luni, într-un fotoliu com-od la cinematograful pentru soldații germani din piața Cli-chy, era nevoit să treacă pen-tru a doua oară în decurs de o oră prin Piața Operei, într-un camion plin cu mitraliere.

Căci în ziua aceea, genera-lul von Choltitz hotărîse ca for-țele sale să defileze pe stră-zile Parisului într-un val inter-minabil și amenințător de tancuri, tunuri și soldați. Din

Mortierul „Karl” — arma preatomică cea mai puternică, special concepută pentru luptele de stradă — a fost trimis de Hitler spre Paris la 14 august 1944

grădina Tuileries, transformată într-o gigantică tabără, se scurgea de la ora prînzului cea mai mare defilare militară orga-nizată vreodată de germani la Paris. După patru ani, era un fel de revanșă. La 28 august 1940, pe aceleași străzi, printr-o uriașă paradă a diviziilor sale victorioase, Adolf Hitler inten-ționase să afirme în fața lumii întregi destinul milenar al celui de-al III-lea Reich. Dar în ultimul moment, la intervenția personală a lui Göring, para-da fusese anulată.¹⁾

În acea lună, august 1944, ob-iectivele ultimului guvernator al Parisului erau însă mai mode-ste. El spera doar să impresio-neze pe parizieni arătîndu-le forța sa.

Nici feldwebelul Werner Nix, nici miile lui de camarazi, nici vreunul din parizienii aflați în ziua aceea în Piața Operei nu observaseră silueta unui omuleț îmbrăcat într-un costum cenușiu, care se prefăcea că citește ziarul în fața localului „Café de la Paix”. Alături de el, ținîndu-se de braț, se aflau trei femei tinere în rochii de vară. Cînd trecură primele tancuri, femeile zîmbiră disprețuitor, ceea ce îl făcu pe vecinul lor să tresară. Căci omulețul era însuși generalul Dietrich von Choltitz. Zîmbetul disprețuitor al celor trei tinere femei îi spulberase iluziile. Coman-dantul Marelui Paris știa acum că, pentru a-i speria pe pari-zieni, e necesar mai mult decît o defilare.

În momentul în care, pe o stradă a Parisului, Choltitz își pierdea iluziile, Adolf Hitler se pregătea să trimită o întărire neașteptată. La 14 august 1944, către ora 1,30 după-amiază, în timp ce asculta raportul asu-

pra situației, citit cu glas răspicat de generalul-colonel Al-fred Jodl, Hitler se gîndea încă o dată la apărarea Parisului. Cînd Jodl își termină lectura — își reamintește generalul Warlimont — se așternu o tăcere prelungită. Apoi șeful de stat major adjunct văzu brusc cum privirea lui Hitler se îndreaptă spre generalul Buhle, care se afla de cealaltă parte a mesei.

Hitler se consulta deseori cu specialistul în armament și mu-niții de pe lingă O.K.W.²⁾ Dar membrii marelui stat major nu-l auziseră încă niciodată punînd o asemenea întrebare: „Ge-nerale Buhle — îl întreabă Hitler — vreau să știu unde se află în acest moment mortierul de 600 mm pe care l-am construit pentru atacul împotriva orașelor Brest-Litovsk și Sevastopol. Am hotărît să trimit această armă generalului von Choltitz”. Surprins de această întrebare și incapabil să răspundă — își reamintește mai departe Warli-mont — Buhle se întoarse spre Keitel, care îl întreabă pe Jodl din ochi, iar acesta, la rîndul lui, se întoarse spre Warlimont însuși. Nici unul din colaboratorii apropiați ai lui Hitler nu știa unde putea să fie această armă. Nici unul nu-și amintea măcar de existența ei. Furios de tăcerea ofițerilor săi, Hitler începu să lovească cu pumnul în masă și strigă că, pînă la sosirea mortierului la Paris, cere să i se prezinte de două ori pe zi un raport arătînd locul unde se află.

Generalul Warlimont își făcu o notă și ieși din sala de conferință însoțit de generalul Buhle pentru a încerca să ob-țină de la serviciile artileriei câteva informații asupra „mis-teriosului mortier”. Peste opt ore, comandantul Helmut Per-

poncher aducea generalului Warlimont răspunsul pe care îl aștepta Hitler. Faimosul mortier fusese regăsit într-un depozit din împrejurimile Berlinului. Conceput în mod special pen-tru luptele de stradă, el fusese folosit la Brest-Litovsk, Sevasto-pol și Stalingrad. Însuși gene-ralul von Choltitz îl utilizase pentru a zdrobi sistemele de apărare ale Sevastopolului. Era arma cea mai cumplită con-struită vreodată de omul erei preatomice. Botezat „Karl”, du-pă numele inventatorului său, profesorul doctor Karl Becker, acest mortier de 124 de tone, montat pe șenile, putea să lan-seze proiectile de 2 200 kg la o distanță de peste 6 km și să străpungă un strat de beton armat gros de 2,50 metri. Pen-tru a șterge de pe fața pămîntului un cartier întreg al unui oraș, erau suficiente cîteva o-buze bine plasate.

În seara aceea, la a doua conferință strategică din „Vi-zuina lupului”, generalul-colo-nel Jodl va putea să-i anunțe lui Adolf Hitler o știre care îl va face să rînească de bucu-rie: „Karl” va fi la Paris în mai puțin de opt zile.

Subofițerul de gardă explică politicos că civilii nu aveau voie să intre în hotel, cu excepția acelor care puteau arăta un „ausweis”. Dar micul domn îm-brăcat într-un costum cenușiu nu poseda nici un „ausweis”. De fapt, singura hirtie pe care o avea în ziua aceea asupra lui, și care purta propriul său nume, era factura unui croitor de pe Champs-Élysées. De acolo tocmai cumpărase palto-nul cenușiu pe care îl ținea sub braț. Sub marca „Knize-Croitor de bărbați — Paris, Londra, Berlin”, subofițerul de gardă descoperi numele scundului per-sonaj căruiua de 10 minute îi interzicea să intre la hotel

¹⁾ Fortele aeriene germane făcuseră cunoscut că nu pu-teau garanta protecția aeriană a Parisului în cursul ceremo-niei. Cu trei zile înainte, for-țele aeriene britanice bombar-daseră pentru prima oară Berlinul.

²⁾ Problemele de armament erau marota lui Hitler. Cunoș-tea caracteristicile tunurilor de pe majoritatea navelor de război din lume, precum și grosimea blindajelor și zidu-rilor unui mare număr de fortărețe.

arde? Parisul?

Meurice. Era generalul von Choltitz. Paltonul pe care îl cumpărase în ziua aceea după defilarea trupelor sale era cea mai bună dovadă de optimism pe care putea să și-o ofere lui însuși.

De cealaltă parte a Canalului Minecii, pe pista unui teren de aviație din sudul Angliei, un general francez transporta într-o raniță hainele civile cu care intenționa să treacă liniile și să se înapoieze la Paris. Generalul Chaban-Delmas ceruse să fie parașutat direct în regiunea pariziană, dar șeful său, generalul Pierre Koenig, refuzase. Schimbând uniforma sa de general cu un pantalon scurt, un pulover și o pereche de pantofi de tenis uzați, Chaban-Delmas avea să se înapoieze la Paris pe bicicletă, cu o rachetă de tenis și cu un pui în port-bagaj. Oricărui german care l-ar opri, îi va spune pur și simplu că, cu prilejul unei partide de tenis la niște prieteni, făcuse „puțină aprovizionare” pentru copiii lui.

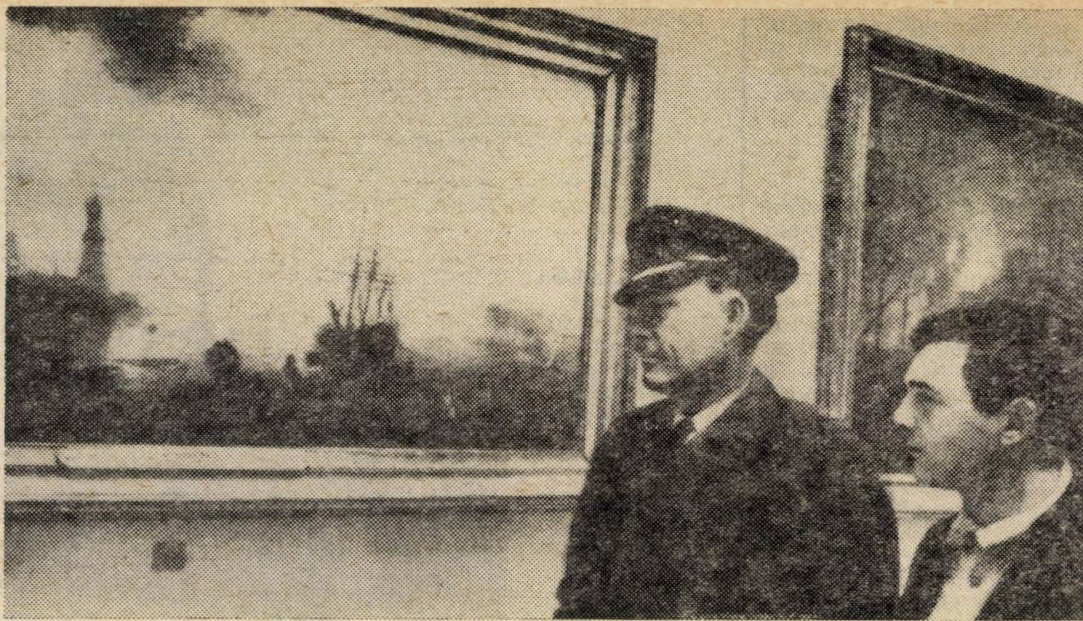
Pe pistă, la cîteva metri, se afla avionul de vînătoare american care urma să-l transporte în Normandia. Acolo îl aștepta un automobil militar pentru a-l duce pînă la liniile aliate, de unde avea să-și continue călătoria pe bicicletă.

Mergînd în lung și în lat, Chaban-Delmas învăța pe dinafară cele cîteva fraze bătute la mașină pe hîrtia pe care o ținea în mînă. Erau ultimele instrucțiuni ale statului major al F.F.I. privitoare la Paris. Ultimul rînd scris era o frază de cinci cuvinte. Această frază va anunța declanșarea unei operațiuni pe care o concepe personal Chaban-Delmas. Operațiunea era atît de îndrăzneată și comporta atîtea riscuri încît el spera să nu audă niciodată semnalul ei pe undele postului de radio B.B.C. Aceste cinci cuvinte erau: „Ai mîncat bine, Jacquot?” (Tu as bien mangé, Jacquot?)

Le reciti pentru ultima oară, apoi înapoie hîrtia ofițerului care îl însoțea. Luîndu-și ranița, Chaban-Delmas se îndreptă spre avion.

Aproape în același moment, în sala din fundul unei cafenele de pe Rue de la Paix, în cartierul popular Levallois-Perret, doi bărbați așezați față în față ciocniră paharele cu bere și le goliră dintr-o dată. Nu se mai văzuseră pînă atunci. Făcuseră cunoștință în urmă cu cinci minute, prezentînd fiecare celuilalt o jumătate de bilet de metrou. Cele două jumătăți făceau parte din același bilet.

Unul era colonelul comunist

Pilotul american Bob Wodroom vizitînd după război muzeul marinei din Paris unde, la 13 august 1944, era pe punctul de a fi arestat de ocupații hitleriste. Însoțitorul său de acum este salvatorul său de atunci

Rol, șeful Rezistenței din Ile-de-France. Celălalt se numea „Pierre”. Conducea o rețea comunistă clandestină care izbutise să determine membri ai poliției pariziene să treacă de partea Rezistenței. În ziua aceea, „Pierre” obținuse ca în cadrul poliției din Paris să se declare o grevă. Rol dorea să se asigure că poliția va accepta să se răscăle. Știa că aliații vor atinge în curînd Sena, atît în aval cît și în amonte de Paris, lîngă Mantes și Melun. Peste cîteva zile, poate peste cîteva ore, el va declanșa așadar insurecția.

Ca în fiecare an, pentru sărbătoarea Fecioarei, biserica unui sătuleț situat pe drumul dinspre Paris spre Londra va avea cel mai frumos altar din întreaga Picardie. În acest ajun de sărbătoare, o femeie înaltă și subțire, cu cei șase copii ai ei, părăsise în zorii zilei castelul în stil Ludovic al XIII-lea, cu acoperiș de ardezie, pe care îl împărțeau cu 65 de germani. Toți împreună, femeia și copiii, pedalară pînă în satul vecin, Warlus. Cu brațele încărcate de flori, familia de Hautecloque intră în biserică și începu s-o împodobească pentru sărbătoarea de la 15 august...

Cu patru ani înainte, la 3 iulie 1940, Philippe, soțul lui Thérèse de Hautecloque, plecase în zorii zilei cu bicicleta din via în care se refugiase familia lui, în regiunea Bordeaux, pentru a se înrola în rîndurile Franței libere și a continua războiul. Ultimele lui cuvinte, în timp ce copiii mai dormeau în vechiul castel, fuseseră: „Despărțirea va fi îndelungată... Curaj, Thérèse”.

Timp de aproape patru ani, Thérèse de Hautecloque nu avusese știri directe de la soțul ei. Apoi, într-o seară din martie 1944, pe cînd asculta mesajele personale de la B.B.C. ascunzîndu-se de militarii germani aflați în încăperile învecinate, avu brusc impresia că „pămîntul i se cascadează sub picioare”. Unul din mesajele difuzate în seara aceea era: „Philippe, născut la 22 noiembrie 1902, își

îmbrățișează soția și cei șase copii”.

În biserica ce se umpluse acum de mireasma trandafirilor, a crinilor și gladiolelor, o femeie se repezi și începu să strige: „Doamnă, veniți repede!” Era d-na Dumont, patroana cafenelei din piața satului. Thérèse de Hautecloque ieși în fugă din biserică și intră în sala din spate a cafenelei. Lipindu-și urechea de aparatul de radio al familiei Dumont, auzi o voce de bărbat. Pentru prima oară de la înfrîngere, Thérèse de Hautecloque simți că-i vin lacrimi în ochi. Cu același glas calm și ferm cu care îi spusese „Curaj, Thérèse”, Philippe de Hautecloque anunța acum, dar de data aceasta tuturor francezilor, că în fruntea unei divizii blindate franceze, se înapoiasse pe pămîntul patriei, pentru a participa la eliberarea ei. „În curînd drapelul tricolor va flutura deasupra Parisului...”, spunea el.

Philippe de Hautecloque era generalul Leclerc. În mai puțin de zece zile, el va înscrîe o pagină glorioasă în istoria Parisului.

(De îndată ce se alăturase la Londra generalului de Gaulle, căpitanul Philippe de Hautecloque hotărîse să poarte numele „Leclerc” pentru a evita ca familia sa să sufere represalii, „Leclerc” fiind într-adevăr un nume foarte curent în Picardie. La 10 martie 1941, Thérèse de Hautecloque, care nu știa că soțul ei își schimbase identitatea, găsisse în curtea cu păsări de pe proprietatea ei un manifest lansat de un avion englez. În manifest se spunea: „O mare victorie franceză: importantul post Koufra a capitulat la 1 martie, ora 9, în fața trupelor franceze comandate de colonelul Leclerc”. Manifestul adăuga că soldații care ocupaseră Koufra erau francezi veniți din Clad și din Camerun. Ei străbătuseră 700 de kilometri de la bazele lor, luptînd cu arșița și cu setea, ca să-l poată ataca pe inamic.

În seara aceea, la masă, Thérèse de Hautecloque citise celor șase

copii ai ei manifestul pe care-l găsisse. Apoi le spusese: „Nu știu cine este acest colonel Leclerc, dar îmi e foarte simpatic. Se poartă întocmai cum s-ar purta tatăl vostru”. După 10 luni, militarii germani ocupau castelul. Dar nu de la germani avea să afle Thérèse de Hautecloque că colonelul Leclerc nu era altul decît soțul ei. Află acest lucru de la un portar al regimului de la Vichy care, din ordinul guvernului Petain, se prezentă într-o zi la castel și anunță Thérèse de Hautecloque că soțul ei i s-a retras naționalitatea franceză și că „toate bunurile lui Philippe de Hautecloque, zis Leclerc” au fost puse sub sechestru.)

Pentru prima oară de la arestarea lui, Louis Armand, inginerul care dorea atît de mult să fie deportat, era bucuros. Motivul acestei bucurii se afla în fața ochilor săi. Ghetele pe care le ceruse familiei sale îi fuseseră aduse în sfîrșit de preotul închisorii Fresnes. În ciuda căldurii din acea noapte de august, Louis Armand le încălțase imediat „pentru a simți prezența lor încurajatoare”. Acum, se gîndea el, putea să înfrunte laqărele hitleriste. Nu-i va mai fi frig la picioare.

La celălalt capăt al tăcuței închisori, în întunericul unei alte celule, Pierre Lefaucheux încerca să adoarmă. Trecuse încă o zi și nu fusese deportat. În cursul serii, clinchetul unei lingurițe lovite de o țevă îi adusesse la cunoștință că americanii se aflau la Chartres. Această știre îi insuflase o forță nouă. Dacă germanii nu-l vor deporta, peste cîteva zile avea să fie liber.

Pe rogojina alăturată, tovarășul său de celulă încerca și el să adoarmă. Dar deodată omul începu să vorbească: „Pun prînsoare că plecăm mîine”, spuse el cu o voce deznădăjduită.

(Va urma)

THE OBSERVER
LONDRA

„RELATIIILE SPECIALE” ÎN DIFICULTATE

SE PARE că tot ce se poate spune mai bine despre conflictul în legătură cu achizițiile americane (în compensație pentru achiziționarea de către Anglia a aparatului „F-111”), este că protestul englez și rezultatul său probabil au servit cel puțin pentru a demonstra dificultățile frecvente în tranzacțiile pe picior de egalitate între o mare putere și o putere mijlocie.

Ca să fim drepti, Administrația însăși a fost iritată și, în oarecare măsură, pusă în incurcatură de insistența Camerei Reprezentanților și a Senatului de a bloca proiectata cumpărare a curățitoarelor de mine construite în Anglia și destinate marinei americane. Cum însă suma totală implicată nu depășea 33 milioane lire sterline, pînă și glasurile cele mai binevoitoare din sinul Administrației au găsit că este greu să înțeleagă forța și violența reacției care a izbucnit în Anglia.

Desigur, aceasta este, în parte, doar o reflectare a dificultății pe care o au întotdeauna cei bogați în a aprecia necesitățile și emoțiile celor săraci. Pentru Pentagon, cu alocațiile sale defensive anuale de 70 000 de milioane de dolari, suma de 100 de milioane dolari este ceva derizoriu, care nu trebuie să creeze dificultăți între prieteni. Totuși, ceea ce trebuie să pară o bagatelă lui McNamara, nu poate decît să ia proporțiile unei sume fabuloase pentru un guvern britanic care luptă cu disperare să-și mențină bugetul defensiv la un nivel sub 2 000 milioane lire sterline anual.

Ar fi însă o greșeală să se prezinte conflictul în termeni strict financiari. Dacă întreaga tranzacție „F-111” este acum în primejdie, explicația rezidă în aceeași măsură în considerentele politice, cît și în cele economice. La numai 15 zile înainte de conferința partidului laburist, ar fi greu să ne imaginăm o lovitură mai uluitoare decît cea pe care Congresul american i-a dat-o acum lui Wilson. Dintr-un condei, el și-a văzut propria poziție trădată, iar cea a criticilor săi, justificată. În ciuda întregului său sprijin și a întregii sale încredere în Statele Unite, guvernul Wilson a fost de fapt înștiințat că propriile sale necesități și dorințe vor fi trecute cu vederea ori de cîte ori ele vor arăta cel mai slab indiciu de dezacord cu interesele americane.

Amendamentul aprobat în cele din urmă atît de Camera cît și de Senat, interzicînd construirea în șantierele navale britanice a oricăror nave pentru marina americană, pentru care fondurile ar trebui să provină din alocațiile defensive americane pe anul acesta, nu reprezintă un atac izolat asupra concepției tradiționale a alianței anglo-americane. Înainte măcar ca vînzarea să se materializeze, s-a produs veto-ul oficial american asupra vînzării a șase aparate britanice Canberra către Peru, iar acum amenință să urmeze (cel puțin dacă hotărîrea Camerei Reprezentanților se va impune) o interdicție glo-

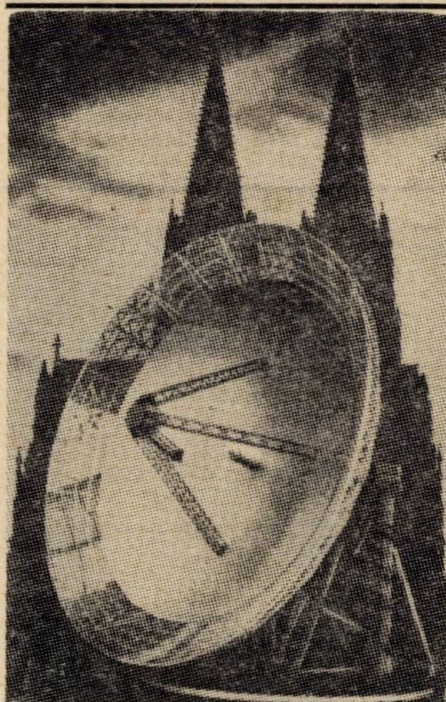
bală asupra tuturor tranzacțiilor de arme între America și Anglia, atît timp cît navele britanice continuă să facă comerț cu Hanoiul.

S-a atins oare punctul de ruptură definitivă în tradiționala alianță anglo-americană? Problema nu este poate atît de melodramatică cum pare, deși, în alt domeniu, Wilson ar putea fi din nou pus în fața unei hotărîri dificile.

Cu aproape 15 luni în urmă, guvernul britanic a anunțat că nu poate sprijini atacurile inițiale americane împotriva Hanoiului și Haifongului. În momentul acela, dezacordul dintre primul ministru și președinte se referea mai ales la posibilitatea ca, prin atacarea instalațiilor petroliere, aviația americană să amenințe principalele centre ale populației civile din Vietnamul de nord. Dar la Washington acest aspect nici măcar nu mai este discutat: el aparține trecutului în aceeași măsură ca și promisiunea președintelui „de a nu implica băieții americani într-un război terestru în Asia”. La Scarborough, primul ministru nu prea poate spera, așadar, să evite întrebarea următoare: pentru ce, dacă a fost just să disocieze guvernul britanic de primele incursiuni, este nejust să facă același lucru acum, cînd bombele țintesc în mod fățiș centrele orașelor nord-vietnameze?

Aversiunea de pînă acum a d-lui Wilson de a privi în față această problemă este ușor de înțeles. Căci, fie că își dau sau nu seama de aceasta, ceea ce-i cer de fapt criticii săi de stînga este să arate opiniei publice ce slabă pondere are astăzi un guvern britanic cînd este vorba de a se impune restricții unei Administrații americane.

Anthony HOWARD

În apropiere de Bonn a fost instalată antena unui radiotelescop uriaș, a cărei înălțime poate fi comparată cu Domul din Köln, așa cum se vede în fotomontaj

stern

HAMBURG

ALIAȚII EUROPENI AI S.U.A. TREBUIE SĂ ACȚIONEZE

OARE ALIAȚII europeni ai Americii nu pot face nimic pentru a pune capăt războiului stupid din Vietnam și nu pot ajuta la îndreptarea celei mai mari greșeli din istoria americană? Nu de mult, parlamentul olandez, după dezbateri aprinse, a însărcinat guvernul să facă măcar o tentativă în această direcție: să influențeze Statele Unite pentru a fi oprite bombardamentele asupra Vietnamului de nord, iar Frontul Național de Eliberare să fie recunoscut drept partener la tratative. Poate că acțiunea diplomatică a Olandei, luată în mod izolat, nu va aduce prea multe rezultate. Dar dacă toți cei 14 parteneri ai Americii în N.A.T.O. sau cel puțin 13 dintre ei (actualul guvern grec mai bine să nu-l luăm în considerare) ar fi adoptat această măsură în comun, oare aceasta n-ar fi avut o influență mai mare asupra Washingtonului?

În prezent ar fi momentul potrivit. În luna care a trecut, atitudinea țărilor largi ale opiniei publice americane față de războiul din Vietnam s-a schimbat în modul brusc, caracteristic de altminteri oscilațiilor în concepțiile politice ale americanilor. Pretutindeni se simte „mirosul acru al înfrîngerii”. Hotărîrea americanilor de a continua războiul se clatină.

Datorită promisiunii de a pune capăt războiului din Coreea, Eisenhower a învins în 1952 în alegerile prezidențiale. Acum, ar fi posibil ca în alegerile prezidențiale din 1968 să învingă acela care va promite că va pune capăt războiului din Vietnam, iar în ianuarie 1969, să se instaleze la Casa Albă un președinte care se va pronunța pentru pace.

Dar pînă atunci va trece încă un an și jumătate iar în Vietnam vor pieri zilnic, în mod tragic, sute de oameni. În afară de aceasta, nimeni nu știe la ce acțiuni nefaste poate să-l împingă pe Johnson disperarea provocată de prezentimentul unei înfrîngerii evidente.

Nu vreau să mă mai refer din nou la caracterul criminal al acestui război. În prezent toată lumea are aceeași părere în această privință, și chiar americanii simt ce lovituri puternice suferă prestigiul țării lor din cauza Vietnamului. Actualul guvern american s-a împăcat cu acest gînd și ar fi o încercare zadarnică de a-l face să dea înapoi de pe această cale prin simple apeluri morale.

Războiul vietnamez nu este numai cel mai groaznic declin moral suferit vreodată de America. El constituie în același timp și cel mai mare eșec al ei. De peste doi ani, Goliatul american lovește micul Vietnam. În țară se află jumătate de milion de soldați, printre care unități de elită, infanterie marină. Asupra Vietnamului de nord au fost arun-

cate în acești doi ani mai multe bombe decât asupra Germaniei și Japoniei în tot timpul celui de-al doilea război mondial. Care este însă rezultatul?

De doi ani încoace, generalii americani promit în permanență că vor obține în cel mai scurt timp victoria și cer încontinuu întâriri. Întâriri se sosesse, dar succesele nu se văd. Ce se întâmplă? Răspunsul este clar. Americanii încearcă să obțină în Vietnam imposibilul. Războaiele de tipul celui pe care-l duc nu pot fi câștigate niciodată.

O jumătate de milion de soldați americani duc în Vietnamul de sud un război fără perspectivă, care nu poate fi câștigat, războiul unei armate agresive străine împotriva întregului popor și a partizanilor. Războaie de acest fel n-au fost câștigate niciodată de nimeni: nici de japonezi în China, nici de germani în Iugoslavia, nici de olandezi în Indonezia, nici de francezi în Indochina și Algeria, nici de englezi în Cipru. Acesta este un război al unui mare animal de pradă împotriva unui roi de țințari: tigrlul poate lovi cu înverșunare în dreapta și în stînga și poate ucide mulți țințari, dar în cele din urmă el își va da sufletul de pe urma miilor de înțepături, iar roiul va supraviețui chiar rărit fiind.

A pierde un asemenea război nu este o rușine pentru o armată, întrucît ea nu-l poate câștiga, ea nu este făcută pentru așa ceva.

În prezent, un observator străin își dă seama, iar poporul american începe să simtă, din ce în ce mai mult că America nu va putea câștiga niciodată războiul din Vietnam și că înfrîngerea va fi cu atît mai groaznică cu cît războiul va dura mai mult. Lucrul acesta trebuie să-l simtă deopotrivă Johnson și McNamara. Ei nu cunosc ieșirea, respectiv drumul înapoi. Tocmai de aceea ei ar trebui să fie recunoscători impulsului din afară. Dacă alții le-ar pune în față alternativa: să dea înapoi în Vietnam sau să distrugă N.A.T.O. — poate că ei s-ar folosi cu un sentiment de ușurare de acest pretext pentru a părăsi Vietnamul.

Sebastian HAFNER

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

GREVA DE LA FORD ȘI ECONOMIA S. U. A.

ACUM, cînd greva de la Ford Motor Company intră în cea de-a doua săptămînă, sporește îngrijorarea cu privire la implicațiile economice ale unei eventuale extinderi a mișcării greviste în industria automobilelor. Numai la Ford au încetat lucrul 159 000 de membri ai sindicatului muncitorilor din industria de automobile din 100 de uzine, reducînd în mod masiv producția de automobile pe luna septembrie. De asemenea, greva a declanșat mai multe mii de încetări ale lucrului la o parte din cele șapte mii de firme mai importante care aprovizionează uzinele Ford. Observatorii subliniază însă că daunele limitate înregistrate pînă acum ar putea reprezenta doar un început.

Neconcordanța evidentă între salariile oferite de Ford și cererile sindicatelor muncitorilor din industria de automobile — împreună cu solidaritatea manifestată de „cei trei mari” (General Motors, Ford și Chrysler) — provoacă grave îndoieli cu privire la perspectivele unei rezolvări apropiate a conflictului, pe întreaga industrie.

În ce privește firma Ford, care produce aproximativ 30 la sută din numărul automobilelor și camioanelor din Statele Unite, pierderile înregistrate în domeniul vinzării, veniturilor și producției, provocate de o încetare a activității pe termen de patru pînă la șase săptămîni, ar putea fi compensate fără prea mari dificultăți în lunile următoare. Dacă însă vor fi afectate și General Motors, gigantul industriei de automobile, și Chrysler, unde de șoc se vor propaga mult mai departe. „Într-un asemenea caz, se vor putea vedea unii indicatori economici importanți, ca de exemplu producția industrială, pro-

ducția de oțel și activitatea din domeniile neagricole, cuprinși de apatie sau înregistrînd scăderi în cel de-al patrulea trimestru”, declară un economist al Băncii Federale de Rezerve.

Dacă greva nu este grabnic rezolvată — declară o oficialitate de frunte a Ministerului Comerțului — „ea ar putea determina scăderea produsului național brut cu mai multe miliarde de dolari în trimestrul al patrulea. Ea va crea o serie de noi probleme în ce privește conducerea economiei atunci cînd s-ar produce un reviriment în primul trimestru al anului viitor”.

În momentul de față, șansele ca greva de la Ford să depășească o lună și să se extindă la General Motors și la Chrysler, sînt considerate de observatori ca fiind mai mari de 50 la sută. Chiar dacă Ford va semna un contract care să servească drept model, iar acesta va fi acceptat de celelalte firme, „cei trei mari” continuă să înregistreze aproximativ 45 000 de litigii locale ne rezolvate. Acestea ar putea provoca numeroase încetări ale lucrului pe plan local, așa cum s-a întîmplat în 1964, cînd încetări ale lucrului la General Motors au avut ca efect pentru industrie, pierderi de producție de 400 000 de automobile.

Chiar dacă pierderile de producție ar urma să fie compensate ulterior, actuala grevă, venind după o perioadă cînd economia nu s-a refăcut pe deplin de pe urma unei așa-numite „minirecesiuni”, îi neliniștește pe unii observatori. Astfel, de exemplu, creșterea producției de oțel, de mult așteptată, este amînată datorită politicii stocurilor „minime” dusă de fabricanții de automobile, pentru a se pune la adăpost de o grevă mai îndelungată. „O serie de alți cumpărători de oțel manifestă rezerve atunci cînd fabricanții de automobile, care folosesc 25 la sută din producția de oțel, se abțin de la cumpărări”, declară un purtător de cuvînt al lui United States Steel Company.

Și fabricanții de piese de schimb auto sînt îngrijorați de perspectivele unei greve îndelungate. „Dacă greva de la Ford durează mai mult de o lună, vom înregistra dificultăți”, admite un purtător de cuvînt al lui Bendix Corporation, care a vîndut anul trecut piese de schimb în valoare de 228 milioane dolari firmelor care fabrică automobile. Deși această firmă nu a concediat muncitori, ea intenționează, din cauza grevei, să-și reducă perioada săptămînală de lucru de la 45—50 ore cît este astăzi, la 40 de ore.

La Washington, înalți funcționari ai Ministerului Comerțului au început să manifeste scepticism față de pronosticurile anterioare care prevedeau o creștere masivă a vinzării de produse industriale în ultimele șase luni ale acestui an. Aceste oficialități declară că perspectivele favorabile ale vinzării vor avea de suferit de pe urma repercusiunilor oricărui conflict pe termen lung în industria automobilului.

O deosebită importanță are influența grevei muncitorilor din industria automobilelor asupra atitudinii membrilor Congresului privind propunerea președintelui Johnson de sporire cu 10 la sută a unor impozite. Este de așteptat ca amenințarea unei mari greve în industria automobilelor să fie citată de Congres ca un motiv în plus pentru a ezita să aprobe majorarea impozitelor.

Martin SKALA

Demonstrație a muncitorilor greviști de la uzinele Ford

Le Monde

PARIS

O STRATEGIE PE TERMEN LUNG

DUBLA ÎNFRÎNGERE a partidului laburist în alegerile parțiale de la Walthamstow și de la Cambridge este cea mai grea suferită de acest partid, din 1964 când a revenit la putere. Corpul electoral laburist — aparținând fie clasei muncitoare tradiționale ca la Walthamstow, în regiunea suburbană din estul Londrei, fie claselor mijlocii cîștigate de curînd de laburism, ca la Cambridge — și-a manifestat energie dezaprobarea față de politica economică și socială a guvernului Wilson.

Și într-un caz și în celălalt, victoria conservatoare se datorește în mai mare măsură abținerii alegătorilor laburiști decît unui val de simpatie în favoarea amicilor lui Heath sau a liberalilor. La Walthamstow — bastion laburist încă din 1929 și fief al fostului prim-ministru, lordul Attlee, — aproape jumătate din numărul alegătorilor care au votat pentru laburiști la ultimele alegeri generale din martie 1966 au sabotat de dată aceasta urnele.

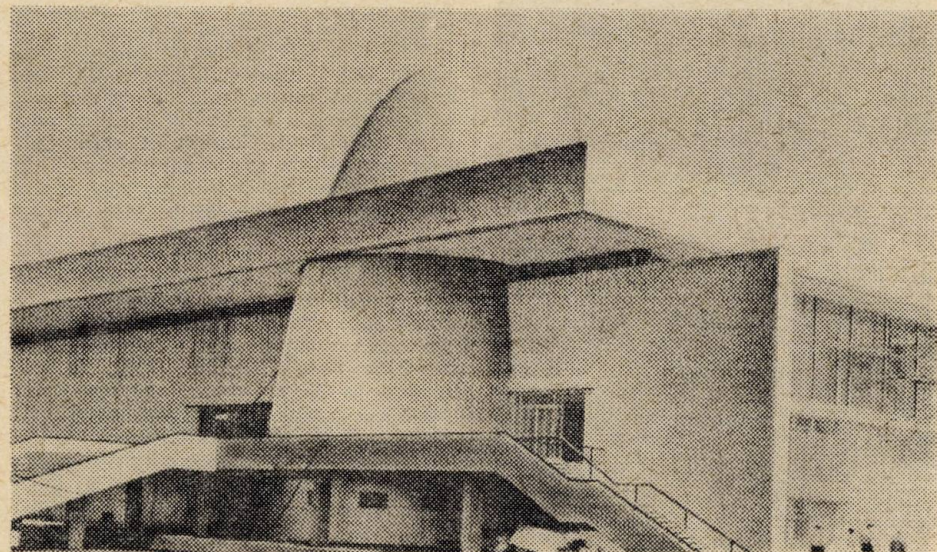
Aceste rezultate, care depășesc speranțele cele mai optimiste ale conservatorilor, vor influența oare politica guvernamentală? Cum va reacționa Congresul anual laburist care se întrunește în curînd la Scarborough?

La prima din aceste întrebări este relativ ușor de răspuns. De un an încoace, Wilson nu încetează să-și reafirme hotărîrea de a aplica măsurile, chiar cele mai nepopulare, pe care le consideră necesare pentru a salva lira sterlină aflată în criză și economia bolnavă a țării. Pînă acum, rezultatele au fost dezamăgitoare. Sînt necesare însă

mai mult de douăsprezece sau chiar douăzeci și patru de luni pentru a face să demareze din nou o economie profund slăbită de anii „politicii de prestigiu” conservatoare. Există deci toate motivele să se creadă că Wilson va continua să-și aplice programul de austeritate, chiar dacă va fi nevoit să manipuleze din timp în timp pîrghiile „stabilizatoare” de care dispune, în scopul de a atenua somajul amenințator.

În realitate, Wilson — om politic abil, dar și economist prin formație — s-a angajat într-o politică pe termen lung. Legislatura se poate prelungi pe timp de cinci ani, dar el o poate întreprinde oricînd dorește, cu ajutorul alegerilor generale. El a făcut aceasta în 1966, după un an și jumătate de la venirea la putere, considerînd că era imposibil să guverneze cu o majoritate de trei voturi — și, în acea vreme, conștient să s-a adaptat acestui obiectiv. Întrucît astăzi dispune, în ciuda unor repetate eșecuri înregistrate în alegerile parțiale, de o majoritate de peste 80 de voturi, este clar că el contează pe o răsturnare a tendinței economice pînă într-un an, apoi pe o perioadă de dezvoltare.

Faptul că Wilson a hotărît cu prilejul ultimei remanieri ministeriale să-și asume personal răspunderea problemelor economice, confirmă această teză. Același lucru este valabil și pentru alegerea, aparent paradoxală, a datei dublei consultări din săptămîna aceasta, la numai cîteva zile distanță de apropiata conferință anuală a partidului. Lucrurile se petrec ca și cînd primul ministru a hotărît în mod intenționat, în maniera foarte churchilliană pe care o practică, să tragă toate foloasele din situație, prezentînd-o în modul cel mai negru cu putință. Rămîne de văzut dacă acest gen de argumente va avea efecte asupra stîngii, care îi reproșează mai viguros ca oricînd că duce țara — și partidul — spre catastrofă, aplicînd o politică pe care nici chiar Heath nu ar dezaproba-o dacă ar fi la putere. Congresul de la Scarborough va da un prim răspuns acestei probleme.

În orașul Kaluga a fost inaugurat la 17 septembrie, cu prilejul centenarului nașterii savantului Konstantin Tîolkovski, un muzeu de istorie a astronauticii

reflector

ZBORURI PRINTRE NORI

„Airbus” va exista, cel puțin pe planurile proiectanților. Cele trei guverne interesate — Londra, Bonn și Paris — urmează să hotărască în mod oficial, în cursul acestei săptămîni, punerea în studiu a acestui proiect. Dar dacă ar fi să dăm crezare ziarului „Daily Mail”, avionul „Concorde” este în pericol; ziarul afirmă: „Au și început convorbiri particulare între Trezoreria britanică și Ministerul de Finanțe francez pentru abandonarea proiectului Concorde”. La Paris se răspunde că „știrea este lipsită de temei”. Realitatea este însă că lucrurile nu merg prea bine în cadrul cooperării aeronautice franco-britanice.

În ciuda lui „Concorde”, a lui „Jaguar”, a lui „Airbus”, nu trece săptămîna fără ca un redactor britanic specialist în problemele aeronautice să nu anunțe vreo catastrofă pentru colaborarea franco-engleză. „Times” acuză Franța că, renunțînd la unele proiecte comune, urmărește de fapt să reducă încetul cu încetul potențialul industriei aeronautice engleze, în așa fel încît să o înlocuiască treptat. Aproape pretutindeni sînt ridicate în slăvi meritele unei colaborări mai strînsă cu Statele Unite. Și, pentru a arăta că se pot lipsi de francezi, englezii fac turul Europei. Săptămîna aceasta, de pildă, experți britanici vor sosi la Roma. Vor scoate din mapele lor proiectele avionului cu geometrie variabilă și italienii vor spune ce gîdesc despre eventuala construire în comun a acestui aparat.

Francezii nu se arată prea îngrijorați de aceste dovezi de proastă dispoziție, explicabile poate prin dificultățile economice actuale ale Angliei. Proiectele costă scump — se spune la Paris — și autoritățile trebuie să avanseze fondurile; industria britanică se tem că vor fi victimele unor eventuale comprimări bugetare și întrețin decît îngrijorarea pentru a obliga guvernul lor să se angajeze. Vor mai exista deci nori în relațiile aeronautice franco-britanice.

(Din L'Express)

ITALIA ȘI N.A.T.O.

Președintele Republicii, Giuseppe Saragat, și ministrul de externe, Amintore Fanfani, fac o lungă călătorie în Canada, la Washington, la Los Angeles și în Australia. Ei se vor înapoi la Roma la 3 octombrie. În acest rîstimp, politica externă a guvernului Moro-Nenni a marcat un moment de pauză. La Roma, toată lumea a înțeles că etapele canadiană și australiană nu sînt decît un pretext pentru întrevederile celor doi oameni politici, la Washington, cu președintele Johnson și cu miniștrii săi Rusk și McNamara. Cererea formală adresată de Saragat guvernului de a stabili înainte de plecarea sa liniile conducătoare ale politicii italiene în problema pactului Atlanticului de Nord și a eventualei sale revizuirii, prevăzută pentru 1969, a deschis ochii observatorilor. Valoarea politică a întrevederilor cu L. B. Johnson este așadar mare și va putea fi revelatoare în ce privește gradul de pătrundere în sferile guvernamentale ale țărilor vest-europene a concepției generalului de Gaulle în privința N.A.T.O. și a eventualei revizuirii sau denunțării a alianței, ca obstacol menținut de S.U.A. pe drumul unei independențe totale a Europei.

Cererea foarte presantă a președintelui Saragat a fost satisfăcută de cabinetul de centru-stînga printr-un vot unanim reafirmînd fidelitatea față de pactul Atlanticului. Să fi potolit oare cu aceasta violenta polemică ce se desfășoară de cîteva săptămîni chiar în sinul partidelor majorității de centru-stînga precum și cea dintre comuniști și socialiști care și-au însușit teza unei reconsiderări serioase a unui pact ce apare pe zi ce trece mai mult ca un instrument în slujba intereselor S.U.A.? Se pare că nu, întrucît aceste deosebiri de apreciere continuă să se manifeste, și se face din ce în ce mai des apel la corpul electoral care, în 1968, va trebui să hotărască direcția politicii interne și internaționale a peninsulei. Alegătorul va opta între mîscarea declanșată de generalul de Gaulle și formulele depășite ale unui pact atlantic strict negativ, ne spunea un om politic de vază al stîngii.

(Din La Tribune des Nations)

DEZINTEGRAREA ARMATEI SAIGONEZE

Conducătorii militari de la Saigon au ținut recent o reuniune în care și-au propus să efectueze o reformă a armatei după nefericita perioadă a anotimpului uscat, marcat de o serie de înfringeri serioase și de o gravă dezintegrare în rândurile armatei saigoneze. Ca o primă măsură, cinci divizii au fost dizolvate și încadrate în rândurile altor zece divizii saigoneze care, la rândul lor, au fost divizate în mici unități puse sub comandamentul șefilor provinciali. S-a recurs la această măsură deoarece armata marionetă s-a dovedit incapabilă de a duce la bun sfârșit orice misiune strategică trasată de cercurile imperialiste americane. În felul acesta, așa-numita „reorganizare” constituie o încercare de a preîntîmpina o dezintegrare totală a armatei saigoneze. Dar este la fel de evident că prăbușirea totală a armatei saigoneze este inevitabilă. Împărțirea unor divizii în mici unități arată că cea mai mare parte a armatei saigoneze nu mai este în stare să lupte la nivelul unei divizii.

Pe de altă parte, noi înrolări în armata saigoneză se dovedesc a fi imposibile. Thieu a trebuit să recunoască faptul că nu vor putea fi aduși sub arme cei 50 000 de tineri care urmau să fie înrolați.

Nu este exclusă de asemenea alternativa ca „reorganizarea” armatei saigoneze să precedă eventualitatea integrării directe a micilor unități care vor fi formate în cadrul unităților americane.

(Agenția Vietnameză de Informații,
Hanoi)

DUPĂ REUNIUNEA O.U.A.

În Africa se acordă o mare importanță rezultatelor recente Conferințe a O.U.A., care a avut loc la Kinshasa. Întorcându-se de la Conferință, președintele Republicii Africa Centrală, Bokassa, a declarat că reuniunea i-a dezamăgit pe adversarii popoarelor africane, care continuau să speră în dezmembrarea unității acestora. Președintele Liberiei, Tubman, a subliniat că succesul reuniunii se explică prin adoptarea unor măsuri realiste. Printre acestea, el a enumerat acordarea de ajutor mișcărilor de eliberare națională din țările africane dependente. După cum se știe, la Kinshasa s-a decis alocarea sumei de 2 milioane de dolari pentru ajutorarea acestor mișcări. Totodată, pentru sprijinirea mișcării de eliberare a fost creat un comitet special, din care fac parte ofițeri superiori de stat major din 17 țări africane. Comitetul va dispune direct de dreptul de a distribui arme, precum și de a recruta voluntari.

La Lusaka, președintele Zambiei, Kaunda, a anunțat presa despre apropiata întâlnire între reprezentanții Kenyei și Somaliei pentru reglementarea litigiilor de frontieră între aceste țări, fapt asupra căruia s-a căzut de acord tot la reuniunea de la Kinshasa.

Președintele Ugandei, Obote, a declarat că „noul mod de abordare” a problemelor africane, prin întâlniri între șefii de state pentru examinarea diferitelor probleme, a asigurat succesul conferinței. Cu privire la problema războiului civil din Nigeria, președintele Liberiei a anunțat că organismul de conciliere — format din șase oameni politici africani și constituit în cadrul Conferinței de la Kinshasa — și-a început activitatea și urmează să prezinte în curând guvernului nigerian un proiect de soluționare pașnică a conflictului.

(Din Za Rubejom)

LE SOIR

BRUXELLES

NESIGURA REUNIUNE A „CELOR ȘASE”

ESTE DESIGUR soarta conferințelor „la nivelul cel mai înalt” de a nu se putea întruni decât după o îndelungată perioadă de incertitudini. Reticențele de a se întâlni la nivelul cel mai înalt oglindesc în realitate serioase divergențe de fond și teama că simpla convocare prematură a unei conferințe „la nivelul cel mai înalt” ar putea prejudicia rezolvarea lor.

În cazul „celor șase”, acest lucru este sigur din două motive: generalul de Gaulle dorește să se instaureze practica întrunirilor europene, regulate, „la nivelul cel mai înalt”; dimpotrivă, el nu manifestă nici o grabă pentru începerea negocierilor între Anglia și Piața comună. Unii dintre partenerii săi adoptă o poziție exact contrară. Ei ar fi însă gata să dea satisfacție președintelui Republicii Franceze asupra primului punct, cu condiția însă să obțină satisfacție asupra celui de-al doilea.

Este în special cazul Olandei. Această țară a ridicat problema în mai, cînd „cei șase” au ținut la Roma, pentru prima oară din 1961, o întrunire „la nivelul cel mai înalt”. În acea perioadă, generalul de Gaulle și partenerii săi au căzut de acord să se reîntîlnească înainte de sfîrșitul anului. „Probabil”. Această ultimă restricție a fost introdusă la insistența reprezentanților olandezi.

În Elveția se construiește un viaduct sprijinit pe un singur arc, cu o deschidere de aproape 300 de metri

dezi, De Jong și Luns. Interlocutorii acestora puteau să se prefacă a crede că adverbul respectiv nu adăuga decât o nuanță de îndoială cu privire la momentul întrunirii. Pentru guvernul de la Haga însă, el avea o semnificație foarte clară: „Dacă nu au loc convorbiri cu englezii, nu se va ține nici întrunirea la nivelul cel mai înalt”. Aceeași poziție a fost de altfel afirmată marți, în mod indirect dar solemn, în discursul tronului pronunțat de regina Iuliana la deschiderea Parlamentului.

Se exercită totuși presiuni asupra Olandei pentru a o determina să convoace întrunirea europeană la nivelul cel mai înalt. (Olanda este de astă dată cea care trebuie să emită invitațiile). După cit se pare, guvernul francez rămîne „pe tușă”, dar cancelarul Kiesinger a intervenit. În primul rînd, el și-a exprimat în mod public regretul că o țară, ușor de identificat, poartă răspunderea incertitudinii care planează asupra acestei reuniuni. El și-a exprimat apoi via dorință ca întrunirea să aibă loc înainte de 31 decembrie și a anunțat că-l va însărcina pe secretarul său de stat la Ministerul Afacerilor Externe, Rolf Lahr, să facă un demers în acest sens pe lângă partenerii R.F.G., atunci cînd Consiliul „celor șase” se va întrîni la Luxemburg la 2 octombrie.

Desigur că Franța și probabil și Italia vor răspunde în mod favorabil acestei cereri. Rămîn belgienii și luxemburghezii, ale căror păreri coincid în multe privințe cu acelea ale guvernului de la Haga. În plus, după cum se știe, cele trei țări studiază în momentul de față mijloacele de a institui o colaborare mai strînsă în cadrul Beneluxului.

În ce-i privește pe belgieni însă, ei nu par să meargă alt de departe ca olandezii atunci cînd analizează repercușiunile nefaste ale unui nou eșec al candidaturii britanice. Cu alte cuvinte, se pare că tactica belgiană, în loc să manifeste un pesimism pe termen lung, se străduiește să claseze problemele în funcție de importanța lor și să ușureze abordarea lor una cîte una, turnînd, atunci cînd este cazul, „ulei în angrenaje”. De pildă Bruxelles-ul a amintit că reuniunea „la nivelul cel mai înalt” de la Roma a prevăzut nu numai întrunirea unor noi conferințe a „celor șase” la nivelul cel mai înalt, dar și ca miniștrii de externe să studieze posibilitățile de a face să funcționeze o „uniune politică” vest-europeană. Întrucît majoritatea acestor miniștri se vor afla la Luxemburg la sfîrșitul lunii octombrie, în cadrul Consiliului comunităților economice, sugerează belgienii, de ce să nu se folosească această ocazie pentru a se proceda la un prim tur de orizont?

Fără îndoială, o asemenea întrunire nu ar avea prestigiul unei conferințe „la nivelul cel mai înalt”, dar ea ar da o semi-satisfacție francezilor și vest-germanilor, fără a provoca nemulțumiri la Haga. Și, în orice caz, un eșec al acestei conferințe nu ar avea consecințele deosebite de grave ale eșecului unei conferințe „la nivelul cel mai înalt”. Ea ar menține posibilitatea de a se recurge la acest arbitraj suprem. Rămîne de știut, bineînțeles, dacă toți partenerii Belgiei sînt dispuși să dea dovadă de asemenea bunăvoință. În ce privește pe unii dintre ei, răspunsul rămîne învăluit în mister.

Charles REBUFFAT

EDINBURGH

UN PUNCT CRITIC

PANAMA, o țară de 1300 000 de locuitori, a devenit unul din punctele cele mai critice ale relațiilor S.U.A. cu America Latină. Un nou efort de a reconcilia interesele economice și strategice ale S.U.A. cu sentimentele naționale ale statului Panama este înconjurat de o atmosferă atât de furtunoasă încât rezultatul lor se află în primejdie. Efortul de reconciliere a căpătat forma a trei noi tratate încheiate în iunie, după trei ani de convorbiri, și se referă la administrarea Canalului Panama și a unui eventual nou canal care ar străbate teritoriul panamez. Tratatul înlocuiește pe cel din 1903, care oferise Statelor Unite dreptul exclusiv și permanent de a controla actualul canal deschis traficului mondial în 1914.

Unul dintre noile tratate prevede participarea panameză la administrarea actualului baraj — deși pe o bază minoritară — și sporește în bună măsură venitul direct de pe urma lui. Un alt tratat prevede apărarea continuă de către S.U.A. a acestui canal sau a oricărui viitor canal pe calea unor baze militare. Un al treilea oferă Statelor Unite o opțiune pentru a construi un nou canal la nivelul mării. Ambele canale ar reveni statului Panama după un anumit număr de ani.

Un val de proteste s-a ridicat împotriva compromisului, iar presiunile pentru modificarea sa prin negociere sau, în caz de eșec, pentru respingerea sa, au crescut. Opoziția a zădărnicit planurile guvernului de ratificare ra-

pidă și l-a silit să spargă tăcerea pe care ambele părți au consimțit să o păstreze pînă la semnarea textelor.

Impotriva criticilor care susțin că statul Panama este spoliat de ceea ce i se cuvine de drept, guvernul a avut o atitudine echivocă, iar forțele sale s-au arătat a fi lipsite de coeziune și entuziasm. O apropiată campanie de alegeri prezidențiale și legislative a determinat majoritatea politicienilor să fie extrem de prudenți înainte de a adopta o atitudine. Nu s-a înregistrat vreo declarație de sprijin fără rezerve pentru aceste tratate din partea vreunei surse guvernamentale. Ministrul de externe Fernando Eleta și echipa sa de negociatori — a căror poziție este legată de aceste tratate și care și-au asumat povara apărării lor — au încercat să facă apel la rațiune. Tratatul nu satisfac toate aspirațiile noastre, au afirmat ei, dar sînt cele mai bune pe care le putem obține din partea S.U.A. și nici un nou efort de a negocia nu va modifica esența tratatelor. Orice negociere trebuie să ducă la un compromis, afirmă Eleta. Aceste argumente nu par să-i încălzească pe panamezi, dintre care mulți s-au atașat de ideea că renegocierea nu este numai posibilă, ci și necesară.

Atitudinea președintelui Marco A. Robles pare echivocă multor persoane în Panama. Coaliția celor 8 partide pare a se destrăma, iar o mare parte a presei, radioului și televiziunii, controlată de forțe care sprijineau anterior guvernul, s-au arătat critice față de tratate.

Guvernul a făcut eforturi pentru a stimula economia, mai cu seamă agricultura. Dar pilonii de bază ai economiei — Canalul Panama, comerțul și agricultura — nu au fost suficienți pentru a satisface o populație în rapidă dezvoltare. Panama City și Colon, la cele două extremități ale Canalului, înregistrează fiecare un procent ridicat al șomajului. Orașele sînt pline de cocioabe insalubre, dintre care multe situate foarte aproape de îngrijita și prosperă zonă a Canalului.

Henry GINIGER

Ahmadou AHIDJO

președintele Republicii
Federale Camerun

Ahmadou Ahidjo s-a născut în anul 1924, la Garoua, localitate situată în nordul Camerunului. După ce a absolvit, în anul 1942, Școala superioară de administrație din Yaoundé, capitala țării, ia parte activă la viața socială și politică.

În anul 1957, în condițiile avîntului mișcării de eliberare națională de pe continentul african, Camerunul devine stat autonom în cadrul Comunității franceze. În același an, Ahmadou Ahidjo a intrat în guvern ca vicepreședinte al Consiliului, iar în februarie 1958 a fost numit prim-ministru. El a ocupat această funcție pînă la proclamarea independenței Camerunului, la 1 ianuarie 1960. La 5 mai, același an, Ahmadou Ahidjo devine primul președinte al Republicii (președintele este ales de un colegiu electoral pe o durată de 5 ani, fiind investit cu puteri depline). În martie 1965 este reales președinte pentru un nou mandat de 5 ani.

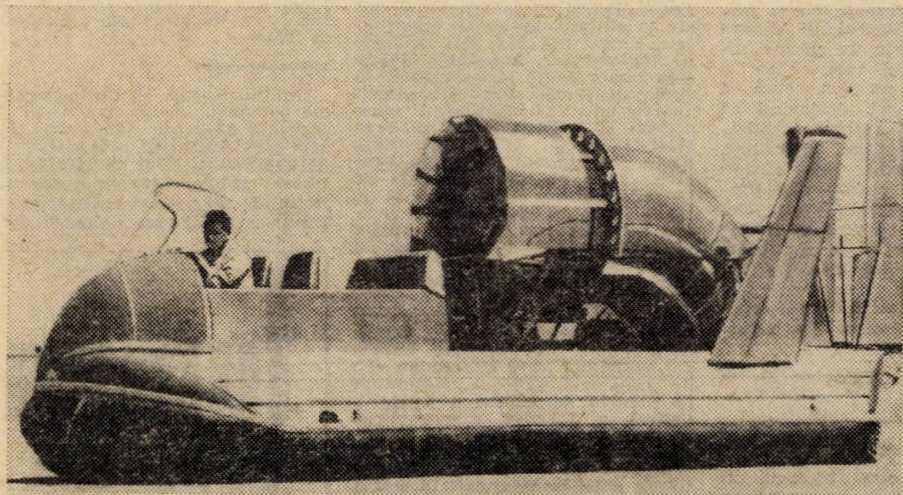
Ahmadou Ahidjo este liderul Uniunii naționale a Camerunului, partidul de guvernămînt, al cărui congres constitutiv s-a ținut în septembrie 1966.

În anii care au trecut de la proclamarea independenței, Camerunul s-a angajat pe calea dezvoltării economice. Potrivit datelor oficiale, îndeplinirea primului plan cincinal (1960—1965) a făcut ca producția globală să crească an de an. Cel de-al doilea plan cincinal pentru dezvoltare economică și socială a fost lansat la 1 iulie 1966. Planul prevede, printre altele, construirea mai multor uzine: de aluminiu, de ciment, de sticlă, o rafinărie de zahăr, o fabrică de ciocolată.

Prezentînd Adunării Naționale raportul la noul plan economic, președintele Republicii a arătat că exploatarea importantelor rezerve de minere de fier și bauxită din regiunea Kribi nu este prevăzută într-un viitor apropiat, dată fiind lipsa de mijloace tehnice și economice.

Republica Federală Camerun face parte din Organizația Unității Africane. În declarațiile sale, președintele Ahmadou Ahidjo a arătat că țara sa sprijină mișcările de eliberare națională a popoarelor din Angola, Mozambic și Guinea portugheză, condamnă regimul rasist din Rhodesia, se pronunță pentru o politică de neangajare, pentru soluționarea pașnică a problemelor internaționale și susține principiul coexistenței pașnice între statele cu sisteme politico-sociale diferite.

A. M.

Vehicul cu pernă pneumatică în timpul experimentării la Port Gowler, în apropiere de Adelaide (Australia). Aparatul este dotat cu un motor folosit atât la deplasare cît și la furnizarea aerului pentru pernă pneumatică, lungă de aproximativ 6 metri.

CE ESTE „MASA ROTUNDĂ” ?

Ion Cipu, comuna Margina, raionul Făget. Prima „masă rotundă” cunoscută în istorie este legendara masă rotundă a regelui Arthur. Datorită formei ei, nici unul dintre baroni nu putea să pretindă că are întâietate asupra altora. Povestea spune că mulți cavaleri își pierduseră viața în dueli pentru că se certau cine să ocupe locul de onoare. Auzind despre aceste întâmplări, un dușman ar fi venit la regele Arthur, făgăduindu-i că-i va face o masă la care să poată sta peste 1.600 de oameni fără să se mai îste asemenea dispute. Arthur declarându-se de acord, masa a fost dată în patru săptămâni. În numeroase legende celtice, irlandeze și bretonne țesute în jurul ei, i s-au atribuit cu vremea virtuți magice.

Astăzi, „mesele rotunde” în jurul cărora se desfășoară multe conferințe diplomatice au meritul de a pune semnul egalității între toți participanții la tratative. Atunci când la convorbiri participă numai două părți (de exemplu două delegații guvernamentale) se obișnuiește să se folosească o masă dreptunghiulară. În felul acesta, cele două părți pot sta față în față.

BADEA CÂRȚAN

Gh. Cârțan, care a intrat în istorie sub numele de Badea Cârțan, era un cioban din Oprea Cîrțișoara (actualul raion Făgăraș, regiunea Brașov), unde s-a născut în anul 1849. Pînă la 18 ani n-a știut carte. A învățat să citească singur, buchisind pe „Istoria Românilor” de Gh. Șincai. După ce a prins gust de carte, nu s-a mai despărțit de ea pînă la sfîrșitul vieții. L-au ajutat să-și sistematizeze

silvănean. Arestat de mai multe ori, a fost condamnat în 1905 de tribunalul din Brașov pentru „agitatie și răspîndire de cărți interzise”.

Ceea ce avea să-i aducă notorietate lui Badea Cârțan au fost călătoriile sale pe jos: de trei ori la Roma, o dată la Paris și Ierusalim și de multe ori la Budapesta și Viena. Prima sa călătorie la Roma a avut loc în ianuarie-februarie 1896 și a durat 43 de zile. Fiind descoperit de un polițist lângă Columna lui Traian, unde se odihnea pe coșul său, după lungă și istovitoare călătorie, fără pașaport și îmbrăcat într-un costum ciudat, asemănător cu cel al dacilor de pe basorelieful, a fost condus la poliție, de unde a fost eliberat la intervenția lui Duiliu Zamfirescu, pe atunci ministrul României la Roma. Întimplarea a ajuns la cunoștința ziariștilor italieni, care i-au consacrat numeroase articole și reportaje, însoțite de fotografii originale ale pelerinului.

La Roma, Badea Cârțan a fost primit de deputați, senatori, miniștri, cardinali și chiar de papă; pretutindeni, cunoștințele sale despre istoria Romei și a poporului român, judecata lui sănătoasă s-au bucurat de multă prețuire. Senatorul Pandolfi a organizat în cinstea lui un banchet la care au participat personalități politice și literare. A fost prezentat în parlamentul și senatul italian, ceea ce a prilejuit vii manifestații de simpatie la adresa poporului român.

Dorința de a cunoaște și alte popoare latine l-a determinat să pornească din nou la drumetie; între 16 și 31 august 1896 a vizitat Parisul. Studenții români i-au arătat monumentele de artă ale Parisului și au organizat un banchet în cinstea lui.

În 1897, Badea Cârțan a făcut o nouă călătorie la Roma. De astă dată, prietenii pe care-i câștigase cu un an în urmă l-au înlesnit vizitarea întregii Italii. În septembrie-octombrie 1899, cînd avea loc la Roma Congresul al XII-lea al orientaliștilor, la care participa și o numeroasă delegație românească, Badea Cârțan a vizitat capitala Italiei pentru a treia oară, sosind în ziua cînd delegația română, în frunte cu V. A. Ureche, depunea o coroană la Columna lui Traian. Lui Cârțan i-a revenit onoarea de a purta și depune această coroană.

Iată cum îl prezenta presa italiană a vremii. Ziarul „Il Messaggero” scria: „Este un păstor român din Transilvania, care a venit la Roma pe jos, cum a făcut-o și alte ori, declarînd că simte nevoia să respire latinitatea Romei”. Iar ziarul „Fanfula”, din 12 octombrie 1899, scria: „Nu-i decît un cioban din Carpați și se numește Cârțan. Neștiutor de carte, a vrut să învețe să citească pentru a cunoaște istoria Romei și l-a citit pe Tit Liviu...”

A încetat din viață la 7 august 1911 fiind înmormîntat în cimitirul din Sinaia.

Octavian Metea
Timișoara

INSULELE COMORE

Teodor Nicolescu, Ploiești. 1) Nu am primit cele două scrisori la care vă referiți.

2) Toate datele solicitate în legătură cu Régis Debray au apărut în revista noastră.

3) Insulele Comore au (de la sud-est spre nord-vest) următoarele denumiri: 1) Mayotte, încon-

jurată de atolii M'Zambourou, Pamanzi și alții. Pe Pamanzi se află și capitala arhipelagului, Dzaoudzi; 2) Anjouan; 3) Mohéli; 4) Grande Comore. Insulele Comore apar pentru prima oară pe harta lui Ribero în 1527; cel dintîi european care le vizitează este marinarul englez James Lancaster, în 1591. În 1843, Franța ia în stăpînire insula Mayotte, iar în 1886 — și celelalte trei insule. În 1914, întregul grup a fost subordonat guvernatorului general al Madagascarului, iar în 1925 a dobîndit administrație locală proprie. Devenite în 1947 teritorii de peste mări ale Franței, Insulele Comore au hotărît, în urma referendumului din 1958, să-și păstreze acest statut. În anul 1960 li s-a acordat autonomie internă.

ATLETISMUL ÎN ROMÂNIA

Silviu Predulescu, Arad. România a fost una dintre primele țări din lume care au inițiat practicarea organizată a atletismului. În anul 1882 a fost formată la București „Societatea de alergări pe jos”. Antrenamentele se făceau în grădina Cișmigiului și la sosea, seara și în zilele de sîrbătoare. Primele concursuri organizate în acel an au fost cîștigate de farmacistul Louis Schmetau, la 100, 300, 400, 800 și 1.500 de metri. La „stepul” (obstacole formate din 20 de garduri înalte de un metru și un șanț cu apă adînc de 50 de cm și lung de 4 metri) a cîștigat avocatul Rădulescu.

CARTEA POȘTALĂ ILUSTRATĂ

Radu Tudose, Arad. Primele cărți poștale au fost emise în Austria, în ianuarie 1869. Ideea folosirii acestui mijloc nou de corespondență aparținea profesorului Emanuel Herrmann, de la Academia militară din Viena. În anul 1894, cînd „inventatorul” mai trăia, poșta din Austria vinduse 100.000.000 de cărți poștale.

Cartea poștală ilustrată a fost brevetată ca invenție la Londra, în 1894, de către unul dintre cei mai mari bogătași ai Angliei, Tock, devenit mai tirziu baron.

INDIENII DIN AMAZONIA

Grigore Grigore, Baia Mare. Răspunsul dat cititorului Vasile Lupu din Adjud se referea exclusiv la situația indienilor din Statele Unite. În ceea ce-i privește pe indienii din Amazonia, datele cele mai recente sînt cuprinse în volumul „Fraternelle Amazonie”, aparținînd scriitorului, cineastului și exploratorului genevez Paul Lampert. „Cea mai mare parte din indienii liberi din Brazilia, scrie el, sînt pe cale de dispariție și vor dispărea dacă nu va fi făcut un efort general pentru salvarea lor. Trebuie oprită moartea pe care o răspîndesc în rîndurile acestor oameni foamea, bolile și, mai ales, gloanțele civilizațiilor”.

În anul 1500, cînd singerosul cuceritor Cabral a ocupat imensă cîmpie a Amazonelor, numărul indienilor care o populau era de peste trei milioane. Acționînd în numele catolicilor portughezi, Cabral a început exterminarea băștinașilor, luîndu-le în stăpînire proprietățile. Cei care se supuneau de bună voie noului stăpîn erau transformați în sclavi și folosiți pe plantațiile de trestie înființate mai tirziu. Trăteamul inuman la care au fost supuși, lipsa de hrană și bolile aduse de cuceritori au făcut ca, la începutul secolului nostru, numărul indienilor din această regiune să scadă la 500.000. Astăzi nu mai sînt decît circa 70.000.

„SAVANNAH” ȘI „ARHIMEDE”

Dumitru Rusu, Brăila. „Savannah” a fost într-adevăr primul vapor din lume care a traversat Atlanticul (în anul 1819), dar nu avea elice, ci zbaturi. Primul vapor cu elice a fost „Arhimede”, care a navigat sub pavilion englez, în anul 1842. Era o navă pitică, de 237 de tone, cu o mașină de 80 CP. Doi ani mai tirziu — în 1844 — elicea traversa Atlanticul, montată la uriașul vapor „Great Britain”. Primul vapor construit în întregime din fier a fost lansat în America. Se numea „Michigan” și avea dimensiunile: 49 m lungime, 8 m lățime și 4 m înălțime. Astăzi există în lume peste 45.000 de nave cu elice, dar mai există și un milion de nave — majoritatea pentru pescuit — care folosesc, pentru propulsare, zbaturile, pinzele și lopețile.

800 DE INSULE

Marin Mircescu, Roșiori de Vede. Numărul insulelor din Republica Sovietică Socialistă Estonia trece de 800. Unele din ele măsoară pînă la 50 de km², altele au o suprafață de numai cîteva sute de metri. Cele mai mult sînt populate; pe altele trăiesc numai animale sau numai păsări. Cea mai mare dintre insulele estone — Saaremaa — deține o întîietate neobișnuită: are cea mai mare producție de bere din lume în raport cu numărul locuitorilor. Fiecare gospodărie produce berea sa proprie, al cărei secret de fabricație este transmis din tată în fiu. O altă insulă cu renume este Kihnu, unde funcționează un mare centru internațional de inelat păsări călătoare.

MAGNETOFONUL ȘI STENOGRAFIA

Vintilă Lungu, Orăștie. Răspîndirea magnetofonului n-a adus prejudicii stenografiei, aceasta rămînd în continuare o profesiune care se predă în sute de școli din întreaga lume. Primul manual de stenografie a fost întocmit în anul 1588, de către englezul Tymothy Bright. Astăzi există cîteva sute de sisteme de stenografie, descrise în manualele tuturor limbilor. În țara noastră, stenografia a fost introdusă pe la jumătatea secolului trecut de către C. A. Rosetti, care o învățase la Paris.

Ilie Cîncă, Iași. În unele regiuni ale Japoniei, din pricina lipsei de teren, o serie de pămînturi arabile sînt destinate amenajării de aeroporturi și altor construcții de interes public. Fotografia apărută în nr. 39 (pag. 6) al revistei noastre se referă la un aeroport civil.

lumea

Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziariștilor din
Republica Socialistă România

Redacția și administrația: București,
Piața Științei 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul
poligrafic „Casa Științei”

Badea Cârțan, în mijlocul delegației române, după depunerea unei coroane de lauri la Columna lui Traian (1899)

zeze cunoștințele de istoria patrii istoricii V. A. Ureche, Gr. Tocilescu și Nicolae Iorga, care i-au îndrumat lectura.

Începînd de la 48 de ani, Badea Cârțan a călătorit mult în țară și în străinătate. În desagii săi a transportat peste munți, cu riscuri și sacrificii, mii și mii de cărți, pe care le răspîndea mai ales în rîndurile tineretului tran-

**Combinatul
de îngrășăminte
azotoase
TÎRGU — MUREȘ**

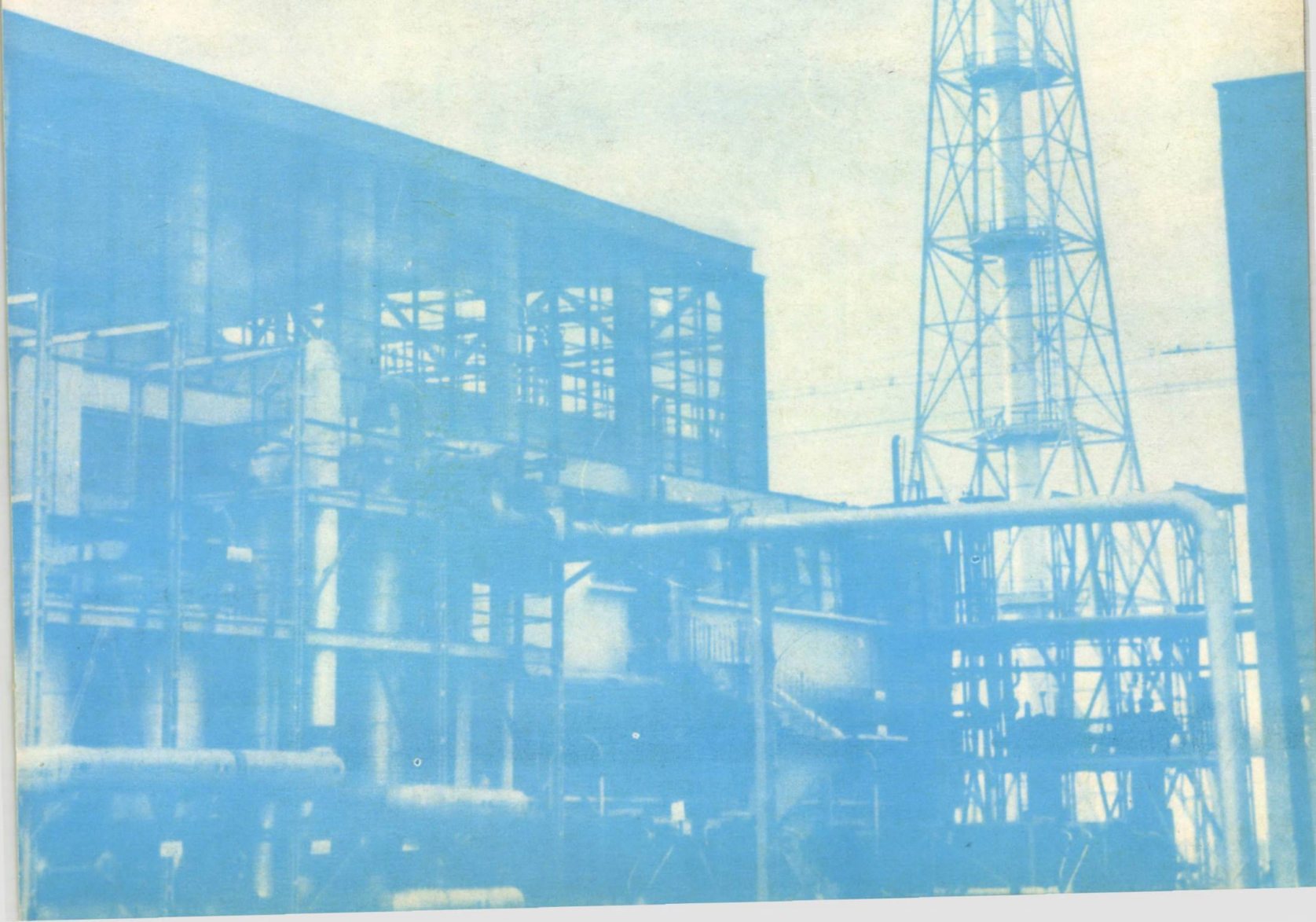
Str. Gh. Doja nr. 300
Telefoane 4141 — 4142 — 5614 — 5620
Adresa telegrafică : „AZOMUREȘ”

produce și livrează :

●
azotat de amoniu granulat (îngrășămint
cu un conținut de azot total de 34,55%)

●
ape amoniacale cu un conținut de 20—
25% amoniac

●
oxigen tehnic
(fără repartiție)

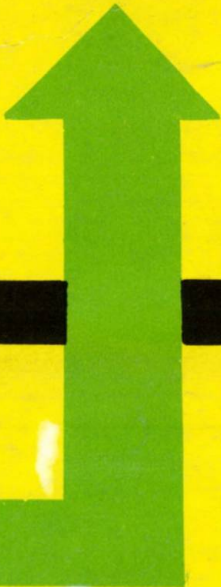

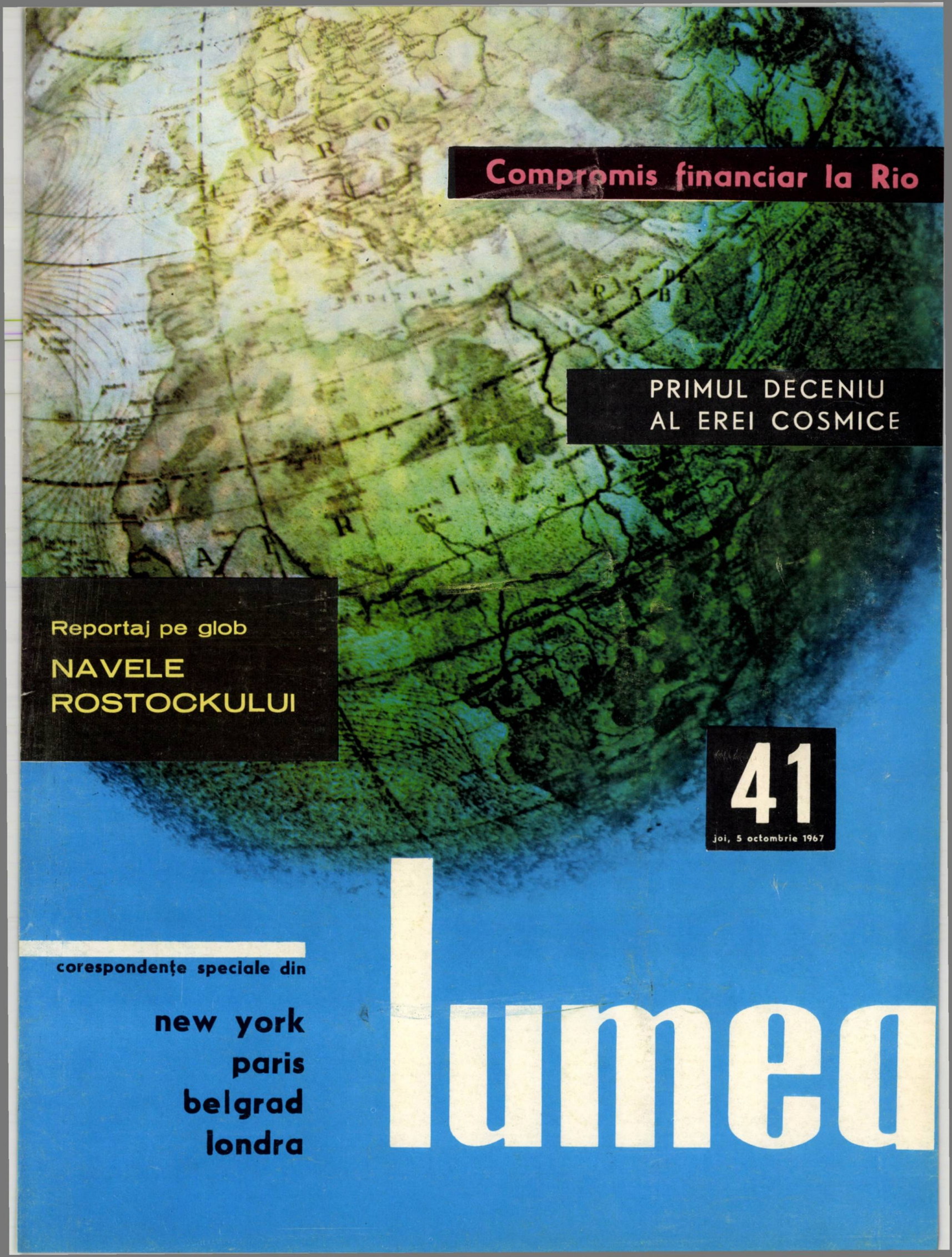
U.R.C.M. TÎRGU—MUREȘ

asigură prin unitățile sale din stațiunile
balneoclimaterice SOVATA, TUȘNAD,
LACUL ROȘU o deservire exemplară

- întreținere auto-moto
- închirieri de obiecte turistice
- lucrări foto — frizerie-coafură

Compromis financiar la Rio

**PRIMUL DECENIU
AL EREI COSMICE**

Reportaj pe glob

**NAVELE
ROSTOCKULUI**

41

joi, 5 octombrie 1967

corespondențe speciale din

**new york
paris
belgrad
londra**

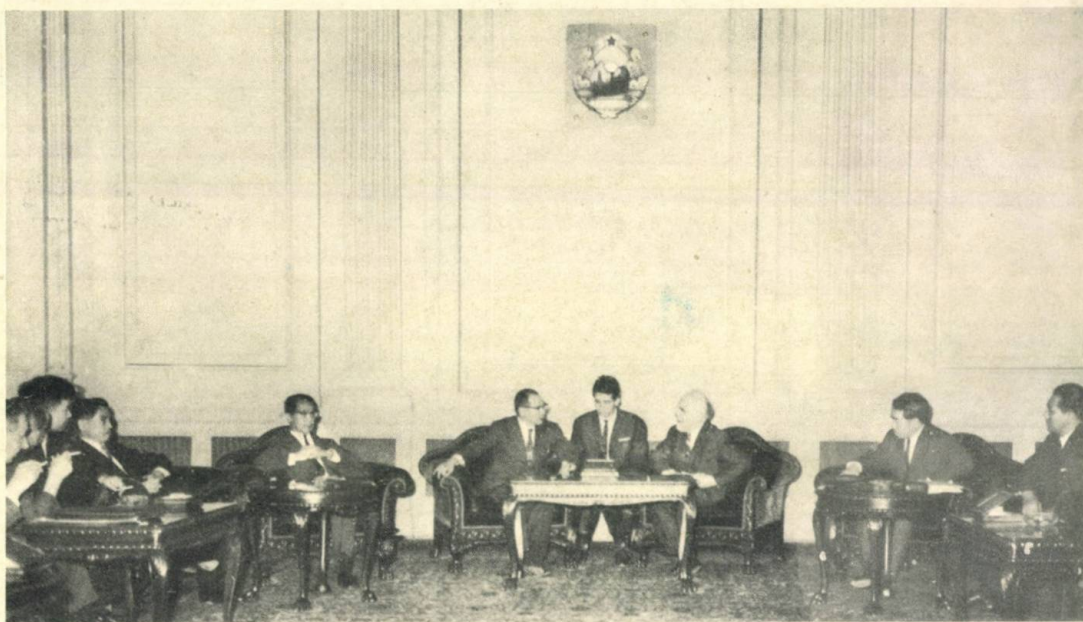
lumea

Tovarășii
Nicolae Ceaușescu
și Todor Jivkov
în timpul vizitei la Combinatul de
îngrășăminte
azotoase din Tg. Mureș

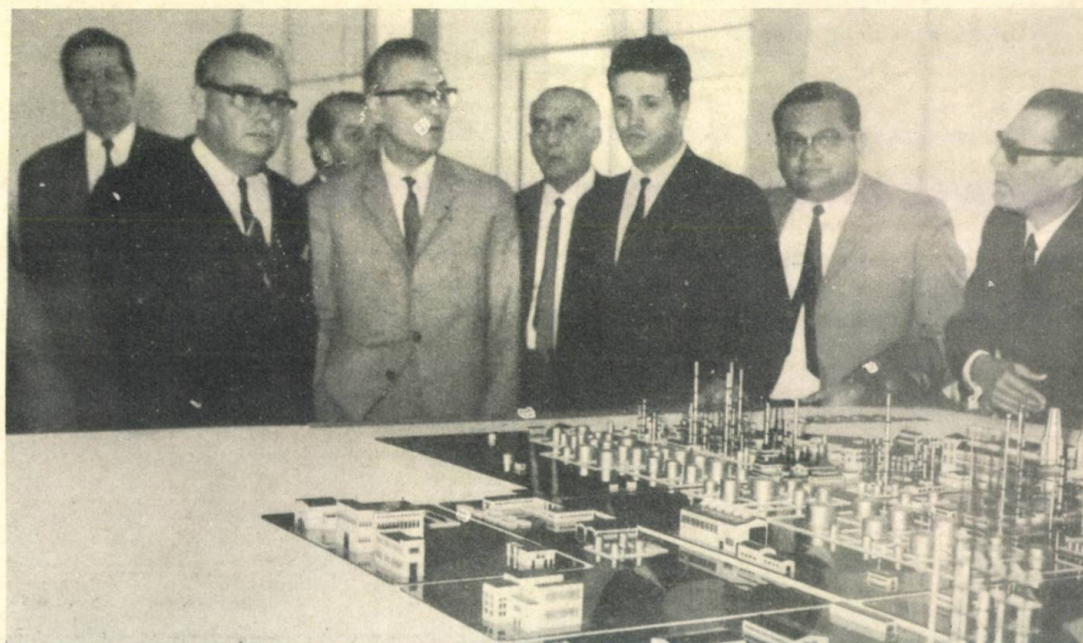

OASPEȚI AI ȚĂRII NOASTRE

Primirea
de către președintele
Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec,
a delegației
Partidului socialist democratic
din Japonia

Delegația parlamentară
din Venezuela
vizitînd
Complexul petrochimic Brazi

lumea

Nr. 41 (206) – 5 OCTOMBRIE 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR

2—3 Ecoul negativ al discursului de la San Antonio. — Kanellopoulos a rupt tăcerea... — Președintele Pakistanului în U.R.S.S. — Reuniunea de la Luxemburg. Corneliu Vlad

DE LA TRIMISUL NOSTRU LA O.N.U.

4—5 Constante ale dezbaterii generale. Ion Cârje

INTERVIURI

6 WATARO KANNO, ministrul comerțului internațional și industriei al Japoniei: Aspecte actuale în activitatea economică a Japoniei.
7 AHMED AL SAYED HAMMAD, ministrul comerțului și aprovizionării al Sudanului: „Dorim să utilizăm în economia sudaneză experiența României”.

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

7 SCARBOROUGH — Stînga laburistă în ofensivă. Mihai Matei
8 PARIS — Semnificațiile scrutinului cantonal. Georges Dascal
15 BELGRAD — Prezentul și viitorul astronauticii. Nicolae Ploeanu
16 HAVANA — Aniversarea „beretelor roșii”. Victor Stamate

ARTICOLE ȘI REPORTAJE

9 Compromis financiar la Rio. Eugen Phoebus
10 Schimbul de scrisori Stoph-Kiesinger. Radu Pascal
12 Premise ale unui tratat eficient de neproliferare nucleară. — Intervenția reprezentantului român în Comitetul pentru dezarmare.
18 Sistemul A.B.M. și cursa înarmărilor nucleare. Sergiu Verona
20 VO NGUYEN GIAP, ministrul apărării naționale al R. D. Vietnam: Eșecurile strategiei americane.
21 Cine a fost „regele chibriturilor”. Mircea Grigorescu
24 În procesul Debray se mai caută „probe”. Rodica Dumitrescu

SEMICENTENARUL MARELUI OCTOMBRIE

14 Acad. ANATOLI BLAGONRAVOV: Primul deceniu al erei cosmice.

REPORTAJ PE GLOB

16—17 Navele Rostockului. Constantin Florea

CONTRAPUNCT

19 Art Buchwald: Dacă aș avea un miliard.

25—26—27 „Arde Parisul?” de Dominique Lapierre și Larry Collins (5)

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALA

28—31 Le Monde, Paris. — Tribune, Londra. — Newsweek, New York. — L'Express, Paris. — Pravda, Moscova. — The Economist, Londra. — The Christian Science Monitor, Boston.

PROFIL

31 ANTONIO CARRILLO FLORES, ministrul afacerilor externe al Mexicului.

BREVIAR (2) • POȘTA REDACȚIEI (32)

27 septembrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., a primit delegația Partidului Socialist Democrat din Japonia, condusă de Eki Sone, deputat, președinte al Comitetului pentru afaceri externe al partidului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., a primit în audiență pe ambasadorul extraordinar pe plenipotențiar al Suediei la București, Olof Gustav Bjurström, în legătură cu plecarea sa definitivă din România.

Președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, a primit pe ambasadorul Suediei la București, Olof Gustav Bjurström, cu prilejul plecării sale definitive din țară.

Prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Ilie Verdet, a primit pe Wataro Kanno, ministrul comerțului internațional și industriei al Japoniei.

28 septembrie

A sosit la București, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria, împreună cu soția, pentru a face o vizită de prietenie în țara noastră.

Președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., a primit delegația Partidului Socialist Democrat din Japonia.

29 septembrie

Între 20—29 septembrie a.c., o delegație a Partidului Comunist din Belgia, condusă de tovarășul Marc Drumaux, vicepreședinte al partidului, a făcut o vizită în țara noastră, la invitația C.C. al P.C.R. Delegația a avut convorbiri la C.C. al P.C.R. și a fost primită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R.

Prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Alexandru Birlădeanu, a primit pe șefii delegațiilor țărilor membre ale C.A.E.R. și R.S.F. Iugoslavia, participante la ședința a XI-a a Comisiei permanente a C.A.E.R. pentru problemele valutare-financiare.

1 octombrie

Tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Bulgaria, care împreună cu soția a făcut o vizită de prietenie în țara noastră la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a părăsit Bucureștiul. În timpul vizitei tovarășul Todor Jivkov a avut convorbiri cu tovarășul Nicolae Ceaușescu.

27 septembrie — 4 octombrie

ECOUL NEGATIV AL DISCURSULUI DE LA SAN ANTONIO.

Mulți comentatori au pornit la analiza discursului rostit de președintele Johnson la 29 septembrie în localitatea texană San Antonio, evocând împrejurări care — apreciază ei — au cîntărit în balanță atunci cînd președintele S.U.A. a luat hotărîrea de a face o expunere publică consacrată în întregime problemei vietnameze. În perioada imediat premergătoare discursului s-au înregistrat numeroase critici la adresa politicii Administrației în Vietnam. La New York, de la tribuna O.N.U., în cadrul dezbaterilor generale, mulți vorbitori s-au pronunțat în favoarea încetării intervenției americane în Vietnam, și, ca prim pas imediat, pentru suspendarea necondiționată a bombardamentelor asupra R.D. Vietnam. Secretarul general al O.N.U., U Thant, care și-a reafirmat din nou sămîna trecută atitudinea binecunoscută în problema vietnameză a primit din partea Papei un mesaj redactat pe un ton ce exprimă îngrijorarea șefului bisericii catolice în legătură cu evoluția acestui „trist conflict care pricinuieste atîta neliniste lumii”. La Washington, în ultima săptămîna, acele cercuri republicane care intenționează să se folosească de dificultățile politicii Administrației în Asia de sud-est cu prilejul confruntării electorale din 1968 au formulat, prin senatorii Thruston Morton și Clifford Case, noi critici la adresa politicii vietnameze a președintelui Johnson.

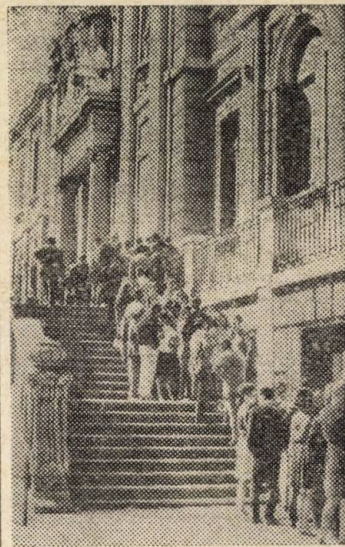
Pentru a răspunde tuturor acestor situații — consideră observatorii — a fost imaginată conferința de la San Antonio, în cadrul căreia președintele Johnson urma să definească cu claritate și în mod

unitar opțiunile Administrației în Vietnam (devenite subiect de discuție în ultimul timp, printre altele, și datorită știrilor privind neconcordanța de păreri între unii din principalii colaboratori ai președintelui).

În esență, la San Antonio, președintele Johnson a pledat în favoarea actualei politici. El și-a început discursul prin a arăta că poporul american „este profund îngrijorat de acest război”, după care a declarat: „Mulți americani sinceri și patrioți nutresc îndoieli în legătură cu menținerea angajamentului asumat de trei președinți și de jumătate de milion de oameni”. (În legătură cu „angajamentul asumat de trei președinți”, William Fulbright declara, în ziua următoare pronunțării discursului, că președintele Johnson a citat cuvinte ale fostilor președinți Eisenhower și Kennedy menite să demonstreze că aceștia erau în favoarea continuării conflictului. „Nu cred însă — spune Fulbright — că președintele Eisenhower sau președintele Kennedy se gîndeau să trimită 500 000 de soldați în Vietnam.”)

În continuarea discursului său, președintele Johnson a spus printre altele: „Statele Unite sînt dispuse să întreprindă imediat bombardamente aeriene și navale asupra Vietnamului de nord, dacă prin aceasta se poate ajunge rapid la discuții rodnice”, dar cu puțin înainte de a încheia a declarat că S.U.A. „vor merge înainte” în Vietnam și vor asigura trupelor lor „tot ce au nevoie pentru a face ceea ce trebuie făcut”.

Asociind aceste afirmații, presa occidentală și unii oameni politici americani au remarcat raportul lor disjunctiv, de excludere reciprocă. Trimitul la Washington al ziarului

Madrid. Cunoscutul scriitor spaniol Fernando Arrabal, acuzat de a fi adus injurii statului și bisericii spaniole și dat în judecată, a fost achitat sub presiunea opiniei publice. În fotografie: numeroși cetățeni așteptînd pronunțarea verdictului

„Le Monde” semnala discrepanța dintre cuvintele președintelui S.U.A. „care se declară gata (...) să se întîlnească chiar mîine cu președintele Ho Și Min” și „tonul general al discursului (care) ridică în doielei asupra utilității unui asemenea dialog” (în aceste condiții — n.n.). Unele ziare occidentale încearcă să explice arhitectura discursului raportînd-o la unul din telurile urmărite la San Antonio. „Discursul președintelui este destinat în primul rînd consumului intern” consemna agenția France Presse, sintetizînd aprecierea observatorilor din capitala americană. „Și de data aceasta — continuă aceeași sursă — Johnson a încercat să-i liniștească pe «porumbeli» care se îndoiesc de dorința sa de a negocia o pace «onorabilă» și de a-i potoli pe «ulii» care înfierăază politica sa de tergiversări și jumătăți de măsură”.

Pe de altă parte, remarca ziaristul francez Jean Lagrange, „dacă porumbeli și ulii au găsit în această cuvîntare motiv de satisfacție imediată pentru a-și susține propriile lor opinii, atît unii cît și ceilalți recunosc, la o nouă analiză, că nimic nu s-a modificat fundamental și că președintele continuă exercițiul său de echilibru între cele două extreme”.

Observația lui Lagrange, că discursul de la San Antonio nu a adus o notă în plus tabloului cunoscut al politicii Administrației în Vietnam nu este singulară; la Washington numeroși senatori și congresmeni au ținut să remarce același lucru: democrații Wil-

Biroul comercial al țării noastre din cadrul Tîrgului internațional de la Bari (Italia)

liam Fulbright, Vance Hartke etc. ca și republicanii Thurstons Morton („Președintele a reafirmat exact ceea ce a mai spus; politica sa nu s-a schimbat”), Mark Hatfield („Președintele nu a spus nimic nou”), Karlo Mundt („El a mai spus același lucru de multe ori”), Paul Findley („Președintele este în mod evident prizonierul unei politici a trecutului și nu intenționează să întreprindă nimic nou”).

„Judecând după reacțiile la cuvântarea de la San Antonio — rezuma U.P.I. — republicanii sint dezamăgiți de lipsa unor noi perspective”.

Reacții care confirmă că discursul de la San Antonio, al cărui conținut reia opțiunile „vietnameze” bine cunoscute ale guvernului de la Washington, nu a reușit să pună capăt a ceea ce presa americană denumește, tot mai frecvent în ultima vreme, „criza de încredere” a politicii Administrației în Asia de sud-est. „Criticele la adresa președintelui și a politicii sale vietnameze — scrie James Reston — sint acum atât de ample și de profunde, încât mulți oameni politici serioși de la Washington, inclusiv mulți prieteni personali ai președintelui, încep să-și pună întrebarea dacă el va putea recăpăta într-adevăr aceea încredere esențială necesară pentru a-și duce la îndeplinire în mod eficace mandatul prezidențial”.

Discursul de la San Antonio, cea mai recentă expunere amplă a poziției oficiale a S.U.A. față de problema vietnameză — reafirmă intenția continuării politicii de escaladare a conflictului, de nesocotire a dreptului poporului vietnamez de a hotărî singur asupra destinului țării sale.

KANELLOPOULOS A RUPT TĂCEREA. Panayotis Kanellopoulos, liderul partidului E.R.E. — interzis de autorități, care a deținut funcția de prim-ministru pînă în momentul instaurării actualului regim, a rupt de curînd tăcerea în care s-a menținut timp de peste cinci luni: la 27 septembrie el a remis corespondenților presei străine acreditați la Atena o declarație care conține un atac direct la adresa actualilor conducători ai regimului.

Între altele, în declarația sa, Kanellopoulos spune: „A admite că numai cei ce guvernează în prezent țara au dreptul să vorbească liber, ar însemna a admite că libertatea cuvîntului este privilegiul exclusiv al acelor care dețin mitralierele și tancurile. Resping acest lucru și acesta este motivul pentru care m-am hotărît să vorbesc. Cei care la început au aprobat lovitură de stat militară — și al căror

La 2 octombrie s-au împlinit 9 ani de la proclamarea independenței Republicii Guineea. În fotografie: un aspect al capitalei, Conakry

număr se reduce pe zi ce trece — s-au înșelat: afirmația că lovitură de stat de la 21 aprilie a salvat țara de haos este absolut neîntemeiată (...) De la 21 aprilie, în Grecia a domnit tăcerea și cei ce au tăcut sint oamenii politici care, înainte de lovitură de stat, au vorbit mai mult decît trebuia. Li s-a impus tăcerea, presa nu poate publica ideile lor și nu poate nici să le menționeze numele. Dacă încearcă să comunice prin alte mijloace cu cetățenii greci, sint traduși în fața Curții Marțiale. Ei sint insultați, sint tratați drept elemente „corupte” și nu sint autorizați sau nu îndrăznesc să răspundă... Conducătorii actuali subapreciază poporul grec, și îndeosebi tineretul, dacă își închipuie că prin arestări și condamnări îi pot intimida... Dacă libertatea nu va fi restabilită rapid, țara va fi expusă unor pericole care riscă să distrugă totul.”

Presa ateniană de a doua zi (cu excepția ziarului „Estia”, care l-a atacat violent pe Kanellopoulos fără a reproduce însă citate din declarația sa) nu a consemnat gestul fostului premier. Peste încă o zi însă, ministrul de interne, generalul Pattakos, într-un interviu acordat la radio Atena, a rostit „un adevărat rechizitoriu împotriva lui Kanellopoulos” (France Presse). Generalul i-a reproșat, printre altele, faptul că „îi promisese personal încă a doua zi după lovitură de stat că nu va ataca guvernul”. La 30 septembrie (adică în ziua următoare interviului acordat de Pattakos), Kanellopoulos i-a convocat din nou pe ziaristii străini din Atena și a atacat iarăși actualul regim. După ce a respins reproșul lui Pattakos că și-ar fi luat vreodată angajamentul să nu critice guvernul actual, Kanellopoulos a declarat: „Ceea ce Pattakos și colegii săi ar trebui să facă (...) ar fi

să elibereze Grecia de propria lor prezență”.

Polemica a fost susținută apoi prin câteva editoriale ale ziarului „Eleftheros Kosmos” care l-a calificat pe Kanellopoulos „principalul răspunzător de intervenția armatei” de la 21 aprilie.

Peste câteva zile, France Presse relatează că lui Kanellopoulos i s-au interzis convorbirile telefonice și primirea de vizite; la intrarea locuinței sale au fost postați doi agenți de poliție.

Cam în aceeași perioadă, un alt cunoscut oponent al regimului se pregătea să înfrunte autoritățile — Heleni Vlahos, proprietara ziarelor „Kathimerini”, „Messimvrini”, care, după un comunicat oficial, va fi trimisă în judecată „pentru insulte aduse autorităților și violarea legii marțiale”. Ea a compărut deja în fața procuraturii militare din Atena în legătură cu un interviu pe care l-a acordat recent ziarului italian „La Stampa” și unde „i-ar fi atacat personal și violent pe actualii conducători ai Greciei” (France Presse).

Presa mondială a acordat o atenție deosebită celor două episoade. Conducătorilor actualului regim de la Atena — scrie „New York Times”, „nu putea să li se întîmple nimic mai supărător decît să fie dezaprobați de liderii conservatori care resping în public rațiunea de a fi a dictaturii militare”. În același spirit, ziarul turcesc „Milliyet” apreciază: „Ultimele evenimente arată că junta militară care, la începutul loviturii de stat, se opunea stîngii, vede în prezent cum împotriva ei se ridică și elemente de dreapta”. Analizînd atitudinea lui Kanellopoulos, „Le Monde” consideră că ea „a fost dictată, fără îndoială, de creșterea rezistenței în țară — organizată în mare parte de centru și de stînga — și de via reacție a opiniei pu-

blice mondiale împotriva regimului militar”.

PREȘEDINTELE PAKISTANULUI ÎN U.R.S.S.

La câteva zile după încheierea călătoriei oficiale a premierului Republicii Turcia, Suleyman Demirel, la Moscova a început vizita președintelui Pakistanului, Mohammed Ayub Khan. „Sintem convinși — a apreciat cu acest prilej șeful statului pakistanez, — că relațiile dintre cele două țări ale noastre înregistrează o nouă adîncire și o nouă amploare”. La rîndul său, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Nikolai Podgornii, a relevat, cu satisfacție, progresul neînterupt înregistrat în relațiile sovieto-pakistaneze în toate domeniile, care contribuie la îmbunătățirea continuă a relațiilor dintre cele două țări.

Presa mondială a reținut aprecierile asupra situației internaționale pe care le-a făcut președintele Pakistanului cu prilejul vizitei sale în U.R.S.S. El a declarat că acțiunile militare din Vietnam „trebuie să înceteze imediat”; problema vietnameză „poate fi rezolvată numai pe plan politic, și nu pe cîmpul de luptă”.

REUNIUNEA DE LA LUXEMBURG, la nivel ministerial, a celor șase membri ai C.E.E.

desfășurată la începutul săptămîinii, „nu a luat nici o hotărîre mai importantă” — consideră „France Presse” — după cele două zile tradiționale de dezbateri. Pe masa de lucru s-a aflat raportul Comisiei executive a Comunității Europene cu privire la cererile de aderare la Piața comună ale Angliei, Danemarcei, Norvegiei și Irlandei. Textul raportului, transmis cu câteva zile înainte de începerea reuniunii de la Luxemburg guvernului „celor 6”, recomandă începerea discuțiilor în vederea acceptării cererilor „celor 4”. Comisia executivă nu face însă în raportul său recomandări concrete în acest sens, mărginindu-se doar la aprecierea că negocierile vor trebui să aibă loc „în formele cele mai potrivite”. („Le Monde” atribuie această formulare prudentă celor doi reprezentanți francezi coautori ai raportului).

Dacă nu s-a pronunțat asupra raportului privind aderarea Angliei și a celorlalte trei țări vest-europene la C.E.E., reuniunea de la Luxemburg a hotărît în schimb inițierea unor acțiuni concrete în vederea asocierii la Piața comună a două țări maghrebiene (Maroc și Tunisia) și a trei țări est-africane (Tanzania, Uganda și Kenya).

Corneliu VLAD

CONSTANTE ALE DEZBATERII GENERALE

Conferința de presă a președintelui Adunării Generale a O.N.U., Corneliu Mănescu, asistat de subsecretarul pentru probleme politice speciale, Jose Rolz-Bennett

Consacrată cu precădere punctului 9 al ordinii de zi — dezbaterile politice generale — săptămîna aceasta a fost marcată și de „activizarea orizontală” a sesiunii, cinci din cele șapte comisii speciale începîndu-și lucrările*). Deși, astfel, aria problemelor examinate s-a extins, punctul 9 reține în continuare atenția generală, prin abordarea constantă a problemelor internaționale majore de către majoritatea covârșitoare a șefilor de delegații.

Dezbaterile generale acordă un loc central **problemei vietnameze**. Se poate spune că, anul acesta, tribuna sesiunii este racordată, mai mult decît pînă acum, la consensul internațional crescînd în favoarea curmării agresiunii americane. Interesul prioritar acordat acestei probleme de către majoritatea intervențiilor este explicat prin implicațiile grave ale agresiunii S.U.A. asupra ansamblului problemelor internaționale. Ministrul afacerilor externe al Franței, Couve de Murville, aprecia că războiul din Vietnam se răsfîrte negativ asupra contextului politic mondial, iar Paul Martin, ministrul de externe al Canadei, accentuînd această idee, sublinia că „atît cît va dura, acest război va constitui un obstacol în reglementarea altor probleme vitale care ne preocupă pe toți”. A fost formulată fără echivoc părerea că problemele înscrise pe ordinea de zi suferă repercusiunile agravante ale intervenției în Vietnam și ale escaladării ei, ceea ce explică atenția acordată problemei vietnameze, neînscrisă pe agenda sesiunii.

Observatorii politici consideră că în actualele dezbateri a intervenit un element nou, distinctiv — creșterea curentelor de opinie, inclusiv guvernamentale, în favoarea sistării imediate a bombardamentelor americane ca unică măsură prealabilă a oricărei reglementări a conflictului. Argumentînd „imposibilitatea unei soluții militare” și necesitatea ca acea „mare putere direct angajată” să întreprindă un pas nou și decisiv, ministrul afacerilor externe al Franței pleda pentru „suspendarea necondiționată și nelimitată în timp a bombardamentelor asupra Vietnamului de nord”. Credem, a spus la rîndul său reprezentantul Kenyei, Nyamweya, că „guvernul Statelor Unite ar trebui să înțeleagă cît de inutil și pri-

mejdios este să continue și să intensifice bombardamentele asupra Vietnamului de nord. În ciuda întăririlor militare, războiul n-a putut fi cîștigat. Lecția logică ce decurge din evenimentele trecutului, ca și din cele actuale, este că răspunsul nu rezidă în intensificarea războiului”. Întîmpinată cu surprindere și iritare de unele cercuri oficiale americane a fost poziția reprezentantului canadian, Paul Martin. „Pentru mine — a spus el — nu încapă nici o îndoială că astăzi primul pas ce trebuie făcut în direcția reglementării pune în discuție chestiunea bombardamentelor asupra Vietnamului de nord. Este clar că orice tentativă de negociere va fi sortită eșecului atît timp cît nu se va pune capăt bombardamentelor. Este vorba, în acest caz, de un gest de înaltă prioritate, prealabil diminuării operațiunilor armate și deschiderii negocierilor, așa cum au subliniat numeroși reprezentanți care m-au precedat la această tribună, îndeosebi primul ministru al Danemarcei și ministrul afacerilor externe al Suediei”.

Sistarea imediată și necondiționată a bombardamentelor este apreciată în majoritatea intervențiilor ca un prim pas, și nu un remediu complet, spre reglementarea complexă a problemei vietnameze. Elementul distinctiv notabil al cuvîntărilor acestei săptămîni constă în energia și fermitatea pozițiilor în sprijinul unei reglementări politice, al cărei ax cardinal trebuie să-l constituie voința poporului vietnamez. „Pacea nu poate fi stabilită în Vietnam — subliniază ministrul afacerilor externe al Bulgariei, Ivan Bașev — decît dacă Statele Unite, așa cum au făcut și alte state, recunosc poporului vietnamez drepturile și interesele sale vitale și-l lasă să-și rezolve problemele singur, în deplină libertate, fără nici o intervenție străină”. „Problema vietnameză trebuie rezolvată de vietnamezii înșiși” — a declarat ministrul de externe al Senegalului, Doudou Thiam, argumentînd: „Nu este posibil, nu este admisibil ca o putere străină să poată alege pentru Vietnam un regim prestabilit. Aparține vietnamezilor, și numai lor, dreptul de a se constitui în două state separate, cu două regimuri diferite, ori de a se constitui în aceeași comunitate națională”. Orice soluție politică a problemei, sublinia Gabriel Valdes, ministrul chilian al afacerilor externe, „trebuie să țină seama de principiile în numele cărora se recunoaște această adunare politică: vreau să spun, în primul rînd, de principiile neintervenției și ale liberei determinări”. (Observatorii au reținut

nuanța particulară a formulării delegatului chilian: sensul poziției sale este apreciat însă ca semnificativ pentru curentul de opinie latino-american.)

Dacă poziția franceză în problema Vietnamului nu a surprins cercurile politice americane, punctul de vedere al Canadei constituie obiectul multor comentarii. „Apelul Canadei — scrie «New York Times» în redacționalul său de vineri — și-a găsit ecoul la această sesiune a Națiunilor Unite în cuvîntările reprezentanților Danemarcei, Suediei, Franței, Somaliei, Indoneziei, Kenyei. Mulți alți delegați, atît prieteni cît și adversari ai politicii americane, au exprimat, în mod neoficial, aceleași păreri”. Acest consens internațional crescînd, apreciază marele ziar newyorkez, își are reflexul și în Statele Unite: „Un număr tot mai mare de senatori și membri ai Camerei Reprezentanților cer adoptarea unei astfel de măsuri, răspunzînd în acest mod unei stări de spirit, în continuă intensificare, a opiniei publice pentru a se pune capăt războiului”.

În legătură cu aceasta, observatorii remarca faptul că intervenția reprezentantului american la sesiune, axată pe intențiile „pașnice” ale conducerii Administrației, nu a avut putere de convingere ori de influențare. Parafrazînd un cunoscut dicton latin, observatorii comentează că „vorbele pot zbura, actele rămîn”. Ziarul «New York Times» interpretează relația intenție-acțiune în acești termeni: „Guvernul american și-a proclamat în repetate rînduri dorința de pace. A sosit acum timpul să-și traducă această intenție în fapt, ascultînd de sfatul unor prieteni apropiați și al comunității mondiale”.

În cercurile O.N.U. este cvasiunanimă convingerea că încetarea războiului din Vietnam s-ar repercuta pozitiv asupra cursului tuturor problemelor internaționale, asupra climatului politic mondial și a raporturilor între toate statele.

În examinarea **situației din Orientul Apropiat** sînt evidente încercările unor delegații de a depăși imobilismul instaurat după încetarea focului. Deși puține pînă acum, cuvîntările părților direct interesate nu degajă puncte de convergență în nici una din problemele conflictuale. Observatorii remarca, totuși, un ton mai moderat în raport cu sesiunea extraordinară de urgență și preeminența argumentelor asupra sentințelor. Examinarea situației creează reclamă, desigur, timp și o mare investiție de calm și constructivitate.

*) Comisia a doua (probleme economice), Comisia a treia (probleme social-umane), Comisia a patra (problemele decolonizării), Comisia a cincea (probleme financiare) și Comisia a șasea (probleme juridice).

Pozițiile exprimate la tribuna Adunării Generale de către o serie de delegații pun în evidență unii factori care ar putea reglementa, în fondul ei, problema Orientului Apropiat. După aprecierea ministrului afacerilor externe al Belgiei, Pierre Harmel, „soluția, singura care ar putea fi găsită, impune cu toată evidența două condiții: pe de o parte, respectul suveranității celuilalt, care decurge din calitatea de membru al Organizației Națiunilor Unite, și, pe de altă parte, respingerea oricărei modificări teritoriale justificată prin singurul drept al cuceririi”. Reafirmând punctul de vedere al guvernului francez în problemele ce confruntă statele arabe și Israelul, Couve de Murville afirma că aceste probleme — subînțelegând că fiecare din statele în cauză are dreptul de a trăi și de a-și vedea securitatea asigurată — sunt în esență problema navigației, situația refugiaților palestinieni și condițiile de vecinătate între aceste state. Evocând argumentele guvernului francez în favoarea evacuării teritoriilor cucerite de trupele israeliene ca un prealabil evident al oricărei acțiuni utile unei rezolvări pașnice, șeful delegației franceze a subliniat că nici o parte nu poate beneficia mult timp de pe urma perpetuării statu quo-ului în Orientul Apropiat.

Alte luări de cuvânt au apreciat ca depun realistă perspectiva acomodării de interese între toate țările Orientului Apropiat, în contextul unei conviețuiri excluzând sub orice formă recurgerea la forță și amestecul străin. Această optică oferă, subliniază delegații respective, și cadrul general al reglementării problemelor conflictuale. „Guvernul meu — a declarat reprezentantul Kenyei — menține relații diplomatice atât cu statele arabe cit și cu Israelul și noi socotim că toate țările suverane din această regiune trebuie să se bucure de o existență pașnică. Este de datoria tuturor părților interesate să se întrunească pentru a avea convorbiri constructive. Dar unul din obstacolele serioase în calea unor întrevederi constructive și fructuoase constă în ocuparea teritoriilor arabe de către trupe israeliene”.

Apelurile persistente la calm, chibzuință și rațiune — apeluri reliefate în numeroase intervenții — sînt argumentate prin multiplele implicații ale soluționării durabile a problemelor Orientului Apropiat. O soluție trainică, în respectul drepturilor tuturor popoarelor din această regiune, ar fi atât în beneficiul construcției economice și sociale din zonă, al lichidării stării de insecuritate și vrajbă, cit și în folosul păcii și securității internaționale.

În cadrul constantelor dezbaterii politicii generale încep să se înscrie **problemele europene**. Nu ca un fapt în sine ori ca un scop în sine. Intervențiile care au evocat evoluția pozitivă a climatului politic european subliniază că, într-o lume a interdependențelor, progresele intervenite într-o parte sau alta a globului se răsfrîng favorabil asupra ansamblului relațiilor internaționale. Cu atît mai mult cu cit, este vorba de transformări petrecute pe un continent pustiit de două ori într-o jumătate de veac de războaie înspăimîntătoare, apoi într-un fel pietrificat timp de două decenii de războiul rece. Se subliniază, de asemenea, că procesul normalizării raporturilor intereuropene, extinderea colaborării în multiple domenii, ilustrează realismul și viabilitatea principiilor egalității între națiuni, al avantajului mutual, condiția aplicării lor fiind eforturile constante și constructive. În acest proces, spunea ministrul de externe al Franței, diversitatea entităților naționale nu ar constitui un

obstacol, ea ar fi, dimpotrivă, un element de bogăție și vitalitate.

Datele pozitive ale actualului context european sînt abordate în perspectiva realizării obiectivului central al popoarelor europene — „crearea unui sistem garantînd ordinea și pacea în Europa”, cum opina Pierre Harmel. „Încrederea crescîndă și respectul reciproc dintre statele europene — a spus Ivan Bașev — ar putea să se transforme în condiții prealabile serioase care să permită trecerea la soluționarea problemei esențiale a Europei — stabilirea unui sistem eficace de securitate”. Perspectivele favorabile ale evoluției politice europene ilustrează, după părerea observatorilor de aici, validitatea principiilor înscrise în Cartă, valoarea lor pentru întregul raporturilor interstatale. Problema este ca ele să fie nu numai invocate, dar și aplicate.

Dezbaterile generale mențin în atenție **problemele dezvoltării** în lumea contemporană. Invocînd argumente economice, politice și umanitare, numeroși delegați pledează pentru lichidarea discrepanțelor economice și tehnice dintre diferitele țări ale lumii, solicită din partea Națiunilor Unite un efort sporit pentru eliminarea decalajelor. Ca surse fundamentale ale discrepanțelor sînt acuzate moștenirea colonială ca și inechitatea relațiilor economice dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

Denuințînd cauzele externe ale reducerii ritmului dezvoltării în unele țări ale „lumii a treia”, unii conducători de delegații subliniază rolul determinant al programelor și eforturilor interne de dezvoltare. Ei pledează împotriva simplificării problemelor dezvoltării. Reprezentantul Voltei Superioare sublinia că guvernul său a ajuns „la convingerea că un plan național de dezvoltare economică și socială este un imperativ categoric”. El a evocat în continuare o serie de măsuri întreprinse de țindra republică în vederea promovării unei dezvoltări viguroase și armonioase: asanarea situației financiare, lichidarea datoriei publice, contribuții patriotice, reducerea cheltuielilor de stat, grija națională pentru păstrarea bunului comun. La rîndul său, reprezentantul Senegalului, Doudou Thiam, a spus: „N-ar fi cîștit să îndreptăm un deget acuzator numai spre alții, aruncînd un voal pudic asupra propriilor noastre defecte și insuficiențe”. După aprecierea ministrului afacerilor externe al Senegalului, programele interne de dezvoltare în vederea valorificării tuturor forțelor și resurselor națiunii impun lichidarea unor dificultăți care apar în unele țări: instabilitatea internă, neadaptarea instituțiilor la situațiile proprii, concrete, lupte de frontieră, ca și importanța acordată în unele țări bugetelor militare; aceste bugete diminuează, după părerea lui Thiam, investițiile productive, ca și investițiile consacrate sănătății, educației și altor capitole social-economice.

Luni după amiază au început în Comisia a doua declarațiile de ordin general, după care vor fi abordate cele 12 puncte repartizate comisiei de către sesiunea plenară. Se așteaptă propuneri pentru sporirea eficienței instituțiilor și mecanismelor Națiunilor Unite, atît în ce privește programele elaborate cit și lichidarea măsurilor discriminatorii din comerțul internațional.

Săptămîna aceasta, Adunarea Generală a adoptat ordinea de zi definitivă a celei de-a XXII-a sesiuni a Națiunilor Unite. Agenda cuprinde 94 de puncte.

New York, 3 octombrie

reflector

RAPORTUL COMISIEI „CELOR ȘASE”

La sfîrșitul săptămîinii trecute, Comisia „celor șase” din Piața comună — fosta „comisie Hallstein”, prezidată actualmente de Jean Rey — a terminat redactarea raportului (110 pagini, elaborate în trei luni) menit să stabilească jaloarele viitoarei dezvoltări a comunității economice respective. „Un model de inteligență diplomatică”, spun despre raport comentatorii: pentru că, pe de o parte, recomandă, invocînd argumente juridice și politice, să se dea curs cererii de adeziune a Marii Britanii și să se înceapă în acest sens negocierii; pentru că, pe de altă parte, recunoaște și își însușește serioasele obiecții franceze cu privire la această adeziune.

În primul din cele cinci capitole ale raportului — consacrat problemelor largirii comunității — se arată că Marea Britanie, Irlanda și Danemarca au solicitat explicit intrarea în C.E.E., că Norvegia a abordat problema pe calea convorbirilor, Suedia și Malta manifestă de asemenea interes în acest sens. În mod special însă, documentul se referă — și în acest prim capitol și în cele următoare — la obligațiile pe care ar trebui să și le asume guvernul Marii Britanii: în materie de cooperare științifică și tehnică, în materie agricolă, în relațiile cu Commonwealth-ul, cu privire la rolul lirei sterline. Într-un articol publicat în „Le Monde”, marele vistiernic britanic, James Callaghan, a declarat că țara sa e dispusă să discute despre toate acestea. Inclusiv despre soarta lirei sterline, „de bună seamă cu condiția, importantă, ca interesele deținătorilor de lire sterline să fie salvate”.

La 23 octombrie se întrunește la Bruxelles consiliul ministerial al „celor șase”. Poate că participanții vor hotărî începerea „negocierilor” în vederea largirii comunității. Dar nimic nu arată că porțile acesteia se vor deschide foarte curînd. Săptămînalul parizian „L'Express”, de pildă, atribuie cercurilor guvernamentale franceze intenția de a continua să „împiedice debarcarea englezilor pe continent”.

PEȚITORII „PETROFINEI”

În cîteva luni, la bursa din Paris, acțiunile „Petrofina” au înregistrat o creștere de peste 50 la sută. Ascensiune prea bruscă pentru ca să nu surprindă. La Bruxelles, unde se află sediul societății, acționarii folosiseră încă astă-vară prilejul adunării generale anuale pentru a se interesa dacă nu cumva fenomenul traduce intenția vreunui alt consorțiu internațional de a răscumpăra „Petrofina”. Președintele consiliului de administrație dezmințise.

Desfășurarea evenimentelor pare să dezmință această dezmințire. În cercurile de specialitate capătă tot mai multă consistență ideea că unul din „marii” petrolului american, Standard Oil sau Mobil Oil de pildă, caută să-și asigure o poziție preponderantă în conducerea „Petrofinei”, achiziționînd masiv acțiunile societății. Care, deși nu foarte cunoscută, e departe de a fi lipsită de importanță: din punct de vedere geografic este „implantată” în Europa (Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Luxemburg, Grecia, Suedia, Norvegia, Elveția), în America de Nord (Canada, S.U.A.), în unele părți ale Africii (Angola), iar din punct de vedere al activității — în mai toate domeniile industriale și comerciale (rafinării, uzine petrochimice, rețea de transport, stațiuni de desfacere). În total, o cifră de afaceri de aproximativ 1 miliard de dolari și o gospodărie cuprinzătoare, perfect pusă la punct. Într-un cuvînt, o partidă bună.

Aspecte actuale în activitatea economică a Japoniei

Între 25 și 27 septembrie, ministrul comerțului internațional și industriei al Japoniei, Wataro Kanno, a făcut o vizită în țara noastră la invitația ministrului comerțului exterior, Gheorghe Cioară.

În timpul șederii sale în țară, oaspetele japonez a fost primit de Alexandru Birlădeanu și Ilie Verdeț, prim-vicepreședinți ai Consiliului de Miniștri, a avut întrevederi cu ministrul comerțului exterior, cu George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, și a vizitat întreprinderi industriale și obiective social-culturale din Capitală.

La încheierea călătoriei sale, ministrul japonez a avut bunăvoința de a acorda un interviu revistei „Lumea”.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre unele tendințe actuale în economia Japoniei și în relațiile ei comerciale externe.

— După cum se știe, în mai puțin de un secol, Japonia s-a transformat dintr-o țară în care predomină agricultura, într-o țară puternic dezvoltată, industrială. Industria japoneză a fost orientată în perioada postbelică, și mai ales în ultimii ani, spre dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de bază: industria grea, industria siderurgică și chimică; nici celelalte sectoare nu au fost neglijate, astfel încât se poate vorbi de o economie armonios dezvoltată. Menționez că, în prezent, dintre ramurile industriale cele mai importante, construcția navală se situează pe primul loc în lume, iar producția siderurgică, de hirtie și celuloză — pe locul trei.

Ritmul înalt de dezvoltare al economiei japoneze are la bază o serie de factori: pregătirea cadrelor, care în Japonia se desfășoară pe baza unui sistem de școlarizare bine organizat; strânsa colaborare între ministere și marile companii particulare, care-și dezvoltă producția pe baza unui plan general economic fixat pe o anumită perioadă de timp și care are menirea să orienteze nivelul producției; însușirile poporului japonez; și la noi se manifestă tradiția de a aprecia la adevărată valoare hărnicia oamenilor, ceea ce a influențat permanent ridicarea productivității muncii și creșterea venitului național. Din punct de vedere al venitului național, Japonia figurează acum pe locul al treilea în lume, după S.U.A. și U.R.S.S.

Țară cu o suprafață relativ mică, cu resurse naturale limitate, dar cu o populație de peste 100 milioane de locuitori, Japonia a întâmpinat mari greutăți pentru a ajunge la acest stadiu de dezvoltare. Țin să subliniez un alt aspect de natură economică. Dacă în primii ani de după război și chiar ulterior, ramurile noastre industriale s-au dezvoltat mai cu seamă

pe baza tehnicii străine, de cîțiva ani preocuparea statului este dirijată spre crearea și introducerea în industrie a tehnicii moderne proprii — aceasta constituind de altfel centrul politicii noastre economice.

După cum e și firesc, succesele obținute în economia țării noastre s-au reflectat și pe planul relațiilor comerciale. Valoarea comerțului exterior al Japoniei ocupă acum unul din primele locuri în lume. Numai în ultimii 5 ani, exporturile de mărfuri japoneze s-au dublat ca volum. Ponderea principală în comerțul exterior japonez o dețin S.U.A. și țările occidentale din Europa. Vreau să menționez că schimburile de mărfuri dintre Japonia și țările socialiste europene s-au dezvoltat pe o linie favorabilă, înregistrînd creșteri apreciable de la an la an și dorim ca aceeași tendință să continue pe scară și mai largă în viitorii ani.

— Cum apreciați nivelul actual al relațiilor economice româno-japoneze și ce posibilități întrevedeți pentru dezvoltarea lor în continuare?

— Vizita făcută în țara dv., deși scurtă, ne-a oferit prilejul să facem împreună cu partenerii români o trecere în revistă a stadiului actual al relațiilor noastre economice. O primă constatare favorabilă care se desprinde este aceea că relațiile de această natură dintre țările noastre s-au dezvoltat și s-au adîncit continuu în ultimii ani. În perioada 1961—1966, de pildă, valoarea schimburilor bilaterale japono-române a crescut de peste 5 ori, această majorare de ordin cantitativ fiind însoțită și de îmbunătățirea structurii schimburilor. Desigur că această evoluție este mulțumitoare pentru ambele părți, însă ea nu e încă pe măsura posibilităților. Afirm acest lucru gîndindu-mă la faptul că țările noastre — care își dezvoltă fiecare industria în ritm rapid — pot promova pe scară mai largă legăturile comerciale. În ce mă privește — mai ales după această vizită, care mi-a facilitat un schimb util de păreri cu diferite oficialități românești în legătură cu viitorul relațiilor economice dintre țările noastre și cu unele acțiuni pe care trebuie să le inițiem în acest scop — sînt hotărît să fac tot ce îmi stă în putință pentru a contribui la colaborarea economică dintre Japonia și România pe o treaptă calitativ superioară. Una dintre aceste acțiuni — care de altfel a și constituit unul din scopurile vizitei mele în țara dv. — este organizarea în 1970, la Osaka, a Expoziției universale. În acest sens am făcut o invitație forurilor dv. să participe la această manifestare de amploare. Constat cu satisfacție că și autoritățile românești acordă aceeași înțelegere și atenție relațiilor de natură economică între țările noastre. De aceea sînt foarte optimist în privința viitorului legăturilor economice japono-române.

În încheiere, ministrul Wataro Kanno a declarat:

— Părăsesc România cu convingerea că poporul ei, harnic și priceput, care muncește cu avînt pentru dezvoltarea continuă a resurselor țării sale, va face mari progrese în înflorirea economiei și culturii românești.

Tudose NIȚESCU
Petru UILĂCAN

Wataro
KANNO

ministrul comerțului
internațional și industriei
al Japoniei

Wataro Kanno s-a născut în 1893 la Matsuyama (departamentul Ehime). A absolvit cursurile Facultății de studii economice a Universității din Kyoto. A fost ales de șapte ori deputat în parlamentul japonez. Wataro Kanno deține actualmente mai multe funcții importante: profesor la Universitatea de comerț din Osaka, președinte al Comisiei speciale pentru știință și tehnică a parlamentului, ministru de stat însărcinat cu planificarea economică; din decembrie 1966 este ministru al comerțului internațional și industriei. Wataro Kanno a fost desemnat de guvernul japonez ca președinte al Comisiei speciale pentru organizarea Expoziției universale de la Osaka (1970).

„Dorim să utilizăm în economia sudaneză experiența României”

**o declarație a lui
Ahmed al Sayed
HAMMAD**

ministrul comerțului
și aprovizionării al
Sudanului

Recent a făcut o vizită în România Ahmed al Sayed Hammad, ministrul comerțului și aprovizionării al Sudanului, conducătorul unei delegații economice și comerciale din această țară. La încheierea vizitei, oaspetele sudanez a făcut unui colaborator al revistei noastre următoarea declarație:

„Telul vizitei noastre în România a fost acela de a discuta și găsi, de comun acord cu prietenii români, noi posibilități de diversificare și dezvoltare a relațiilor noastre comerciale. Dat fiind că între țările și guvernele noastre există relații de prietenie, considerăm că legăturile comerciale trebuie să fie abordate în același mod, în avantajul și pentru prosperitatea popoarelor Sudanului și României.

Întrevederile pe care le-am avut, discuțiile purtate s-au dovedit foarte utile, ele scoțind la iveală noi factori importanți pentru viitorul colaborării economice dintre cele două țări. Știm că România posedă o experiență foarte bună din punct de vedere industrial, mai cu seamă în ce privește industria petrolieră și cea constructoare de tractoare. De altfel, noi am și văzut unele mașini și utilaje folosite în aceste sectoare cu prilejul vizitelor la uzinele „Tractorul” și „Steagul Roșu” din Brașov și „I Mai” din Ploiești. Impresiile noastre sînt excelente. Dorim să utilizăm în economia sudaneză experiența țării dv., mai ales în aceste domenii, spre avantajul atât al Sudanului, cât și al României. Discutînd cu partenerii români aceste probleme, am găsit din partea lor o bună înțelegere și acordul de a colabora cu noi.

Împreună cu membrii delegației economice și comerciale sudaneze, sînt foarte satisfăcut că ni s-a oferit prilejul de a veni în țara dv. și de a lua cunoștință direct de succesele frumoase și de prosperitatea țării, a întregului popor. Avem în această direcție numai cuvinte de laudă, manifestîndu-ne sincer admirația. Aceste succese se datoresc în primul rînd orînduirii sociale și politice a României, hărniciei și priceperii poporului român. Ne exprimăm convingerea că vizita în țara dv., primită cu atenție și ospitalitate deosebită, va facilita primii pași importanți pe tărîmul cooperării economice dintre Sudan și România, țări prietene”.

N. P.

Correspondență din Scarborough

Stînga laburistă în ofensivă

Mihai Matei

Organizatorii Conferinței anuale a Partidului laburist, care are loc la Scarborough, au ales cuvîntul de ordine: „Sub laburiști, țara e a voastră!”. Pînă marți, după două zile de dezbateri, puțini dintre delegați se declaraseră de acord cu această afirmație. În sala rezervată reprezentanților teatrale — numeroase în această stațiune de pe litoralul estic al Angliei, în timpul sezonului — momentele de animație au coincis, de regulă, cu acelea de protest. Manifestările de entuziasm, firești la conferința anuală a partidului aflat la putere, au fost absente; luni dimineața, la începutul lucrărilor, delegații i-au oferit premierului Wilson ceea ce majoritatea ziarelor a numit una din cele mai reci primiri rezervate unui prim-ministru de partidul său: aplauzele au încetat înainte ca membrii comitetului executiv național să se așeze la masa prezidiului.

Caracteristic a fost și primul moment de animație care s-a produs atunci cînd președintele conferinței, John Boyd (lider sindical pe care nimeni nu l-a asociat pînă în prezent cu stînga militantă a Partidului laburist), precizînd că rostul conferinței nu este acela de a sărbători prezența laburiștilor la putere, ci de a atrage atenția guvernului, atunci cînd este cazul, a adăugat: „După părerea multor muncitori cu salarii mici, guvernul pare să folosească mînuși de box atunci cînd tratează cu sindicatele și mînuși de căprioară — cînd tratează cu patronii și comercianții”.

Această observație critică, și nu numeroasele aprecieri favorabile la adresa guvernului formulate de Boyd, a dat nota proprie dezbaterii consacrate problemelor economice, dezbateri care a ocupat în întregime cea de-a doua zi a conferinței. Așa cum se știa dinainte, Clive Jenkins, membru al Parlamentului și lider sindical, a prezentat o rezoluție care cerea (în numai patru rînduri) abolirea neîntîrziată a actualei politici a veniturilor. Dacă totuși rezoluția n-a fost adoptată, acest lucru se datorează mai puțin calităților oratorice manifestate marți după-amiază de ministrul finanțelor, Callaghan, cit unei manevre de ultimă oră: la sfîrșitul săptămîinii trecute, guvernul a anunțat că va amîna pînă la primăvară închiderea unor mine considerate nerentabile și că va acoperi deficitul rezultat din funcționarea lor. Această măsură a servit ca justificare liderului Uniunii naționale a minerilor — sindicat care a votat împotriva politicii economice a guvernului la conferința T.U.C. din septembrie — să acorde de data aceasta guvernului voturile de care dispune.

Rezultatul dezbaterii în problemele economice oferă un motiv de satisfacție guvernului; observatorii se îndoiesc însă că motive de satisfacție similare

vor fi oferite cu ocazia dezbaterilor de politică externă. Un mare număr de rezoluții, diferite ca nuanță, dar în general critice la adresa poziției în problema vietnameză, a cererii de aderare la Piața comună sau cerînd reducerea reală și rapidă a cheltuielilor militare, vor fi discutate în zilele următoare. Premierul Wilson și ministrul de externe Brown — neplăcut impresionat, se spune aici, de impasul în care se află demersul britanic pe lîngă C.E.E. — au în față momente dificile.

Un subiect de discuții frecvente îl constituie la Scarborough relațiile între Partidul laburist și guvern sau mai exact efectul pe care îl vor avea rezoluțiile asupra liniei politice a guvernului. La una din întrunirile care au loc aici în cursul serilor, după ce ședințele Conferinței iau sfîrșit, Hugh Jenkins, membru al Parlamentului, afirma: „Avem posibilitatea să votăm multe rezoluții bune, dar trebuie să ne preocupăm și aplicarea lor de către guvern”.

Manifestări de ignorare a opiniei laburiștilor de rînd au apărut luna trecută, după Congresul anual al sindicatelor, cînd a fost formulată oficioasă teza că guvernul nu se consideră obligat să-și confrunte măsurile cu rezoluțiile programatice ale unor foruri cum ar fi Congresul T.U.C., subînțelegîndu-se că deciziile Conferinței naționale ar putea fi și ele ignorate.

Stînga laburistă este preocupată de acest aspect organizatoric și își afirmă categoric intenția de a impune guvernului respectarea oricăror rezoluții orientatoare care ar putea proveni din partea unor foruri laburiste reprezentative, așa cum este Conferința.

Pozițiile stîngii sînt considerabil întărite în urma alegerilor pentru comitetul executiv național al laburiștilor, care au avut loc luni. Două locuri vacante în comitet au revenit unor reprezentanți ai stîngii: deputata Joan Les-ton și deputatul Frank Allaun, cunoscut cititorilor noștri ca autor al unor articole apărute în „Lumea”. Tom Driberg și Jan Mikardo, alți reprezentanți ai stîngii, au fost realesi în comitet cu un număr de voturi sporit în comparație cu anul trecut. Singurul succes al guvernului l-a constituit realegerea ministrului de finanțe, Callaghan, a cărui poziție apărea în ajunul scrutinului cu totul nesigură. În schimb, ministrul energiei, Marsh, și secretarul de stat pentru problemele economice, Shore, n-au reușit să fie aleși.

Consolidarea pozițiilor stîngii anunță continuarea controverselor între laburiști în cursul zilelor următoare și mai departe, după ce Conferința se va fi terminat.

Scarborough, 3 octombrie

Semnificațiile scrutinului cantonal

Georges Dascal

Alegători francezi la al doilea tur de scrutin

Îndeobște a doua zi după o consultare electorală, toată lumea se declară mulțumită de rezultate — și al doilea tur al alegerilor cantonale de la 1 octombrie nu dezmințe această regulă. Realitatea se impune însă, și, dacă acest scrutin pentru desemnarea consilierilor generali nu a provocat nici o răsturnare a raporturilor de forță, el a confirmat totuși tendințele actuale ale opiniei, care se exprimaseră deja în alegerile legislative din martie 1967 pentru reînnoirea Adunării Naționale.

Prima și principală constatare asupra căreia, în orice caz, unanimitatea comentatorilor s-a realizat foarte ușor, este — pe lângă stabilitatea corpului electoral — importantul succes înregistrat de Partidul Comunist Francez, care are după alegeri 165 consilieri generali (97 în provincie, 78 în regiunea pariziană), în timp ce înainte nu avea decât 56 (în provincie). Cîștigul este apreciabil, dacă ținem seama în plus că, prin cifra voturilor obținute la primul tur, Partidul Comunist totalizase 26,5 la sută din voturi (față de 21,8 la sută în alegerile cantonale precedente). Succesul Partidului Comunist este și mai impresionant încă în regiunea pariziană, regiune care are cea mai mare concentrare demografică, socială și economică a Franței și unde se desfășura pentru prima oară (exceptînd Parisul, care nu are Consiliu General) o consultare electorală în șase departamente noi, înființate în locul fostelor departamente Seine și Seine-et-Oise.

Mulți comentatori au dat acestui succes interpretarea — foarte contestată de stînga — că numai comuniștii au profitat de uniunea stîngii și de curentul unitar care s-a manifestat la 24 septembrie și la 1 octombrie. Pentru a justifica acest punct de vedere, se afirmă că Federa-

ția stîngii (Partidul Socialist SFIO, partidul radical și cluburile de stînga) are acum 465 de locuri, în timp ce înainte avea 455, ceea ce nu reprezintă decât un cîștig de 10 locuri, în timp ce erau de ocupat 200 locuri noi. În realitate, această interpretare merită să fie examinată mai atent: în primul rînd, așa cum a remarcat conducerea Federației, printre cei 177 consilieri aleși contabilizați de cifrele oficiale sub eticheta „diversi stînga” un anumit număr obținuseră girul Federației, iar pentru alții Federația recomandase să se voteze. Apoi — și aceasta este observația cea mai importantă — disciplina republicană a renunțărilor reciproce la al doilea tur de scrutin a acționat din plin, în aproape toate cazurile, în ambele sensuri. Cotidianul „Paris-Jour”, apropiat de cercurile oficiale, recunoaște acest lucru în termenii următori: „Trebuie să insistăm asupra disciplinei alegătorilor de stînga: candidatul unic a întrunit mai multe voturi decât, la primul tur, acela al Partidului Comunist, al Federației și al PSU. Aceasta constituie un element care nu trebuie să fie neglijat de acei care încearcă să schițeze o strategie electorală pentru alegerile prezidențiale din 1972. Se poate recunoaște că în anumite regiuni agitația tărănească și nemulțumirea salariaților i-au făcut pe gaullisti să piardă cîteva locuri și au favorizat pe candidații comuniști sau pe acei ai Federației”.

În sfîrșit, cercurile de stînga subliniază că dacă se iau în considerare voturile obținute la primul tur, singurul unde fiecare s-a prezentat sub propriul lui drapel, stînga în ansamblu — Partidul Comunist, Federația și PSU — a obținut 55 la sută din voturi. În plus, comentatorii comuniști relevă că, datorită felului în care este făcută decuparea geografică a circumscripțiilor precum și datorită sistemului majoritar, un consilier comunist reprezintă în medie 12 500 voturi iar un consilier gaullist 5 500. Pe de altă parte, un departament industrial foarte populat, ca Pas-de-Calais, are drept la 51 consilieri pentru 1 400 000 locuitori, în timp ce un departament cu populație slabă, cum este Corsica — 250 000 locuitori — are drept la 62 consilieri generali; un departament din regiunea pariziană, ca Haute-Seine, cu 1 500 000 locuitori, dispune de 40 consilieri generali, în timp ce departamentul Lot, cu numai 150 000 locuitori, adică de 10 ori mai puțin, are drept la 27 consilieri generali.

Satisfacția se manifestă și la celălalt capăt al evantaiului politic, în special în sinul majorității guvernamentale, care a obținut 220 locuri față de 162 anterior pentru „A V-a Republică” și 94 locuri față de 86 anterior pentru republicanii independenți conduși de

Giscard d'Estaing. De altfel, în acest sector se subliniază insistent că majoritatea nu a prezentat candidați decât în 684 cantoane, în timp ce comuniștii prezentau în 1664 cantoane. Federația stîngii în 1092 și Centrul democratic în 333. Acest ultim partid este considerat de toți observatorii drept păgubașul scrutinului cantonal, de vreme ce nu are azi decât 155 locuri față de 157 anterior; și se subliniază că în general alegătorii pe care contau lecanuetiștii s-au pronunțat deseori pentru candidatul celei de-a V-a Republici sau pentru candidatul giscardian, în special atunci cînd exista un anumit pericol de a fi ales candidatul unic al stîngii. În unele locuri, s-a realizat un acord între majoritate și centristi, pentru a nu opune candidatul stîngii decât un singur candidat.

Această consultare electorală, care în cele din urmă s-a dezvoltat a fi mai politică decât lășaseră să se înțeleagă mai mulți comentatori oficiali sau oficiali, cedează acum locul unei alte faze importante a actualității franceze: începerea sesiunii, de toamnă a parlamentului. Interesul acestui eveniment este sporit de hotărîrea Federației stîngii, aprobată de Partidul Comunist, de a depune o mișcare de cenzură împotriva politicii economice și sociale a guvernului și, în special, a faimoaselor decrete cu privire la Securitatea Socială. Această mișcare, al cărei text a fost prezentat Adunării Naționale de către delegația stîngii întrunind pe parlamentarii Federației, ai Partidului Comunist și ai PSU — va fi dezbătută și pusă la vot la 10 octombrie. Primul ministru Georges Pompidou a declarat că se bucură de această inițiativă care, a spus el, va permite guvernului „să lichideze abcesul” și să precizeze din nou, în mod energic, scopurile și mijloacele politicii guvernamentale în domeniul respectiv. Nu se așteaptă desigur nici o surpriză de pe urma votului cu privire la mișcarea de cenzură, de vreme ce ar fi necesare 244 voturi (din totalul de 487) pentru adoptarea ei, ceea ce ar duce atunci la răsturnarea guvernului. Este adevărat că majoritatea guvernamentală este foarte îngustă — de exact 244 voturi. Dar trebuie amintit că în cazul de față nu contează decât voturile „pentru” și că nu este de așteptat ca întreaga opoziție să adopte mișcarea de cenzură. Din opoziție fac parte de pildă și „centristii” lui Lecanuet, pe care de altfel observatorii politici se pregătesc să-i urmărească atent și nu fără ironie. În urmă cu cîteva luni, la votul precedent cu privire la o mișcare de cenzură, depusă tot de stînga, grupul PDM (Progres, democrație modernă), emanație lărgită a Centrului democratic, votase în majoritate pentru cenzură. Ce vor face însă aceiași deputați acum, a doua zi după alegerile cantonale în care alegătorii lor au înclinat mai mult spre majoritatea guvernamentală? Chiar însă dacă, prin imposibil, ei s-ar arăta favorabili mișcării alături de stînga unită, aceasta tot nu ar duce la adoptarea ei, decât cu condiția ca giscardienii să voteze și ei în același sens. Ipoteză care trebuie exclusă: în ciuda divergențelor exprimate în mod public față de politica guvernului, prietenii republicani independenți ai lui Giscard d'Estaing se vor abține pur și simplu. Ei nu vor să provoace în prezent criza care ar rezulta în mod inevitabil din adoptarea mișcării de cenzură.

În consecință, după respingerea așteptată a acesteia, Adunarea Națională își va începe lucrările propriu-zise prin examinarea bugetului Franței pe 1968.

Paris, 3 octombrie